



**ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ  
ΠΜΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ**

**ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:**

***Η ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ  
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ***



*Επιβλέπων Καθηγητής: κ. Τσιριτάκης Εμμανουήλ  
Μέλη επιτροπής: κ. Απέργης Νικόλαος  
κ. Διακογιάννης Γεώργιος*

**Διπλωματική Εργασία: Γκρέκα Παναγιώτα**

**Ιούνιος 2009**

# Περιεχόμενα

<b>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</b> .....	<b>iv</b>
<b>ΜΕΡΟΣ Α΄</b>	
<b>1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ</b> .....	<b>1</b>
1.1. ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ .....	1
1.2. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ .....	2
1.3. ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ .....	6
<b>2. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ</b> .....	<b>8</b>
2.1. ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ .....	8
2.2. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ .....	9
2.3. ΑΙΤΙΕΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ .....	10
2.4. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	13
2.5. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	14
2.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ.....	19
<b>3. ΙΣΧΥΟΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ</b> .....	<b>20</b>
3.1. ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ (CEBS).....	20
3.2. ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ-ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ (BCBS) .....	28
3.3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ .....	33
<b>4. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ</b> .....	<b>39</b>
4.1. ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ .....	39
4.2. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΡΙΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ (CONTINGENCY FUNDING PLAN) .....	40
4.3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ (STRESS TESTING) .....	43
<b>ΜΕΡΟΣ Β΄</b>	
<b>5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ</b> .....	<b>45</b>
5.1. ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ .....	45
5.2. ΕΠΙΤΟΚΙΑ EURIBOR.....	49
5.3. ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΤΙΤΛΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ 10ΕΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ .....	53
5.4. ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ (ΔΑΝΕΙΩΝ - ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ).....	58

<b>6. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....</b>	<b>60</b>
6.1. ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ .....	60
6.2. ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΟΥ ΟΡΙΖΕΙ Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ .....	77
6.3. ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ (LIQUIDITY GAP) .....	78
<b>7. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ .....</b>	<b>99</b>
<b>ΕΠΙΛΟΓΟΣ .....</b>	<b>111</b>
<b>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</b>	<b>113</b>

## Πρόλογος

Η πρόσφατη διεθνής οικονομική κρίση κατέδειξε την ανάγκη θέσπισης μέτρων και τροποποίησης της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Συγκεκριμένα, μετά το ντόμινο αλυσιδωτών αντιδράσεων στον αμερικάνικο και ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα που προκάλεσε το ξέσπασμα των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και η αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτιόνταν άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν, η πτώχευση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων τόσο στις ΗΠΑ όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο και η παρέμβαση των κρατικών μηχανισμών για την διάσωσή τους καθώς και η έλλειψη εμπιστοσύνης στα πλαίσια του δανεισμού μεταξύ των τραπεζών λόγω της αδιαφάνειας και της αβεβαιότητας του χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος, οι διεθνείς οργανισμοί έσπευσαν να αναθεωρήσουν το μέχρι πρότινος ισχύον εποπτικό θεσμικό πλαίσιο.

Κατά την αναθεώρηση αυτή οι διεθνείς οργανισμοί δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα και σε έναν άλλον κίνδυνο, τον κίνδυνο ρευστότητας, που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και του οποίου οι επιπτώσεις δεν είχαν ληφθεί υπόψη, τουλάχιστον όχι, στο βαθμό που όπως αποδείχτηκε επηρεάζει την ομαλή λειτουργία των διεθνών αγορών. Αυτό καταδεικνύεται και από το γεγονός της πολύ μικρής αναφοράς που γίνεται σε αυτόν στο Σύμφωνο της Βασιλείας II.

Ιδιαίτερη μνεία όσον αφορά τις τροποποιήσεις αυτές και το τρέχον ρυθμιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση, εποπτεία και μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας -όπως έχουν θεσπιστεί από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας και την Τράπεζα της Ελλάδος- γίνεται στο πρώτο μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας καθώς η υιοθέτηση αυτών θεωρείται καθοριστικής σημασίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, της διαφάνειας και της ομαλοποίησης των συνθηκών στις διεθνείς αγορές.

Επίσης, στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στους διάφορους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πως αυτοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Επιπλέον, παραθέτονται ορισμοί και αιτίες της εμφάνισης του κινδύνου ρευστότητας καθώς και κάποιοι ενδεικτικοί τρόποι μέτρησης αυτού, οι οποίοι αντλήθηκαν από τη διεθνή βιβλιογραφία.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας παρουσιάζεται η διαχρονική πορεία, από το 2004 έως και τις αρχές του 2009, των επιτοκίων αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, του Euribor, του περιθωρίου των επιτοκίων δανείων - καταθέσεων στον ελληνικό χώρο καθώς και του περιθωρίου

των κρατικών ελληνικών και γερμανικών 10ετών ομολόγων. Αυτό πράττεται ούτως ώστε να παρατηρηθεί η επιρροή της κρίσης στην Ευρωπαϊκή ζώνη καθώς και να επισημανθούν κάποιες από τις επιπτώσεις της. Ιδιαίτερη σημασία δε, δίνεται στις διακυμάνσεις των ανωτέρω κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Εν συνεχεία γίνεται μια προσπάθεια μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών με τη βοήθεια τριών αριθμοδεικτών και η απεικόνιση της διαχρονικής τους εξέλιξης κατά τα έτη 2004 έως 2008. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών αντλήθηκαν από τους ετήσιους ατομικούς ισολογισμούς των ελληνικών τραπεζών.

Η μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών συνεχίζεται με την αναφορά των υποχρεωτικών δεικτών (Δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων, Δείκτη Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων - Υποχρεώσεων) τους οποίους έχει ορίσει η Τράπεζα της Ελλάδος ούτως ώστε να παρακολουθεί και να μετράει τη ρευστότητα του τραπεζικού τομέα και ολοκληρώνεται με την παράθεση των πινάκων ανοίγματος ρευστότητας των τραπεζών κατά τα έτη 2005-2008, τα δεδομένα των οποίων αντλήθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών.

Τέλος, υπολογίζεται η έκθεση στον κίνδυνο ρευστότητας των τραπεζών των ευρωπαϊκών χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως νομισματική μονάδα μέσω του αριθμοδείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις με απώτερο σκοπό να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι εκτεθειμένα περισσότερο στον κίνδυνο ρευστότητας σε σχέση πάντα με τα αντίστοιχα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών. Η παράθεση των δεικτών των ευρωπαϊκών χωρών αφορά την περίοδο 2004 έως και το πρώτο τετράμηνο του 2009.

Η εργασία αυτή ολοκληρώνεται με την εξαγωγή τελικών συμπερασμάτων που αφορούν κυρίως την έκθεση και την αντοχή του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος ως προς τον κίνδυνο ρευστότητας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΠΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

## **1. Εισαγωγή**

### **1.1. Το Γραπεζικό Σύστημα**

Γενικά, σε ένα οικονομικό σύστημα διακρίνονται δύο κατηγορίες συμμετεχόντων: α) οι πλεονασματικές οικονομικές μονάδες (θετικοί αποταμιευτές) και β) οι ελλειμματικές οικονομικές μονάδες (αρνητικοί αποταμιευτές).

Ως πλεονασματικές οικονομικές μονάδες θεωρούνται τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις που καταναλώνουν ένα μέρος του διαθέσιμου εισοδήματος, σε ορισμένη χρονική περίοδο, αποταμιεύοντας το υπόλοιπο. Ενώ ως ελλειμματικές οικονομικές μονάδες θεωρούνται τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις που καταναλώνουν περισσότερο εισόδημα από όσο διαθέτουν σε ορισμένη χρονική περίοδο.

Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει ως κύριο αντικείμενο δραστηριότητας αυτή ακριβώς τη μεταφορά κεφαλαίων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες, λειτουργώντας με αυτόν τον τρόπο ως διαμεσολαβητής ανάμεσα σε θετικούς και αρνητικούς αποταμιευτές.

Σύμφωνα δε, με την τροποποίηση της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ, χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ορίζεται «η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό».

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συντέλεσαν στην άμβλυνση κάποιων εμποδίων, λόγω ατελειών της αγοράς, που αντιμετώπιζαν προγενέστερα οι οικονομικές μονάδες μιας οικονομίας. Τα κυριότερα εμπόδια ήταν:

- το κόστος συναλλαγών, το οποίο αφορά μεταξύ άλλων την απώλεια χρόνου για την αναζήτηση του αντισυμβαλλόμενου, την παρακολούθηση της πορείας και την ορθή εκτέλεση της οποιασδήποτε συμφωνίας.
- το κόστος ασυμμετρίας πληροφόρησης, το οποίο αναφέρεται στο κόστος άντλησης, διερεύνησης, παρακολούθησης και επαλήθευσης των αναγκαίων για τη σύναψη της συμφωνίας πληροφοριών στο μέτρο που ο αποταμιευτής διαθέτει λιγότερη πληροφόρηση για τον τρόπο χρησιμοποίησής τους από τον επενδυτή, ο οποίος και τις χρησιμοποιεί.
- η ασυμβατότητα αναγκών, στο μέτρο που η πλεονασματική μονάδα επιθυμεί βραχυπρόθεσμη και χαμηλού κινδύνου τοποθέτηση ενώ η ελλειμματική μονάδα αναζητά μακροπρόθεσμα και υψηλού κινδύνου κεφάλαια.

Οι κύριες πηγές κερδοφορίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων, οι πάσης φύσης προμήθειες, τα κεφαλαιακά κέρδη από τη διαπραγμάτευση χρεογράφων, που προκύπτουν από μεταβολές στα επιτόκια, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι τιμές των μετοχών καθώς και η είσπραξη αμοιβής από την παροχή επενδυτικών και άλλων χρηματοοικονομικών συμβουλών.

## **1.2. Κίνδυνοι χρηματοπιστωτικού ιδρύματος**

Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, μπορεί να υποστεί οικονομικές ζημιές λόγω της πραγμάτωσης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος. Η πιθανότητα αυτή στα χρηματοοικονομικά καλείται κίνδυνος.

Ως κίνδυνος, λοιπόν, μπορεί να θεωρηθεί η αβεβαιότητα που συνδέεται με την επέλευση κάποιου μη προσδοκώμενου γεγονότος ή αποτελέσματος.

Οι σημαντικότεροι κίνδυνοι που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι οι ακόλουθοι:

### **➤ Πιστωτικός Κίνδυνος (credit risk)**

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις δραστηριότητες της τράπεζας (χορήγηση δανείων, πιστώσεων) και ορίζεται ως η πιθανότητα επέλευσης ζημιών σε μια τράπεζα λόγω της αδυναμίας ολικής ή μερικής εκπλήρωσης των υποχρεώσεων ενός αντισυμβαλλόμενου της, έναντι του οποίου έχει απαίτηση. Ο έλεγχος του πιστωτικού κινδύνου απαιτεί την αξιολόγηση της δανειοληπτικής ικανότητας (φερεγγυότητας) του υποψήφιου πελάτη πριν τη χορήγηση του δανείου, αλλά και κατά τη διάρκεια του δανείου, καθώς και τη συνεχιζόμενη επιτήρηση του πελάτη με διάφορες μεθόδους ώστε να μεγιστοποιείται η πιθανότητα αποπληρωμής.

Οι βασικές παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο είναι:

- α) η «πιθανότητα αθέτησης», δηλαδή μια εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης ενός αντισυμβαλλόμενου σε περίοδο ενός έτους,
- β) η «ζημία σε περίπτωση αθέτησης», ο λόγος δηλαδή της ζημίας από άνοιγμα εξαιτίας υποχρεώσεων από έναν αντισυμβαλλόμενο προς το ανεξόφλητο ποσό, κατά τον χρόνο αθέτησης,
- γ) το «άνοιγμα του αντισυμβαλλόμενου», δηλαδή το τρέχον υπόλοιπο του αντισυμβαλλομένου στην τράπεζα και
- δ) η διάρκεια ανοίγματος.



➤ **Κίνδυνος Ρευστότητας (liquidity risk)**

Ο κίνδυνος ρευστότητας θεωρείται ο δεύτερος μεγαλύτερος κίνδυνος, μετά τον πιστωτικό, που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες. Ο κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ως ο κίνδυνος αδυναμίας μιας τράπεζας να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες υποχρεώσεις της, έναντι των καταθετών που προβαίνουν στην ανάληψη των καταθέσεων τους λόγω ανεπαρκούς ρευστότητας (funding liquidity risk) ή διαφορετικά η πιθανότητα ρευστοποίησης στοιχείων του ενεργητικού της σε μη συμφέρουσες τιμές, με αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας των θέσεων της (market liquidity risk).

➤ **Κίνδυνος Χώρας ή Επικράτειας (country risk ή sovereign risk)**

Ο κίνδυνος χώρας είναι μια ειδική έκφανση του πιστωτικού κινδύνου και αναφέρεται στην πιθανότητα επέλευσης αρνητικών και κυρίως απρόβλεπτων οικονομικών, πολιτικών ή κοινωνικών συνθηκών στην χώρα εγκατάστασης του οφειλέτη, εμποδίζοντας με αυτόν τον τρόπο την εξόφληση κεφαλαίων και τοκοχρεολυσίων σύμφωνα με τους προβλεπόμενους συμβατικούς όρους. Τη συνηθέστερη μορφή εμφάνισης αυτού του κινδύνου αποτελεί «ο έμμεσος κίνδυνος χώρας ή κίνδυνος μεταφοράς», ο οποίος περιορίζει την ικανότητα ή επιθυμία ενός ξένου οφειλέτη να μετατρέψει το εγχώριο νόμισμα σε εκείνο που έχει συμφωνηθεί η εξόφληση του χρέους.

➤ **Κίνδυνος Κεφαλαίου ή Κίνδυνος Φερεγγυότητας (capital risk)**

Ο κίνδυνος κεφαλαίου συνδέεται με την πιθανότητα πτώχευσης του τραπεζικού ιδρύματος καθώς και με την ποιότητα του ενεργητικού και τους συνολικούς του κινδύνους. Μια τράπεζα βρίσκεται σε κατάσταση πτώχευσης όταν η αγοραία αξία των στοιχείων του ενεργητικού υπολείπεται της αγοραίας αξίας των στοιχείων του παθητικού, αφού στην περίπτωση που η τράπεζα προβεί σε ρευστοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού της δεν θα είναι σε θέση να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

➤ **Πολιτικός Κίνδυνος (political risk)**

Ο πολιτικός κίνδυνος συνίσταται στον κίνδυνο πολιτικών παρεμβάσεων στις εργασίες ενός τραπεζικού ιδρύματος. Παραδείγματα τέτοιων παρεμβάσεων αποτελούν η απλή επιβολή περιορισμών στα επιτόκια, η ιδιωτικοποίηση ή κρατικοποίηση τραπεζών, η επιβολή περιορισμών στην μετατρεψιμότητα των νομισμάτων, η εθνικοποίηση της τράπεζας. Η τράπεζα είναι εκτεθειμένη σε μεγαλύτερο βαθμό στον πολιτικό κίνδυνο από ότι οι υπόλοιπες επιχειρήσεις, λόγω της κρίσιμης θέσης που κατέχει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

➤ **Κίνδυνος Αγοράς (market risk)**

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος μείωσης της αξίας μιας επένδυσης ή ενός χαρτοφυλακίου τίτλων εξαιτίας αλλαγών των παραγόντων που διαμορφώνουν την αξία της αγοράς. Ο κίνδυνος αγοράς διακρίνεται σε κίνδυνο επενδυτικής θέσης από ανοιχτές θέσεις, συναλλαγματικό κίνδυνο και κίνδυνο από ανοιχτές θέσεις σε βασικά εμπορεύματα. Η μέτρηση του κινδύνου αγοράς γίνεται με τη μεθοδολογία Value at Risk ή VaR.

➤ **Κίνδυνος Επενδυτικής Θέσης (position risk)**

Ο κίνδυνος επενδυτικής θέσης από ανοιχτές θέσεις σε διαπραγματεύσιμες μετοχές, παράγωγα και χρεωστικούς τίτλους αφορά το ενδεχόμενο επέλευσης ζημιών στην παρούσα αξία των στοιχείων αυτών λόγω μεταβολής των συνθηκών στην αγορά. Ο κίνδυνος επενδυτικής θέσης διαχωρίζεται σε δυο επιμέρους κινδύνους, τον ειδικό κίνδυνο (κίνδυνος που προέρχεται από τον εκδότη του τίτλου ή του παραγωγού) και τον γενικό κίνδυνο (δυσμενή μεταβολή ονομαστικών επιτοκίων, έντονη κίνηση των τιμών μετοχών και παραγώγων στις αγορές).

➤ **Συναλλαγματικός Κίνδυνος (foreign exchange risk)**

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος προέρχεται από τις απρόβλεπτες μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών των ξένων νομισμάτων, στα οποία είναι εκφρασμένα στοιχεία του τραπεζικού ισολογισμού, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο μείωση είτε των εισοδημάτων ή/και της αξίας κεφαλαίου μιας τράπεζας. Το καθεστώς των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, το οποίο ισχύει σήμερα, αυξάνει τη μεταβλητότητα των διαφόρων νομισμάτων και κατ' επέκταση και το συναλλαγματικό κίνδυνο.

➤ **Κίνδυνος από ανοιχτές θέσεις σε βασικά εμπορεύματα (commodity risk)**

Ο κίνδυνος αυτός αναφέρεται στην αβεβαιότητα ως προς την αγοραία αξία και το μέγεθος του μελλοντικού εισοδήματος, που οφείλεται στις διακυμάνσεις των πολύτιμων μετάλλων (π.χ. χρυσός) και άλλων βασικών εμπορευμάτων στα οποία η τράπεζα έχει ανοιχτές θέσεις.

➤ **Λειτουργικός Κίνδυνος (operational risk)**

Ο λειτουργικός κίνδυνος δημιουργείται από τις ενδεχόμενες ζημιές που προέρχονται λόγω της ανεπάρκειας των συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης, εσωτερικών ελέγχων και διαδικασιών, των ανθρώπινων σφαλμάτων, των αποτυχιών της διαχείρισης, καθώς και των ενδεχόμενων δυσχερειών μεταξύ των βασικών παραγόντων της τράπεζας (μετόχων, διευθυντικών στελεχών, υπαλλήλων) και των πελατών. Άλλες όψεις του λειτουργικού κινδύνου αποτελούν γεγονότα όπως πυρκαγιές, σεισμοί ή φυσικές καταστροφές.

➤ **Νομικός Κίνδυνος (legal risk)**

Ο νομικός κίνδυνος οφείλεται σε αλλαγές του νομικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία της τράπεζας καθώς και σε επιβολή ποινών και προστίμων από τις εποπτικές ή τις δικαστικές αρχές που επηρεάζουν την κερδοφορία και μεταβάλλουν τη θέση του τραπεζικού ιδρύματος. Μια δικαστική απόφαση που αφορά μια συγκεκριμένη τράπεζα μπορεί να έχει ευρύτερες επιπτώσεις στη διευθέτηση σημαντικών τραπεζικών ζητημάτων στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην καλή κατανόηση του διεθνούς εποπτικού πλαισίου, διότι ενδέχεται να επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες, και μια κακή κατανόηση μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή επώδυνων κυρώσεων.

➤ **Τεχνολογικός Κίνδυνος (technology risk)**

Ο τεχνολογικός κίνδυνος αναφέρεται στο ενδεχόμενο ανεπάρκειας των συστημάτων τεχνολογίας πληροφορικής και κινδύνου βλάβης τους. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη προστασίας των συστημάτων τόσο από εξωτερικούς παράγοντες όσο και από ενδογενείς δυσχέρειες. Ο τεχνολογικός κίνδυνος εμπεριέχει, επίσης, και την πιθανότητα κάποια επένδυση της τράπεζας να μην προσδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

➤ **Κίνδυνος Φήμης (reputation risk)**

Ο κίνδυνος φήμης θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας και δημιουργείται κυρίως από τις παρελθοντικές αποτυχίες των συναλλακτικών δραστηριοτήτων, των λειτουργικών συστημάτων, της διαχείρισης ή των προϊόντων της τράπεζας. Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι ο κίνδυνος φήμης, ο νομικός κίνδυνος και ο τεχνολογικός κίνδυνος θεωρούνται υποκατηγορίες του λειτουργικού κινδύνου.

➤ **Κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού**

Ο κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού εμφανίζεται κυρίως με την μορφή απρόβλεπτων απαιτήσεων στο ενεργητικό του ισολογισμού της τράπεζας. Οι κυριότερες πράξεις εκτός ισολογισμού περιλαμβάνουν τα δάνεια με καθεστώς δικαιώματος (*loan commitments*), τις διευκολύνσεις έκδοσης γραμματίων (*note issuance facilities*), τις εγγυητικές επιστολές (*letters of credit*), τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, τα δικαιώματα, τις ανταλλαγές επιτοκίου (*futures, options, interest rate swaps*) και την τιτλοποίηση (*securitization*). Οι πράξεις αυτές παραμένουν απλές εγγραφές εκτός ισολογισμού εφόσον οι πελάτες της τράπεζας δεν ασκήσουν τα δικαιώματά τους επί των πιστωτικών διευκολύνσεων. Ωστόσο, αν αυτές ασκηθούν εγγράφονται ως απαιτήσεις στο ενεργητικό του ισολογισμού ενέχοντας μια πλειάδα κινδύνων για τη τράπεζα (κίνδυνο ρευστότητας, επιτοκίου, πιστωτικό κίνδυνο).

➤ **Κίνδυνος Επιτοκίων (interest rate risk)**

Ο κίνδυνος επιτοκίων οφείλεται στην αναντιστοιχία των επιτοκίων τόσο στον όγκο όσο και στη διάρκεια των τίτλων, των δανείων, των υποχρεώσεων και των εντός και εκτός στοιχείων του ισολογισμού της τράπεζας. Μια απρόβλεπτη μεταβολή των επιτοκίων μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την κερδοφορία της τράπεζας καθώς και την τιμή της μετοχής της. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που μια τράπεζα έχει υποχρεώσεις περισσότερο ευαίσθητες στις μεταβολές των επιτοκίων σε σχέση με τις απαιτήσεις, τότε μια αύξηση των επιτοκίων θα προκαλέσει μείωση των κερδών της ενώ μια πτώση των επιτοκίων, από την άλλη πλευρά, θα προκαλέσει αύξηση των κερδών της.

➤ **Κίνδυνος διακανονισμού πληρωμών**

Ο κίνδυνος διακανονισμού πληρωμών αναφέρεται στο ενδεχόμενο ο ένας από τους αντισυμβαλλόμενους να μην είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, αφού ο άλλος αντισυμβαλλόμενος έχει ήδη προβεί στις συμφωνημένες πληρωμές. Ο κίνδυνος διακανονισμού πληρωμών θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους στην αγορά συναλλάγματος. Είναι δε γνωστός και ως «κίνδυνος Herstatt», ένας όρος που προήλθε από την ομώνυμη γερμανική τράπεζα, η οποία κατέρρευσε το 1974 λόγω μεγάλων ζημιών στην αγορά συναλλάγματος. Ο κίνδυνος διακανονισμού πληρωμών είναι πολύ έντονος ιδιαίτερα στις διατραπεζικές αγορές όπου ο όγκος των διατραπεζικών πληρωμών είναι ιδιαίτερα υψηλός και οι τράπεζες διαπραγματεύονται ποσά μεγαλύτερα των κεφαλαίων τους. Τέλος, από τη στιγμή που οι πληρωμές είναι διατραπεζικές, η ύπαρξη ενός προβλήματος σε μια τράπεζα μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις.

### **1.3. Αλληλεπίδραση κινδύνου ρευστότητας με άλλους κινδύνους**

Ο κίνδυνος ρευστότητας αλληλεπιδρά και επηρεάζεται και από άλλους κινδύνους που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Συγκεκριμένα,

**A)** Ο πιστωτικός κίνδυνος αλληλεπιδρά με τον κίνδυνο ρευστότητας ποικιλοτρόπως, είτε άμεσα είτε έμμεσα, καθώς το πιστωτικό ίδρυμα:

- ως δανειστής και επενδυτής, είναι εκτεθειμένο στην αποτυχία ενός ή περισσοτέρων αντισυμβαλλομένων του, γεγονός που επηρεάζει τις ταμειακές του ροές και κατά συνέπεια την ικανότητά του να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του καθώς καθίστανται ληξιπρόθεσμες,
- ως θεσμικό όργανο φερεγγυότητας και ως αντισυμβαλλόμενος στους άλλους συμμετέχοντες στην αγορά μπορεί να αντιμετωπίσει δυσκολίες στη δημιουργία κεφαλαίων σε λογικό κόστος και

σε εύλογο χρονικό διάστημα και

- ως πάροχος πιστωτικής ενίσχυσης ή ταμειακών διευκολύνσεων στην τιτλοποίηση συναλλαγών, ένα πιστωτικό ίδρυμα εκτίθεται στον κίνδυνο ρευστότητας λόγω των διατάξεων προσφυγής, των δεικτών απόδοσης, και των συμβολαίων που σχετίζονται με την πιστωτική ποιότητα μιας ομάδας.

**B)** Ο κίνδυνος αγοράς, παραδείγματος χάριν, υπό μορφή αβεβαιότητας και αστάθειας επιτοκίου, επηρεάζει τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Ο βαθμός ρευστότητας ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην αγορά επηρεάζεται από ένα συνδυασμό διαφόρων παραγόντων, που περιλαμβάνει το μέγεθος της αγοράς, τη συχνότητα και τις μορφές των συναλλαγών, τον αριθμό και την ποιότητα των συμμετεχόντων στην αγορά, το κόστος συναλλαγών, το ποσό και την ποιότητα των πληροφοριών που αφορούν τις τιμές και τους όγκους συναλλαγών, την ασφάλεια των περιουσιακών στοιχείων και την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων. Οι δυσμενείς συνθήκες στην αγορά τείνουν να δημιουργήσουν την αβεβαιότητα σχετικά με την αξία των περιουσιακών στοιχείων στα πλαίσια της διαχείρισης ρευστότητας. Οι συναλλαγές των παραγώγων επηρεάζονται και αυτές σε περιόδους δυσμενών εξελίξεων της αγοράς με άμεσο αντίκτυπο στον κίνδυνο ρευστότητας. Τέλος, τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται διεθνώς στηρίζονται κυρίως στην εύρυθμη λειτουργία των αγορών συναλλάγματος, καθώς οποιαδήποτε παρεμβολή ή δυσλειτουργία σε αυτές μπορεί να αποτελέσει πηγή κινδύνου ρευστότητας.

**Γ)** Ο κίνδυνος συγκέντρωσης μπορεί να είναι μια πηγή κινδύνου ρευστότητας, δεδομένου ότι οι συγκεντρώσεις των περιουσιακών στοιχείων καθώς και των υποχρεώσεων μπορούν να οδηγήσουν σε προβλήματα ρευστότητας. Μια συγκέντρωση υποχρεώσεων (ή συγκέντρωση χρηματοδότησης) είναι δυνατόν να εμφανιστεί όταν μια ενιαία απόφαση ή ένας ενιαίος παράγοντας μπορέσει να προκαλέσει μια σημαντική και ξαφνική απόσυρση κεφαλαίων ή ανεπάρκεια πρόσβασης σε νέα χρηματοδότηση.

**Δ)** Ο λειτουργικός κίνδυνος μπορεί να είναι μια πηγή διαταραχών ρευστότητας. Συγκεκριμένα, σημαντικά προβλήματα μπορούν να αναπτυχθούν πολύ γρήγορα εάν τα συστήματα που επεξεργάζονται τις συναλλαγές ή τους συμμετέχοντες πληρωμής αποτυγχάνουν ή καθυστερούν τις συναλλαγές. Ομοίως, οι διαταραχές μπορούν να προκληθούν από τα λειτουργικά προβλήματα στο επίπεδο κρίσιμων συμμετεχόντων ή βασικών φορέων παροχής υπηρεσιών τρίτων.

**Ε)** Ο κίνδυνος φήμης μπορεί να έχει επιπτώσεις στη χρηματοδότηση που χορηγείται από τους αντισυμβαλλόμενους και να προκαλέσει αύξηση του κόστους χρηματοδότησης της αγοράς. Από την άλλη πλευρά, τα προβλήματα ρευστότητας τείνουν γρήγορα να γίνουν ορατά στην αγορά και μπορούν να βλάψουν σοβαρά τη φήμη, την εκτίμηση και την αποδοτικότητα του ιδρύματος.

Η τράπεζα θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να εξετάζει τις ισχυρές αλληλεπιδράσεις μεταξύ του κινδύνου ρευστότητας και των άλλων τύπων κινδύνου στους οποίους είναι εκτεθειμένη, καθώς κίνδυνοι, ενδέχεται να επηρεάσουν τη θέση της τράπεζας σε ρευστότητα. Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι ο κίνδυνος ρευστότητας συχνά πηγάζει από αδυναμίες, πραγματικές ή μη, στη διαχείριση άλλων ειδών κινδύνου.

Με γνώμονα τα παραπάνω, η τράπεζα θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προβλέπει και να εντοπίζει τα γεγονότα εκείνα που ενδέχεται να επηρεάσουν την αντίληψη των συμμετεχόντων στην αγορά σχετικά με την ευρωστία της.

## **2. Κίνδυνος Ρευστότητας**

### **2.1. Ρευστότητα**

Ο όρος ρευστότητα, με την ευρεία έννοια, περιγράφει την ικανότητα απόκτησης χρηματοδότησης όταν αυτό απαιτηθεί. Η κατοχή μετρητών ή περιουσιακών στοιχείων που μπορούν να μετατραπούν άμεσα σε μετρητά μέσω των αγορών ή των Κεντρικών Τραπεζών είναι οι πιο κοινές πηγές ρευστότητας για ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

Ως ρευστότητα μπορεί, επίσης, να θεωρηθεί και η ικανότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να αποκτήσει ρευστά σε «δίκαιες τιμές» από τις τρέχουσες δραστηριότητές του ή από ενδεχόμενες προσαρμογές τους ή ακόμη και η ικανότητα του να αντλεί νέο ρευστό από τις αγορές με διάφορους άλλους τρόπους, μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα.<sup>1</sup>

Η *Διεθνής Οργάνωση Επιτροπών Εποπτείας (IOSCO)* ορίζει τη ρευστότητα μέσω των στόχων της, ως «το να διαθέτει (η εταιρεία) επαρκή κεφάλαια για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της όταν αυτές προκύπτουν, χωρίς να χρειάζεται να πουλήσει περιουσιακά στοιχεία, [...] ή να διαθέτει υπερβάλλουσα ρευστότητα, σε κανονικές συνθήκες κι επαρκή χρηματοδότηση, σε συνθήκες κρίσης».

Οι κυριότερες πηγές ρευστότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος είναι : α) οι καταθέσεις (όψεως, ταμειυτηρίου, προθεσμίας), β) τα εισοδήματα από άλλες τραπεζικές δραστηριότητες, γ) η διατραπεζική αγορά (μέσω συμφωνιών επαναγοράς), δ) η Κεντρική Τράπεζα (μέσω πράξεων κύριας χρηματοδότησης ή παγίων διευκολύνσεων), ε) η χρηματοδότηση διασφαλισμένης διάρκειας (τιτλοποίηση ή καλυμμένα ομόλογα).

Η επιλογή των πηγών μέσω των οποίων το πιστωτικό ίδρυμα θα αντλήσει τη ζητούμενη ρευστότητα γίνεται βάσει: α) της αμεσότητας και της διάρκειας της ανάγκης β) της πρόσβασης στην αγορά γ) του σχετικού κόστους και τους κινδύνους, καθώς και της ικανότητας

---

<sup>1</sup> CEBS, Second part of CEBS's technical advice to the European Commission on liquidity risk management, 18/9/2008

αντιστάθμισης δ) της προοπτικής εξέλιξης των επιτοκίων ε) τις προοπτικές στη νομισματική πολιτική και τον κρατικό δανεισμό και στ) τους κυβερνητικούς κανονισμούς.

## **2.2. Ορισμοί κινδύνου ρευστότητας από τους διεθνείς οργανισμούς**

Ο κίνδυνος ρευστότητας έχει ορισθεί ποικιλοτρόπως από τους διεθνείς οργανισμούς, ωστόσο δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ αυτών των ορισμών μιας και η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο σημείο που εστιάζει το ενδιαφέρον του ο κάθε οργανισμός. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB) και η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) αναφέρονται σε συμμετέχοντες σε συστήματα πληρωμών και διακανονισμού, η Διεθνής Οργάνωση Επιτροπών Εποπτείας (IOSCO) επικεντρώνεται κυρίως σε εταιρείες επενδύσεων ενώ η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) απευθύνεται κυρίως σε διεθνείς τραπεζικούς οργανισμούς.

Αναλυτικότερα:

Η *Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS)* ορίζει τον κίνδυνο ρευστότητας ως «τον τρέχον ή ενδεχόμενο κίνδυνο στα κέρδη και στα κεφάλαια, ο οποίος προκύπτει από την αδυναμία του ιδρύματος να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές φτάνουν στην λήξη».

Η *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB)* ορίζει τον κίνδυνο ρευστότητας ως «τον κίνδυνο που εμφανίζεται όταν ο αντισυμβαλλόμενος ή ο συμμετέχων σε ένα σύστημα πληρωμών ή διακανονισμού δεν είναι σε θέση να ανταπεξέλθει σε μία υποχρέωσή του εξ' ολοκλήρου όταν αυτή λήξει. Ο κίνδυνος ρευστότητας δεν υπονοεί ότι ο αντισυμβαλλόμενος είναι αφερέγγυος, εφόσον ενδέχεται να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις αναληφθείσες υποχρεώσεις του κάποια στιγμή στο μέλλον».

Οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με τη *Διεθνή Οργάνωση Επιτροπών Εποπτείας IOSCO*, ορίζουν τον κίνδυνο ρευστότητας ως «τον κίνδυνο απώλειας της ικανότητάς τους να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έγκαιρα και με αποδοτικό τρόπο, διατηρώντας παράλληλα τα περιουσιακά τους στοιχεία, ή ακόμη και την αδυναμία επιδίωξης κερδοφόρων ευκαιριών κι εύρυθμης λειτουργίας, λόγω έλλειψης πρόσβασης σε επαρκείς κι αποδοτικές πηγές».

Ο ορισμός που δίνει η *Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS)* για τον κίνδυνο ρευστότητας είναι παρεμφερής με αυτόν της *Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας* αφού τον ορίζει ως εξής «ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που παρουσιάζεται όταν ο αντισυμβαλλόμενος δεν έχει τη δυνατότητα να ανταπεξέλθει σε μια υποχρέωσή του, για όλη την αξία της, σε κάποια καθορισμένη χρονική στιγμή αλλά σε κάποια απροσδιόριστη ημερομηνία στο μέλλον». Κυρίως, η *Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS)* όταν αναφέρεται στον κίνδυνο ρευστότητας τον

διαχωρίζει σε κίνδυνο ρευστότητας της αγοράς (market liquidity risk) και σε κίνδυνο ρευστότητας χρηματοδότησης (funding liquidity risk).

Γενικά, λοιπόν, ο κίνδυνος ρευστότητας μπορεί να θεωρηθεί ως η πιθανή «απειλή» της ικανότητας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να παράγει ρευστό με «δίκαιο» κόστος, ως αντισταθμιστική ικανότητα έναντι των απαιτήσεων σε ρευστότητα. Επομένως, ο κίνδυνος ρευστότητας μπορεί να προέλθει από μία απρόβλεπτη μείωση της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να «παράγει» ρευστότητα σε εύλογο κόστος και, λόγω αυτού, να μην μπορέσει να ανταπεξέλθει σε μία απρόβλεπτη αύξηση της ζήτησης για ρευστά, μέσα σε ένα δεδομένο χρονικό διάστημα.

Είναι εμφανές, από τα παραπάνω, ότι η ρευστότητα ενέχει μία σαφή χρονική διάσταση: η αντισταθμιστική ικανότητα του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος πρέπει να είναι επαρκής για την κάλυψη των καθαρών σωρευτικών ταμειακών ροών κατά τη διάρκεια μίας περιόδου. Ο ορισμός αυτός συμπεριλαμβάνει τις συνέπειες της αντίληψης της αγοράς σχετικά με την ικανότητα του πιστωτικού ιδρύματος στην «παραγωγή» ρευστότητας.

Τέλος, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να διακρατούν ένα ποσοστό ρευστότητας ως απόθεμα, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε μία απρόβλεπτη αύξηση της ζήτησης σε ρευστά. Αυτό σημαίνει ότι η διακράτηση ρευστού, μη εκμεταλλεύσιμου, ενέχει αδιαμφισβήτητα κάποιο κόστος ευκαιρίας για το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, γεγονός που κάνει την επιλογή μεταξύ κόστους και κινδύνου μια διαδικασία «ακριβείας» έτσι ώστε να εκμηδενιστεί από τη μια πλευρά η πιθανότητα έκθεσης του ιδρύματος στον κίνδυνο ρευστότητας και από την άλλη να εξαλειφθεί το κόστος ευκαιρίας.<sup>2</sup>

### **2.3. Αιτίες εμφάνισης του κινδύνου ρευστότητας**

Ο κίνδυνος ρευστότητας διακρίνεται στις εξής κατηγορίες, ανάλογα με την αιτία που προκαλεί την εμφάνιση του:

#### **➤ Κίνδυνος ρευστότητας από το ενεργητικό**

Ο κίνδυνος ρευστότητας από το ενεργητικό προέρχεται συνήθως από την άσκηση του δικαιώματος χρήσης των δανείων με καθεστώς δικαιώματος (loan commitments) από τους δανειζόμενους του πιστωτικού ιδρύματος ή από την ξαφνική ανάγκη χορήγησης επιπλέον δανείων. Ένα δάνειο με καθεστώς δικαιώματος επιτρέπει στον πελάτη να δανεισθεί κεφάλαια ανάλογα με τις ανάγκες του. Στην περίπτωση λοιπόν, που ο δανειζόμενος κάνει χρήση του εν

---

<sup>2</sup> CEBS, Second part of CEBS's technical advice to the European Commission on liquidity risk management, 18/9/2008.



λόγω δικαιώματος, το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να προσθέσει το μέχρι στιγμής εκτός ισολογισμού στοιχείο στα στοιχεία του ενεργητικού του, και συγκεκριμένα στα δάνεια. Έτσι, το πιστωτικό ίδρυμα μετά τη χορήγηση του δανείου καλείται να καλύψει την απώλεια ρευστών στον ισολογισμό χρησιμοποιώντας τον ιδανικότερο τρόπο. Οι επιλογές που διαθέτει το πιστωτικό ίδρυμα είναι είτε να μειώσει τα ρευστά διαθέσιμα κατά το ποσό του δανείου, είτε να δανειστεί από τις αγορές χρήματος, αυξάνοντας έτσι τις υποχρεώσεις του, είτε, τέλος, να πουλήσει τα πιο ρευστοποιήσιμα περιουσιακά του στοιχεία.

Ένας άλλος κίνδυνος που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα από το ενεργητικό προέρχεται, όχι από τις τραπεζικές, αλλά από τις επενδυτικές τους δραστηριότητες. Τα πιστωτικά ιδρύματα διατηρούν ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο, το οποίο ολοένα και επεκτείνεται ως ποσοστό του ενεργητικού τους, εκθέτοντάς τα σε επιπρόσθετους κινδύνους. Για παράδειγμα, μία απρόσμενη μεταβολή των επιτοκίων μπορεί να προκαλέσει μία σημαντική μεταβολή στην αποτίμηση των περιουσιακών του στοιχείων, άρα και μεγάλες απώλειες.

Επιπρόσθετα, πηγή κινδύνου ρευστότητας από το ενεργητικό θεωρείται και η έκθεση του πιστωτικού ιδρύματος στον κίνδυνο ρευστότητας κάποιας συγκεκριμένης αγοράς, μιας και αν η αγορά αντιμετωπίζει έλλειψη ρευστότητας, τότε πιθανόν η τράπεζα να προσπαθεί να πουλήσει περιουσιακά της στοιχεία και να μη βρίσκει αντισυμβαλλόμενο. Παρόλο που πολλοί υποστηρίζουν ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι καινοτομίες έχουν αυξήσει τη ρευστότητα των αγορών, υπάρχει ο σοβαρός αντίλογος ότι οι διαπραγματευτές έχουν την τάση να εμφανίζουν συμπεριφορά «κοπαδιού», δηλαδή να επιθυμούν ταυτόχρονα να εκτελέσουν την ίδια πράξη. Έτσι, κατά τη διάρκεια μίας πώλησης, είναι εξαιρετικά πιθανό η αγορά να «στεγνώσει» από ρευστότητα και το αντικείμενο της πώλησης να χάσει σημαντικό μέρος της αξίας του, με αποτέλεσμα να μπορεί να πωληθεί μόνο σε τιμή υποδεέστερη της πραγματικής του αξίας. Αυτό επιφέρει σημαντικές απώλειες στην αξία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου κι αύξηση του κινδύνου ρευστότητας για τη τράπεζα.

#### ➤ **Κίνδυνος ρευστότητας από το παθητικό**

Ο κίνδυνος ρευστότητας από το παθητικό μπορεί να προκύψει όταν οι αντισυμβαλλόμενοι στις υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος ζητήσουν τη ρευστοποίηση των απαιτήσεών τους. Τέτοιου είδους αντισυμβαλλόμενοι είναι κυρίως οι καταθέτες. Τα πιστωτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα να δώσουν στους καταθέτες τις αποταμιεύσεις που τους έχουν εμπιστευθεί, οποιαδήποτε χρονική στιγμή αυτοί θελήσουν να τις αποσύρουν.

Ωστόσο, τα πιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν κίνητρο να διακρατούν μεγάλο ποσοστό σε ρευστά διαθέσιμα, για το λόγο ότι δεν τους παρέχουν καμία απόδοση, αλλά αντιθέτως τα συμφέρει να τα επενδύουν σε μακροπρόθεσμα και προσοδοφόρα στοιχεία, λιγότερο όμως ρευστοποιήσιμα. Έτσι,

το πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να δανειστεί ή να πουλήσει ορισμένα από αυτά τα στοιχεία, ούτως ώστε να ικανοποιήσει τους καταθέτες του.

Εντούτοις, η πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου δεν είναι πάντα εφικτό ή επιθυμητό, μιας και το αντίτιμο που λαμβάνει το πιστωτικό ίδρυμα από την άμεση πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι συνήθως μικρότερο από αυτό που θα κέρδιζε πουλώντας το σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή, έχοντας μεγαλύτερα περιθώρια έρευνας και διαπραγμάτευσης. Πολλά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα, μόνο σε τιμές αρκετά χαμηλότερες της πραγματικής τους αξίας, προκαλώντας έτσι απώλειες στο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Συνεπώς, η ρευστοποίηση, ιδίως η άμεση, ορισμένων στοιχείων συνεπάγεται κόστος για το πιστωτικό ίδρυμα.

Μία άλλη εναλλακτική λύση για την άντληση ρευστών είναι η δανειοδότηση ή η αγορά επιπλέον ρευστών, συνήθως από τη διατραπεζική αγορά. Όμως, και αυτές οι εναλλακτικές λύσεις επιφέρουν κάποιο ανάλογο κόστος στο πιστωτικό ίδρυμα άρα και ζημίες.

Ο κίνδυνος ρευστότητας, επίσης, μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε:

➤ **Κίνδυνος ρευστότητας αγοράς (market liquidity risk)**

Ο κίνδυνος ρευστότητας αγοράς είναι ο κίνδυνος όταν μια θέση/ συναλλαγή δεν μπορεί εύκολα να εκτελεστεί ή να αξιοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα στην επικρατούσα αγοραία τιμή της, εξαιτίας ανεπαρκούς δραστηριότητας της αγοράς.

➤ **Κίνδυνος ρευστότητας χρηματοδότησης (funding liquidity risk)**

Ο κίνδυνος ρευστότητας χρηματοδότησης είναι ο τρέχον ή ενδεχόμενος κίνδυνος που προκύπτει από την αδυναμία ενός πιστωτικού ιδρύματος να εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του, χωρίς να υποστεί σημαντικές απώλειες.

➤ **Κίνδυνος ρευστότητας Κεντρικών Τραπεζών (Central bank liquidity risk)<sup>3</sup>**

Ο κίνδυνος ρευστότητας Κεντρικών Τραπεζών εμφανίζεται μόνο στην περίπτωση που δεν υπάρχει ζήτηση για το εγχώριο νόμισμα και επομένως η προσφορά της νομισματικής βάσης δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Αυτό θα μπορούσε μόνο να συμβεί σε περιπτώσεις υπερπληθωρισμού ή κρίσης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Εντούτοις, ένα τέτοιο σενάριο είναι ακίνδυνο μιας και θεωρείται σχεδόν απίθανο να συμβεί, τουλάχιστον σε ανεπτυγμένες χώρες, για αυτό άλλωστε και η συγκεκριμένη υποκατηγορία του κινδύνου ρευστότητας δεν έχει αναλυθεί εκτενέστερα από τη διεθνή βιβλιογραφία.<sup>3</sup>

Τέλος, η κάθε τράπεζα θα πρέπει να εξετάζει και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ κινδύνου ρευστότητας χρηματοδότησης και αγοράς. Συγκεκριμένα, μια τράπεζα που χρησιμοποιεί ως

---

<sup>3</sup> ECB Working Paper, "Liquidity (risk) concepts: definitions and interactions" by Kleopatra Nikolaou, 23/2/2009.

κύρια πηγή χρηματοδότησης τις χρηματαγορές πρέπει να αναγνωρίζει την επικινδυνότητα των πηγών αυτών, μιας και είναι πιο ευμετάβλητες από τις παραδοσιακές καταθέσεις και ενέχουν εμφάνιση δυσκολίας συνέχισης της χρηματοδότησης σε συνθήκες κρίσης.

## **2.4. Μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας**

Η κάθε τράπεζα θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καθορίζει και να προσδιορίζει τον κίνδυνο ρευστότητας, στον οποίο εκτίθεται και που αφορά τις θέσεις της εντός και εκτός ισολογισμού, τα νομικά πρόσωπα, τα υποκαταστήματα και τις θυγατρικές της σε όλες τις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται.

Η μέτρηση της ρευστότητας περιλαμβάνει τόσο την ανάλυση εισροών και εκροών όσο και την εκτίμηση της ρευστότητας των περιουσιακών στοιχείων σε πιθανές δυσμενείς συνθήκες.

Η κάθε τράπεζα, επίσης, θα πρέπει να είναι σε θέση να μετράει και να προβλέπει τις μελλοντικές ταμειακές ροές των περιουσιακών της στοιχείων, των υποχρεώσεων της, των θέσεων της σε στοιχεία εκτός ισολογισμού, τόσο υπό κανονικές συνθήκες όσο και κάτω από μια σειρά σεναρίων πίεσης, συμπεριλαμβανομένου και του σεναρίου γενικευμένης κρίσης.

Όσον αφορά δε το χρονικό ορίζοντα που θα εκτείνεται ο εντοπισμός, η μέτρηση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος του κινδύνου ρευστότητας του ιδρύματος, ορίζεται κυρίως βάσει διαφόρων παραγόντων και καθορίζεται από μια ημέρα έως και πάνω από ένα έτος.

Τα στοιχεία για τα οποία η κάθε τράπεζα οφείλει να προσδιορίζει, να μετράει, να παρακολουθεί και να ελέγχει τις θέσεις της σε ρευστότητα είναι:

- α)** οι μελλοντικές χρηματοροές των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, οι οποίες θα πρέπει να παρατίθενται κάτω από τα πλαίσια διαφορετικών σεναρίων αντίξωων συνθηκών,
- β)** οι πηγές ενδεχόμενων απαιτήσεων σε ρευστότητα και παράγοντες ενεργοποίησης θέσεων σε στοιχεία εκτός ισολογισμού. Τα οχήματα ειδικού σκοπού (special purpose vehicles)<sup>4</sup>, τα παράγωγα, οι εγγυήσεις και οι δεσμεύσεις χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής,
- γ)** όλα τα νομίσματα στα οποία δραστηριοποιείται, εξετάζοντας τις ανάγκες της σε ρευστότητα σε αυτά και ελέγχοντας την έκθεσή της ξεχωριστά σε καθένα από αυτά καθώς και
- δ)** οι ανταποκριτές, η θεματοφυλακή και η τακτοποίηση τραπεζικών υπηρεσιών.

---

<sup>4</sup> όχημα ειδικού σκοπού (SPV) νοείται οποιαδήποτε νομική οντότητα, εταιρικής ή όχι μορφής, η οποία δεν είναι υφιστάμενη ασφαλιστική ή ανασφαλιστική επιχείρηση και η οποία αναλαμβάνει κινδύνους από ασφαλιστικές ή ανασφαλιστικές επιχειρήσεις και η οποία χρηματοδοτεί πλήρως την έκθεσή της σε τέτοιους κινδύνους μέσω των εσόδων από την έκδοση ομολόγων ή από κάποιους άλλους χρηματοπιστωτικούς μηχανισμούς όπου τα δικαιώματα αποπληρωμής των χρηματοδοτών της έπονται των υποχρεώσεων ανασφάλισης μιας τέτοιας νομικής οντότητας. (ορισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου)

Η ανάλυση ρευστότητας της τράπεζας θα πρέπει να είναι αντίστοιχη του εύρους, της πολυπλοκότητας των δραστηριοτήτων της τράπεζας και του προφίλ επικινδυνότητάς της καθώς και να ενσωματώνει χρηματοροές όλων των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της, εντός και εκτός ισολογισμού.

Η προβολή αυτών των χρηματοροών πρέπει να γίνεται για ένα πλήθος εναλλακτικών πιθανών σεναρίων μέσω των οποίων αναδεικνύονται πιθανά κενά χρηματοδότησης ή ασυμφωνίας ληκτότητας. Κάθε πιθανό σενάριο θα πρέπει να εμπεριέχει υποθέσεις για τη συμπεριφορά των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της τράπεζας.

Τα αποτελέσματα από την ανάλυση αυτή χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της σωρευτικής έλλειψης ή υπερβάλλουσας ρευστότητας κατά τη διάρκεια των συγκεκριμένων χρονικών διαστημάτων.

Εν κατακλείδι, λαμβάνοντας υπόψη τον κρίσιμο ρόλο των υποθέσεων στην προβολή των μελλοντικών χρηματοροών, μια τράπεζα οφείλει να διασφαλίζει ότι οι υποθέσεις της είναι ρεαλιστικές, κατάλληλα τεκμηριωμένες και περιοδικά αναθεωρούμενες.

## **2.5. Ενδεικτικοί τρόποι μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας**

Μια τράπεζα οφείλει να χρησιμοποιεί μια σειρά εξατομικευμένων εργαλείων μέτρησης, καθώς δεν υπάρχει κάποια ευρέως διαδεδομένη μέθοδος, η οποία να είναι σε θέση να διασφαλίζει την ορθή ποσοτικοποίηση του κινδύνου ρευστότητας.

Έτσι, η τράπεζα για την επίτευξη κάλυψης έναντι του κινδύνου ρευστότητας θα πρέπει να χρησιμοποιεί ένα πλήθος εργαλείων μέτρησης που να αξιολογούν τη διάρθρωση του ισολογισμού της -π.χ. αριθμοδείκτες ρευστότητας-, να της παρέχουν μια ευρύτερη εικόνα για την έκθεσή της στον κίνδυνο και να τη βοηθούν στον εντοπισμό πιθανών πηγών ρευστότητας, αδυναμιών και ασυμφωνίας ληκτότητας μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων, τόσο σε κανονικές όσο και σε αντίξοες συνθήκες, καθώς και κατά διαφορετικές χρονικές περιόδους, ούτως ώστε να διαφανούν πιθανά κενά χρηματοδότησης στο μέλλον.

Οι μέθοδοι μέτρησης διακρίνονται σε ποιοτικές και σε ποσοτικές. Η σύγχρονη τάση επιτάσσει τον συνδυασμό των ποιοτικών και των ποσοτικών μεθόδων μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας καθώς είναι πιο αποτελεσματικός και θεωρείται ως η «χρυσή τομή».

Παρακάτω παρατίθενται κάποιοι ενδεικτικοί τρόποι μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας.

### ➤ Καθαρή κατάσταση ρευστότητας (Net liquidity statement)

Σύμφωνα με αυτό το εργαλείο μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας καταγράφονται και κατηγοριοποιούνται όλες οι πηγές και οι χρήσεις κεφαλαίων μιας τράπεζας. Η διαφορά μεταξύ των πηγών και των χρήσεων αποτελεί την καθαρή θέση ρευστότητας (net liquidity position) της τράπεζας.

Η μαθηματική απεικόνιση αυτής της σχέσης είναι η ακόλουθη:

Καθαρή θέση ρευστότητας = Πηγές ρευστότητας - Χρήσεις ρευστότητας

Ένα πλεόνασμα ρευστότητας θα πρέπει να εξετάζεται από τη σκοπιά του κόστους ευκαιρίας ενώ, ένα έλλειμμα ρευστότητας για τους κινδύνους που εμπεριέχει.

Στις πηγές ρευστότητας περιλαμβάνονται: **(i)** τα εύκολα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία **(ii)** το μέγιστο ποσό διαθέσιμων δανεισθέντων κεφαλαίων και **(iii)** τα ρευστά πέραν του απαιτούμενου αποθέματος. Ενώ, οι χρήσεις περιλαμβάνουν: **(i)** τα δανεισθέντα κεφάλαια ή τα κεφάλαια που αντλήθηκαν από τις αγορές χρήματος και έχουν ήδη αξιοποιηθεί και **(ii)** οποιαδήποτε ποσά έχουν δανειστεί ήδη από την Κεντρική Τράπεζα.

### ➤ Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Μία συνήθης πρακτική μέτρησης της ρευστότητας είναι η μελέτη στοιχείων του τραπεζικού ισολογισμού και η σύγκρισή τους με εκείνα άλλων τραπεζών. Η μελέτη αυτή γίνεται κυρίως με τη χρήση αριθμοδεικτών. Η κάθε τράπεζα επιδιώκει να διατηρεί τους δικούς της δείκτες στα ίδια ή σε ανώτερα επίπεδα συγκριτικά με εκείνα του κλάδου, προκειμένου να μην αντιμετωπίσει προβλήματα στην έγκαιρη εξόφληση των χρεών της. Οι εποπτικές αρχές, από την πλευρά τους, χρησιμοποιούν τους αριθμοδείκτες, είτε για να διενεργήσουν συγκρίσεις μεταξύ των τραπεζών, είτε για να τις ελέγξουν και να επιβάλλουν όρια.

Κάποιοι από τους σημαντικότερους αριθμοδείκτες είναι οι ακόλουθοι:

#### **(i) Βασικές καταθέσεις/Σύνολο Ενεργητικού**

Οι βασικές καταθέσεις αποτελούν για κάθε τραπεζικό ίδρυμα ένα μέγεθος που υπό μια έννοια αποτελεί σταθερή πηγή χρηματοδότησης. Οι βασικές καταθέσεις συγκρινόμενες με τα στοιχεία του ενεργητικού δημιουργούν ένα δείκτη, ο οποίος απεικονίζει την κατάσταση ρευστότητας του ιδρύματος. Συνήθως οι εγχώριες βασικές καταθέσεις ορίζονται ως οι συνολικές καταθέσεις μείον τις μεγάλες καταθέσεις προθεσμίας.

#### **(ii) Ρευστοποιήσιμο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού**

Ο αριθμοδείκτης αυτός μετρά τα ρευστά περιουσιακά στοιχεία ως ποσοστό των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας. Όσο υψηλότερος είναι αυτός ο δείκτης, τόσο

περισσότερα είναι τα στοιχεία του ενεργητικού που δεν ενέχουν κίνδυνο ρευστότητας. Αυτό είναι και το επιθυμητό από τις εποπτικές αρχές, διότι υποδηλώνει μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Από την άλλη πλευρά, για μία τράπεζα αυτό μπορεί να σημαίνει αδυναμία εύρεσης καλών δανειοληπτών ή αναποτελεσματικότητα. Έτσι, οι τράπεζες δε θέλουν πολύ υψηλούς τέτοιους δείκτες, καθώς η μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου δεν αποδίδει κέρδος.

### **(iii) Ρευστοποιήσιμα στοιχεία Ενεργητικού/Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις**

Όταν είναι υψηλός αυτός ο δείκτης σημαίνει ότι η τράπεζα αντιμετωπίζει μικρότερο κίνδυνο ρευστότητας, εφόσον ο κίνδυνος επαναχρηματοδότησης είναι μεγαλύτερος για τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις των τραπεζών.

### **(iv) Χορηγήσεις/Καταθέσεις**

Ο δείκτης αυτός είναι ο πιο διαδεδομένος καθώς αποτελεί το μόνο δείκτη μέτρησης κινδύνου ρευστότητας που υπολογίζεται διεθνώς από τις τράπεζες. Οι τράπεζες με τη βοήθεια αυτού του αριθμοδείκτη βγάζουν χρήσιμα συμπεράσματα όσον αφορά την έκθεσή τους στον κίνδυνο ρευστότητας και επαναπροσδιορίζουν τους τρόπους που χρησιμοποιούν για την άντληση της απαιτούμενης ρευστότητας, ούτως ώστε να παραμένουν ασφαλείς διαχρονικά.

Συγκεκριμένα, ένας υψηλός δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις υποδηλώνει ότι η τράπεζα βασίζεται περισσότερο στις βραχυπρόθεσμες αγορές χρήματος, παρά στις καταθέσεις που δέχεται, για τη χρηματοδότηση των δανείων που παρέχει. Αυτό μπορεί να σημαίνει μελλοντικά προβλήματα ρευστότητας, ειδικά αν η τράπεζα προσεγγίζει τα όρια μέχρι τα οποία μπορεί να δανειστεί.

### **(v) Δανειακά Κεφάλαια/ Σύνολο Ενεργητικού**

Τα δάνεια αποτελούν τα λιγότερο ρευστοποιήσιμα κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού της τράπεζας αφού δεν μπορούν να πουληθούν σε δευτερογενείς αγορές. Ένας υψηλός λόγος Δανειακών Κεφαλαίων προς Σύνολο Ενεργητικού υποδηλώνει ότι η τράπεζα διαθέτει πολλά δάνεια, μη ρευστοποιήσιμα, με αποτέλεσμα να έχει μεγάλη εξάρτηση από τις βραχυπρόθεσμες αγορές χρήματος κι όχι από τις καταθέσεις. Ένας χαμηλός λόγος, αντίθετα, δείχνει ότι η τράπεζα έχει τη δυνατότητα ευχερούς ρευστοποίησης των στοιχείων της, γεγονός που την καθιστά μερικώς εξαρτημένη από τις αγορές χρήματος.

### **(vi) Δάνεια με καθεστώς δικαιώματος/Σύνολο Ενεργητικού**

Όταν αυτός ο δείκτης είναι υψηλός σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη για μεγάλο βαθμό ρευστότητας, ώστε να χρηματοδοτηθούν πιθανές εκταμιεύσεις των δανειακών δεσμεύσεων. Τραπεζικά ιδρύματα με μεγάλο αριθμό δανείων με καθεστώς δικαιώματος αντιμετωπίζουν

μεγαλύτερη έκθεση στον κίνδυνο ρευστότητας από ότι αντίστοιχα ιδρύματα με χαμηλό αριθμό τέτοιων δανείων.

### ➤ **Liquidity Index**

Ο δείκτης αυτός μετρά τις πιθανές απώλειες μιας τράπεζας από ξαφνικές ή από ζημιογόνες πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων, συγκρίνοντας τα έσοδα που είχε η τράπεζα από τις συγκεκριμένες πωλήσεις με το ποσό που θα λάμβανε, ως δίκαιη τιμή, από μία πώλησή τους υπό κανονικές συνθήκες στο μέλλον ύστερα από έρευνα και διαπραγμάτευση.

Όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών τιμών, τόσο λιγότερη ρευστότητα διαθέτει το τραπεζικό ίδρυμα στο χαρτοφυλάκιό του.

Η μαθηματική απεικόνιση αυτού του δείκτη είναι η ακόλουθη:

$$I = \sum_{i=1}^N [(w_i)(P_i/P_i^*)]$$

όπου:  $P_i$  είναι η τιμή της ξαφνικής πώλησης του περιουσιακού στοιχείου.

$P_i^*$  είναι η δίκαιη τιμή, που θα λάμβανε το ίδρυμα αν πουλούσε το περιουσιακό στοιχείο υπό κανονικές συνθήκες και

$$\sum_{i=1}^N w_i = 1, \text{ το ποσοστό του κάθε περιουσιακού στοιχείου στο συνολικό χαρτοφυλάκιο.}$$

Ο δείκτης αυτός λαμβάνει πάντα τιμές μεταξύ 0 και 1.

### ➤ **Financing gap & financing requirement**

Ένας άλλος τρόπος μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας είναι ο καθορισμός του χρηματοδοτικού ανοίγματος. Το χρηματοδοτικό άνοιγμα ισούται με τη διαφορά μεταξύ του μέσου όρου των δανείων και του μέσου όρου των (βασικών) καταθέσεων του πιστωτικού ιδρύματος.

Η σχέση αυτή παρίσταται ως εξής:

$$\text{Financing gap} = \text{Average loans} - \text{Average deposits.}$$

Αν το χρηματοδοτικό άνοιγμα είναι θετικό, τότε η τράπεζα πρέπει να το χρηματοδοτήσει, είτε χρησιμοποιώντας τα ρευστά διαθέσιμά της και τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της είτε και με δανεισμό από τις χρηματαγορές.

$$\text{Οπότε : Financing gap} = - \text{Liquid Assets} + \text{Borrowed funds} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{Financing gap} + \text{Liquid Assets} = \text{Financing Requirement (Borrowed funds)}$$

Επομένως, από τις ανάγκες για χορήγηση ρευστότητας, το επίπεδο των βασικών καταθέσεων και δανείων, καθώς και το ποσό των ρευστοποιήσιμων στοιχείων καθορίζονται οι ανάγκες για χρηματοδότηση ή δανεισμό της τράπεζας. Όσο μεγαλύτερο είναι το άθροισμα (χρηματοδοτικό άνοιγμα + ρευστοποιήσιμα στοιχεία), τόσο περισσότερα κεφάλαια πρέπει να δανειστεί η τράπεζα από τις αγορές χρήματος, αυξάνοντας έτσι την έκθεσή της στον κίνδυνο ρευστότητας.

#### ➤ **Ανάλυση ανοίγματος ρευστότητας (Liquidity Gap Analysis)**

Η ανάλυση ανοίγματος ρευστότητας απεικονίζει τις προβλεπόμενες ταμειακές ροές (απαιτήσεις-υποχρεώσεις) ενός πιστωτικού ιδρύματος που λήγουν σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα. Οι ταμειακές ροές μοιράζονται σε διαφορετικές χρονικές ζώνες - από 1 μήνα έως πάνω από 5 έτη-, σύμφωνα με τον «πραγματικό» εναπομένοντα χρόνο έως τη λήξη τους. Η ασυμφωνία ρευστότητας των ταμειακών ροών οφείλεται είτε στη διαφορά των ποσοτήτων των απαιτήσεων και υποχρεώσεων είτε στη διαφορά των συμβατικών χρόνων λήξης των ταμειακών ροών.

Ανάλογα με τη διαφορά των ποσοτήτων το άνοιγμα ρευστότητας είναι:

**Θετικό:** όταν τα στοιχεία του ενεργητικού υπερβαίνουν ή λήγουν αργότερα από τα στοιχεία του παθητικού και επομένως υπάρχει έλλειμμα κεφαλαίου (deficit of funds).

**Αρνητικό:** όταν τα στοιχεία του παθητικού υπερβαίνουν ή λήγουν αργότερα από τα στοιχεία του ενεργητικού και επομένως υπάρχει πλεόνασμα κεφαλαίου (surplus of funds).

Ένα μειονέκτημα της ανάλυσης ανοίγματος ρευστότητας είναι ότι δε δύναται να συλλαμβάνει τις μελλοντικές μεταβολές της λογιστικής κατάστασης, όπως την πιθανή ανάπτυξη των δανείων και των καταθέσεων.

#### ➤ **Συντελεστής μετατροπής ρευστότητας (Liquidity Conversion Factor-LCF)**

Η μέθοδος αυτή προϋποθέτει ότι κάθε περιουσιακό στοιχείο έχει κάποιο συντελεστή μετατροπής ρευστότητας, ο οποίος καλείται και συντελεστής κινδύνου ρευστότητας. Ο συντελεστής αυτός εξαρτάται από την πιστοληπτική θέση, τη λήξη και την πολυπλοκότητα κάθε στοιχείου και η χρήση του μοιάζει με τις σταθμίσεις που χρησιμοποιούνται στο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

Ένας χρηματοοικονομικός οργανισμός επιλέγει, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες της κάθε μεθόδου και τη δομή του ισολογισμού του, την κατάλληλη αναλυτική μέθοδο ή συνδυασμό μεθόδων (μαθηματικά μοντέλα), για τη μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας.



## **2.6.Στρατηγικές Αντιστάθμισης Κινδύνου Ρευστότητας**

Κάποιες πιθανές στρατηγικές αντιστάθμισης του κινδύνου ρευστότητας, που είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την προσπάθεια μείωσης αυτού του κινδύνου, είναι οι εξής:

- Αύξηση της ρευστότητας του ενεργητικού.
- Μείωση της ρευστότητας του παθητικού.
- Διαφοροποίηση της χρηματοδότησης.
- Δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων με προσιτό κόστος (πωλήσεις ρευστοποιήσιμων στοιχείων, δανεισμός).
- Σχέδιο έκτακτης χρηματοδότησης.
- Μακροπρόθεσμος δανεισμός κεφαλαίων από τη διατραπεζική αγορά.
- Δανεισμός από τη χρηματαγορά (βραχυπρόθεσμα κεφάλαια).
- Δανεισμός από την κεφαλαιαγορά (έκδοση ομολογιακού δανείου ή τιτλοποίηση ή αύξηση μετοχικού κεφαλαίου).
- Προσφυγή στην Κεντρική Τράπεζα.

### **3. Ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση και μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των τραπεζών**

#### **3.1. Οδηγίες από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS)**

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) σε συνέχεια του πρώτου μέρους της Συμβουλής αναφορικά με το πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας που είχε δημοσιεύσει τον Αύγουστο του 2007, εξέδωσε στις 18 Σεπτεμβρίου 2008 το δεύτερο μέρος της τεχνικής της Συμβουλής, που χωρίζεται σε τέσσερις βασικές ενότητες:

- η πρώτη ενότητα αναφέρεται στη φύση και τον ορισμό της ρευστότητας και του κινδύνου ρευστότητας.
- η δεύτερη παρουσιάζει τους παράγοντες που επηρεάζουν δυσμενώς τη ρευστότητα.
- η τρίτη αναφέρεται σε πρακτικές που πρέπει να εφαρμόζονται, τόσο υπό φυσιολογικές όσο και υπό αντίξοες συνθήκες, από τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων σχετικά με τον κίνδυνο ρευστότητας και
- η τέταρτη αναλύει τις κύριες προκλήσεις σε ό,τι αφορά την εποπτεία του κινδύνου ρευστότητας.

Συγκεκριμένα, η τρίτη και η τέταρτη ενότητα περιλαμβάνουν συνολικά 30 πρακτικές-συστάσεις για τη διαχείριση και την εποπτεία του κινδύνου ρευστότητας, οι οποίες θα πρέπει να εφαρμόζονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων με έδρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά την προετοιμασία αυτών των πρακτικών-συστάσεων η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) συνεργάστηκε στενά με άλλα ευρωπαϊκά αλλά και διεθνή θεσμικά όργανα, και ιδίως με την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS), ώστε να εξασφαλιστεί συνοχή στα βασικά ζητήματα του κινδύνου ρευστότητας.

#### **ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ**

**Πρωταρχική αρχή:** Η εφαρμογή των ακόλουθων συστάσεων πρέπει να συμβαδίζει με την αρχή της αναλογικότητας, όπως καθορίζεται στον Πυλώνα 2 των διατάξεων της οδηγίας 2006/48/EC και επισημαίνεται στις εισαγωγικές δηλώσεις των οδηγιών της CEBS για τη διαδικασία εποπτικής αναθεώρησης. Τόσο οι τράπεζες όσο και οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την ποικιλομορφία της εμφάνισης του κινδύνου ρευστότητας.

**Σύσταση 1:** Το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να εγκρίνει τη στρατηγική ρευστότητας, πολιτικών και πρακτικών που αναπτύχθηκαν από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη. Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι πολιτικές διαχείρισης του κινδύνου είναι κατάλληλα διαμορφωμένες και συμβαδίζουν με το επίπεδο του κινδύνου ρευστότητας του ιδρύματος, το ρόλο του στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, τις τρέχουσες και μελλοντικές δραστηριότητες του, καθώς και με το επίπεδο ανοχής του στον κίνδυνο ρευστότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο, επίσης, θα πρέπει να διασφαλίζει ότι ένα επαρκές επίπεδο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης είναι διαθέσιμο καθώς και ότι έχει σαφή εικόνα για τους κινδύνους που προκύπτουν από το βαθμό εμπιστοσύνης του ιδρύματος κατά το μετασηματισμό ληκτότητας. Η στρατηγική, οι πολιτικές και οι πρακτικές που ακολουθούνται θα πρέπει να εξετάζονται, τόσο σε κανονικές όσο και σε περιόδους μη ομαλών συνθηκών ή περιόδους κρίσης, να επανεξετάζονται τακτικά, ακόμη και να αναθεωρούνται όταν παρουσιάζονται σημαντικές αλλαγές. Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα ανώτερα διοικητικά στελέχη θεσπίζουν κατάλληλες οργανωτικές δομές και διαδικασίες για την εφαρμογή αυτών των στρατηγικών και πολιτικών.

**Σύσταση 2:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν επαρκή εσωτερικό μηχανισμό-υποστηριζόμενος, όπου θεωρείται απαραίτητο, από ένα μηχανισμό τιμών μεταβίβασης- ο οποίος να προβλέπει κατάλληλα κίνητρα για τη συνεισφορά στον κίνδυνο ρευστότητας των διαφόρων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Στο μηχανισμό αυτό θα πρέπει να ενσωματώνονται όλα τα κόστη της ρευστότητας, είτε βραχυπρόθεσμα είτε μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένων και των ενδεχόμενων κινδύνων.

**Σύσταση 3:** Η οργανωτική δομή θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο ίδρυμα και να επιτρέπει το διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ των λειτουργικών και ελεγκτικών-εποπτικών λειτουργιών προκειμένου να αποτραπεί η σύγκρουση συμφερόντων. Ειδική προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις εξουσίες και στις αρμοδιότητες της οργανωτικής μονάδας που είναι επιφορτισμένη με την παροχή κεφαλαίων. Όλες οι χρονικές ζώνες, από ημερήσια σε μακροπρόθεσμη βάση, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των στόχων, καθώς συνεπάγονται διαφορετικές προσεγγίσεις κατά τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Επιπλέον, το ίδρυμα θα πρέπει να διαθέτει άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό, επαρκείς πόρους, κατάλληλο συντονισμό και επισκόπηση, καθώς και ανεξάρτητο μηχανισμό εσωτερικού και λογιστικού ελέγχου.

**Σύσταση 4:** Στο υψηλότερο επίπεδο όλων των οργανωτικών ομάδων θα πρέπει να υπάρξει συνειδητοποίηση της στρατηγικής και διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας, καθώς και της κατάλληλης γνώσης των θέσεων ρευστότητας των μελών του ομίλου και των πιθανών ροών ρευστότητας μεταξύ των διάφορων φορέων σε κανονικές συνθήκες και σε συνθήκες κρίσης

ρευστότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες της αγοράς, τις κανονιστικές ρυθμίσεις καθώς και άλλους περιορισμούς.

**Σύσταση 5:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν κατάλληλες διαδικασίες και συστήματα πληροφόρησης που να συμβαδίζουν με την πολυπλοκότητα και τη σημαντικότητα των δραστηριοτήτων τους καθώς και με τις τεχνικές που χρησιμοποιούν για τη μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας και των υπολοίπων σχετικών παραγόντων. Η καταλληλότητα καθώς και η επάρκεια αυτών των συστημάτων πληροφόρησης θα πρέπει να επανεξετάζονται τακτικά.

**Σύσταση 6:** Η αποτίμηση της αξίας και η αξιολόγηση και εκτίμηση της ρευστότητας ενός περιουσιακού στοιχείου δε θα πρέπει να καθορίζεται με βάση την ταξινόμησή του στα βιβλία συναλλαγών/τραπεζικά βιβλία ή τη λογιστική του μεταχείριση (χαρτοφυλάκιο συναλλαγών /διαθέσιμο προς πώληση/διακρατούμενο στη λήξη) αλλά με βάση τη δυνατότητα μετατροπής του σε ρευστά διαθέσιμα. Οι εποπτικές διακρίσεις μεταξύ των βιβλίων συναλλαγών και των τραπεζικών βιβλίων δε θα πρέπει να ασκούν σημαντική ή αδικαιολόγητη επιρροή στη διαχείριση ρευστότητας.

**Σύσταση 7:** Το ίδρυμα κατά τη χρησιμοποίηση μιας πληθώρας ρυθμίσεων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του όλους τους νομικούς και λειτουργικούς παράγοντες που σχετίζονται με τα συμβόλαια, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το αποτέλεσμα μείωσης του κινδύνου αξιολογείται σωστά σε όλες τις περιπτώσεις.

**Σύσταση 8:** Ο κίνδυνος ρευστότητας λόγω του κινδύνου τεκμηρίωσης και της πιθανής υπονοούμενης υποστήριξης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο γενικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας. Ειδικότερα, οι συμβατικές ρήτρες των συμβολαίων των σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων, π.χ. όπως εκείνων που σχετίζονται με την τιτλοποίηση, θα πρέπει να εντοπίζονται και να εξετάζονται ρητά στις πολιτικές ρευστότητας. Τα ιδρύματα θα πρέπει να εξετάζουν αν το όχημα ειδικού σκοπού (SPV) θα πρέπει να ενοποιηθεί για τους σκοπούς της διαχείρισης της ρευστότητας. Ο συνοδευόμενος κίνδυνος ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζεται μέσω ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, και να εξετάζονται κατάλληλα διαμορφωμένα σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (contingency funding plan)<sup>5</sup>. Τα εντεταλμένα όργανα του οργανισμού που είναι επιφορτισμένα με τη διαχείριση ρευστότητας πρέπει να εξετάζουν ρητά το βαθμό στον οποίο ο ενδεχόμενος κίνδυνος ρευστότητας πρέπει να αντιμετωπιστεί χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα ρευστά αποθέματα σε αντιδιαστολή με κάποια άλλη αντισταθμιστική ικανότητα. Συμβατικές ρήτρες που συνδέονται με εποπτικές ενέργειες ή εποπτικά όρια πρέπει να αποθαρρύνονται έντονα.

---

<sup>5</sup> Contingency funding plan είναι ένα σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, αποτελούμενο από ένα συνδυασμό πολιτικών, διαδικασιών και σχεδίων δράσης που στοχεύει στην αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών της ικανότητας της τράπεζας να συλλέξει κεφάλαια για τη χρηματοδότηση μέρους ή ακόμη και του συνόλου των δραστηριοτήτων της, εγκαίρως και με εύλογο κόστος.

**Σύσταση 9:** Προκειμένου να εξασφαλιστεί υγιής παράλληλη διαχείριση τα ιδρύματα θα πρέπει:

- Να διαμορφώνουν πολιτικές έτσι ώστε να προσδιορίζουν και να υπολογίζουν τις ανάγκες τους σε εξασφαλίσεις, καθώς και όλες τις πηγές εξασφαλίσεων τους, κατά τη διάρκεια διαφορετικών χρονικών ζωνών.

- Να κατανοούν και να εξετάζουν τους λειτουργικούς και νομικούς περιορισμούς που διέπουν τη χρήση των εξασφαλίσεων,

- Να έχουν μια συνολική πολιτική, εγκεκριμένη από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη, που να περιλαμβάνει ένα συντηρητικό ορισμό της εξασφάλισης και να καθορίζει το επίπεδο των μη δεσμευμένων εξασφαλίσεων που θα πρέπει να είναι διαθέσιμες ανά πάσα στιγμή προκειμένου να αντιμετωπιστούν απρόβλεπτες ανάγκες χρηματοδότησης, και

- Να εφαρμόζουν αυτές τις πολιτικές και να οργανώνουν τη διαχείριση των εξασφαλίσεων με τέτοιο τρόπο που να ταιριάζει στη λειτουργική τους δομή.

**Σύσταση 10:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να έχουν μετρητά και συστήματα διαχείρισης εξασφαλίσεων που να αντικατοπτρίζουν επαρκώς τις διαδικασίες και τις μεθόδους των διαφόρων συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού, προκειμένου να παρέχεται επαρκής παρακολούθηση των καθημερινών αναγκών τους, τόσο σε επίπεδο νομικής οντότητας όσο και σε περιφερειακό επίπεδο ή επίπεδο ομίλου, αναλόγως με τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας που ισχύει.

**Σύσταση 11:** Ανεξάρτητα από το εάν ένα ίδρυμα χρησιμοποιεί καθαρά ή ακαθάριστα συστήματα πληρωμών και διακανονισμού, θα πρέπει να διαχειρίζεται ενεργά τις καθημερινές του θέσεις ρευστότητας, να είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών και διακανονισμού εγκαίρως υπό κανονικές ή μη συνθήκες, συμβάλλοντας έτσι στην ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού.

**Σύσταση 12:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να υιοθετήσουν μια λειτουργική δομή για τη διαχείριση της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας (overnight και intraday) μέσα στα πλαίσια που θέτει η στρατηγική των πιο μακροπρόθεσμων στόχων της διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας. Επιπλέον, τα ιδρύματα οφείλουν να εφαρμόζουν συνεχή παρακολούθηση και έλεγχο των διαδικασιών τους, να διαθέτουν ικανοποιητική ημερήσια χρηματοδότηση, και να καθορίζουν με σαφήνεια τόσο τις συμπληρωματικές διαδικασίες όσο και τις αρμοδιότητες κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσιακής μονάδας, προκειμένου να εξασφαλίζεται έτσι συνοχή στις διαδικασίες τους. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην παρακολούθηση πιθανών πηγών απροσδόκητων απαιτήσεων σε ρευστότητα σε περιόδους μη ομαλών συνθηκών ή περιόδους κρίσης.

**Σύσταση 13:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να εξακριβώσουν κατά πόσο η εσωτερική τους μεθοδολογία καλύπτει όλες τις κύριες προβλέψιμες ταμειακές εισροές και εκροές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απορρέουν από τις εκτός ισολογισμού υποχρεώσεις τους.

Επίσης, θα πρέπει να αξιολογούν την επάρκεια της μεθοδολογίας τους σε σχέση με τη θέση και το βαθμό ανοχής τους στον κίνδυνο. Όσον αφορά δε τις εσωτερικές μεθοδολογίες των ιδρυμάτων, θα πρέπει να εξετάζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και να συμβαδίζουν με τις προκαθορισμένες πολιτικές τους. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται υποθέσεις ή εξειδικευμένες απόψεις θα πρέπει και αυτές να αξιολογούνται τακτικά. Οι τυχόν αναθεωρήσεις θα πρέπει να τεκμηριώνονται επαρκώς και τα αποτελέσματά τους να κοινοποιούνται στα ανώτερα διοικητικά στελέχη.

**Σύσταση 14:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να διεξάγουν ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας που να τους επιτρέπουν την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων των ακραίων αλλά αληθοφανών σεναρίων στις θέσεις ρευστότητάς τους. Επίσης, θα πρέπει τακτικά να απεικονίζουν τις ταμειακές τους ροές σύμφωνα με εναλλακτικά σενάρια ποικίλων βαθμών σφοδρότητας, λαμβάνοντας υπόψη τους, τόσο τη ρευστότητα της αγοράς (εξωτερικοί παράγοντες) όσο και τη χρηματοδότηση της ρευστότητας (εσωτερικοί παράγοντες). Για την παροχή μιας πλήρους εκτίμησης των διαφόρων θέσεων κινδύνου, η διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων και σε άλλους κινδύνους μπορεί να φανεί χρήσιμη για την κατασκευή των σχεδίων αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας. Κατά την αξιολόγηση του αντίκτυπου αυτών των επιπτώσεων των σεναρίων στις ταμειακές τους ροές, τα ιδρύματα θα πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύνολο λογικών υποθέσεων, οι οποίες θα πρέπει να αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ως προς τη ρευστότητα θα πρέπει να κοινοποιούνται στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη και να χρησιμοποιούνται για την αναπροσαρμογή των εσωτερικών πολιτικών, των ορίων και των σχεδίων αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (contingency funding plan), εφόσον θεωρηθεί απαραίτητο.

**Σύσταση 15:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, τόσο για την προετοιμασία όσο και για την αντιμετώπιση μιας κρίσης. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να δοκιμάζονται τακτικά προκειμένου να ελαχιστοποιούνται τόσο οι καθυστερήσεις που προκύπτουν από νομικούς ή λειτουργικούς περιορισμούς, όσο και για να εξακριβώνεται η ύπαρξη αντισυμβαλλόμενων έτοιμων να συμμετάσχουν σε κάθε συναλλαγή.

**Σύσταση 16:** Τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία (liquidity buffers)<sup>6</sup> είναι εξαιρετικής σημασίας κυρίως σε περιόδους αντίξοων συνθηκών, όπου αν και το ίδρυμα έχει άμεση ανάγκη αύξησης

---

<sup>6</sup> Τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία (liquidity buffer) αποτελούνται από μετρητά και άλλα μη δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία υψηλής ρευστότητας και επιτρέπουν στο ίδρυμα να ανταπεξέλθει στις πληρωμές του σε καταστάσεις κρίσης κατά τη διάρκεια μιας καθορισμένης χρονικής περιόδου (περίοδος επιβίωσης). Τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία θα πρέπει να ενισχύονται κατά τη διάρκεια των κανονικών συνθηκών, να ρυθμίζονται ανάλογα καθώς και να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της γενικής στρατηγικής ρευστότητας του ιδρύματος. Κατά

της ρευστότητας του μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα οι κανονικές πηγές χρηματοδότησης δεν είναι πλέον διαθέσιμες ή δεν παρέχουν αρκετή ρευστότητα. Αυτά τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, που αποτελούνται από μετρητά και άλλα μη δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία υψηλής ρευστότητας, πρέπει να επαρκούν, ούτως ώστε να επιτρέπουν στο ίδρυμα κατά τη διάρκεια της οριζόμενης περιόδου επιβίωσης να είναι σε θέση να ξεπεράσει την κρίση ρευστότητας, χωρίς ωστόσο να απαιτηθούν μεταβολές στο επιχειρηματικό του σχέδιο.

**Σύσταση 17:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να παρακολουθούν τις πηγές χρηματοδότησής τους, ούτως ώστε να είναι σε θέση να εντοπίζουν πιθανές συγκεντρώσεις, και να φροντίζουν να διαθέτουν μια καλά διαφοροποιημένη βάση χρηματοδότησης. Οι πιθανές συγκεντρώσεις θα πρέπει να γίνονται εύκολα αντιληπτές, καλύπτοντας συγκεντρώσεις από πλευράς προμηθευτών ρευστότητας, τύπων χρηματοδοτήσεων (εξασφαλισμένων έναντι μη εξασφαλισμένων), αγορών, και προϊόντων, καθώς και συγκεντρώσεις που αφορούν το νόμισμα, τη γεωγραφική θέση ή τη ληκτότητα.

**Σύσταση 18:** Τα ιδρύματα θα πρέπει να έχουν πολιτικές και διαδικασίες που να προβλέπουν τη δημοσιοποίηση κατάλληλης και έγκαιρης πληροφόρησης σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και της θέσης ρευστότητάς τους, τόσο υπό κανονικές όσο και υπό αντίξοες συνθήκες. Η φύση, το βάθος, και η συχνότητα των πληροφοριών που δημοσιεύουν τα ιδρύματα θα πρέπει να κρίνεται επαρκείς από τους διάφορους ενδιαφερόμενους (φορείς παροχής ρευστότητας, αντισυμβαλλόμενοι, επενδυτές, οργανισμοί διαβάθμισης, καθώς και η αγορά εν γένει).

**Σύσταση 19:** Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να διαμορφώνουν μεθοδολογίες που αφορούν την αξιολόγηση του κινδύνου ρευστότητας των ιδρυμάτων και τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να διατεθούν κατάλληλες μεθόδους για την εποπτεία του κινδύνου ρευστότητας και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση από μέρους των ιδρυμάτων.

**Σύσταση 20:** Οι εποπτικές αρχές κατά τον καθορισμό προτεραιοτήτων για τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους:

- τη θέση ρευστότητας του κάθε ιδρύματος, ώστε να εφαρμόζουν αντίστοιχη προσέγγιση κατά την εποπτεία τους και
- το επίπεδο του συστημικού κινδύνου που παρουσιάζει το κάθε ίδρυμα.

**Σύσταση 21:** Κατά την αξιολόγηση ενός ιδρύματος ως προς την έκθεσή του στον κίνδυνο ρευστότητας, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη διαδικασία προσδιορισμού όλων των κινδύνων ρευστότητας καθώς και στην εξάρτησή του από τη

---

την καθορισμένη περίοδο κρίσης, τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία είναι τα πλέον εύκολα διαθέσιμα μέρη της γενικής αντισταθμιστικής ικανότητας του ιδρύματος.

χρηματοδότηση χονδρικής, στη συγκέντρωση των πηγών χρηματοδότησής του, στο επίπεδο μετασχηματισμού της ληκτότητάς του, στη θέση του μέσα στον κλάδο, και, γενικότερα, στην επιχειρηματική του θέση, στην ανθεκτικότητα του στον κίνδυνο και στην αντοχή του στην κρίση. Η συνολική έκθεση σε άλλους κινδύνους και οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο επίπεδο κινδύνου ρευστότητας θα πρέπει να αναλυθούν σε συνδυασμό με το προφίλ χρηματοδότησης του ιδρύματος. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διαχείριση των εξασφαλίσεων.

**Σύσταση 22:** Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ελέγχουν την επάρκεια και την αποτελεσματική εφαρμογή των στρατηγικών, των πολιτικών και των διαδικασιών, καθορίζοντας το επίπεδο ανοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων στον κίνδυνο ρευστότητας και τη θέση τους στον κίνδυνο, εξασφαλίζοντας τους με αυτόν τον τρόπο κάλυψη σε κανονικές ή δυσμενείς συνθήκες ρευστότητας.

**Σύσταση 23:** Κατά την αξιολόγηση της ποιότητας της διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην επάρκεια της ασφάλειας του κινδύνου ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος, ειδικά σε καταστάσεις κρίσης ρευστότητας. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να δίνουν, επίσης, ιδιαίτερη προσοχή στην εμπορευσιμότητα των περιουσιακών στοιχείων του πιστωτικού ιδρύματος και του χρόνου που θα χρειαστεί το ίδρυμα για να πωλήσει ή να δεσμεύσει τα περιουσιακά του στοιχεία (λαμβάνοντας υπόψη το πιθανό ρόλο των Κεντρικών Τραπεζών).

**Σύσταση 24:** Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ελέγχουν εάν τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν καθορίσει συγκεκριμένες πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην ύπαρξη κατάλληλων ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, στη σύνθεση και στην ευρωστία της ρευστότητας των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων, και στην αποτελεσματικότητα των σχεδίων αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (contingency funding plan). Ειδικότερα, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ελέγχουν αν ισχυρές και καλά τεκμηριωμένες ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας βρίσκονται σε ισχύ και αν τα αποτελέσματά τους είναι εκτελέσιμα. Οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν θα πρέπει να είναι κατάλληλες, επαρκώς συντηρητικές, και τακτικά αναθεωρούμενες. Οι εποπτικές αρχές πρέπει να ελέγχουν ότι τα σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (contingency funding plan) στηρίζονται στις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ως προς τη ρευστότητα και ότι εξετάζονται τακτικά.

**Σύσταση 25:** Οι επόπτες αρχές θα πρέπει να εξετάζουν εάν οι ποσοτικές εποπτικές απαιτήσεις τους θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να συμπληρωθούν ή να αντικατασταθούν από την εμπιστοσύνη στα αποτελέσματα των εσωτερικών μεθοδολογιών των οργάνων, υπό την



προϋπόθεση ότι τέτοιες μεθοδολογίες έχουν αξιολογηθεί επαρκώς και παρέχουν ικανοποιητική σιγουριά στους επόπτες.

**Σύσταση 26:** Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, οι εποπτικές αρχές μπορούν να θεωρούν την τυποποιημένη ρυθμιστική προσέγγισή τους (εφόσον έχουν μία), ως βασικό στοιχείο της εσωτερικής διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας των λιγότερο περίπλοκων ιδρυμάτων.

**Σύσταση 27:** Κατά τη χρησιμοποίηση των εσωτερικών μεθοδολογιών για εποπτικούς λόγους, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογήσουν την επάρκεια της διακυβέρνησης, την εγκυρότητα των μεθοδολογιών - συμπεριλαμβανομένου του συντηρητισμού τους και της πληρότητάς τους- την εγκυρότητα των αναθεωρήσεων, την ευρωστία των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ως προς τη ρευστότητα, και την ανθεκτικότητα στις κρίσεις ρευστότητας, λαμβάνοντας υπόψη τους εξωτερικούς περιορισμούς σχετικούς με τη δυνατότητα μεταβίβασης της ρευστότητας και τη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων.

**Σύσταση 28:** Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους ακριβείς και έγκαιρες ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες που να τους επιτρέπουν τόσο τη μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των εποπτευόμενων ιδρυμάτων όσο και την αξιολόγηση της ευρωστίας τους κατά τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας.

**Σύσταση 29:** Οι εποπτικές αρχές των διασυνοριακών ομίλων θα πρέπει να συντονίζουν στενά τις εργασίες τους, με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των ομάδων κινδύνου ρευστότητας και την αποφυγή της άσκοπης επανάληψης των απαιτήσεων, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της ανταλλαγής πληροφοριών. Επιπλέον, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να εξετάζουν τη μεταβίβαση των καθηκόντων σχετικά με την εποπτεία του κινδύνου ρευστότητας των υποκαταστημάτων των ομίλων, όπου αυτό απαιτείται.

**Σύσταση 30:** Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να χρησιμοποιούν όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες προκειμένου να απαιτούν από τα ιδρύματα να αναλάβουν αποτελεσματικά και έγκαιρα διορθωτικά μέτρα, όποτε θεωρηθεί αναγκαίο. Θα πρέπει, επίσης, να διερευνούν την πιθανότητα ύπαρξης εργαλείων που να τους παρέχουν έγκαιρες προειδοποιήσεις προκειμένου να διευκολυνθεί η προληπτική εποπτική τους δράση.

### **3.2. Αρχές για την Ορθή Διαχείριση και Εποπτεία του Κινδύνου**

#### **Ρευστότητας -Κατευθυντήριες Γραμμές από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS)**

Η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) μέσω των Κατευθυντήριων Γραμμών-Οδηγιών που εξέδωσε στις 25 Σεπτεμβρίου 2008 πραγματοποιεί μια ριζική

αναθεώρηση των οδηγιών του 2000 «Ορθές πρακτικές για τη διαχείριση ρευστότητας σε τραπεζικούς οργανισμούς», γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο στις πρόσφατες αναταραχές που επέφερε η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Οι οδηγίες είναι διατεταγμένες γύρω από δεκαεπτά αρχές και συντελούν στη διαμόρφωση ενός πιο αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης και εποπτείας του κινδύνου ρευστότητας. Οι οδηγίες αυτές έχουν επεκταθεί σημαντικά σε ορισμένους βασικούς τομείς. Ειδικότερα, πιο λεπτομερή καθοδήγηση παρέχεται για:

- τη σημασία της διαμόρφωσης του βαθμού ανοχής στον κίνδυνο ρευστότητας.
- τη διατήρηση ενός επαρκούς αποθέματος ρευστότητας, αποτελούμενο από άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία.
- την ανάγκη ανάλυσης κόστους-οφελειών των πηγών χρηματοδότησης για όλες τις σημαντικές δραστηριότητες.
- τον προσδιορισμό και τη μέτρηση του πλήρους φάσματος των κινδύνων ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων και των ενδεχόμενων κινδύνων ρευστότητας.
- το σχεδιασμό και τη χρήση των σεναρίων ακραίων καταστάσεων ως προς τη ρευστότητα.
- την ανάγκη ενός ισχυρού και λειτουργικού σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας.
- τη διαχείριση του ημερησίου κινδύνου ρευστότητας καθώς και των εξασφαλίσεων.
- τη δημόσια γνωστοποίηση στοιχείων για την προώθηση της πειθαρχίας της αγοράς.
- το ρόλο των εποπτικών αρχών.

Παρακάτω παρατίθενται οι οδηγίες έτσι όπως διατυπώθηκαν από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία.

### **Βασική αρχή για τη διαχείριση και την εποπτεία του κινδύνου ρευστότητας**

**Αρχή 1:** Η κάθε τράπεζα είναι υπεύθυνη για την ορθή διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Η κάθε τράπεζα, αυτόνομα, οφείλει να διαμορφώσει ένα ισχυρό και σωστό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας που να εγγυάται τη διατήρηση επαρκούς επιπέδου ρευστότητας - συμπεριλαμβανομένου ενός αποθέματος άμεσα ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων - έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μια σειρά δυσμενών γεγονότων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την απώλεια ή την απομείωση των εξασφαλισμένων ή μη πηγών χρηματοδότησης. Οι εποπτικές αρχές δε, οφείλουν να αξιολογούν και να ελέγχουν την επάρκεια τόσο του πλαισίου διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας των τραπεζών όσο και των θέσεων

των τραπεζών σε ρευστότητα, ούτως ώστε να προβαίνουν σε άμεσες ενέργειες οποιαδήποτε στιγμή θεωρηθεί ότι η τράπεζα είναι αναποτελεσματική σε κάποιον τομέα δραστηριότητας της. Με αυτόν τον τρόπο παρέχεται, από τη μια πλευρά, προστασία στους καταθέτες και περιορίζονται, από την άλλη, οι πιθανές ζημιές στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

### **Η διοίκηση-διακυβέρνηση της διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας**

**Αρχή 2:** Η κάθε τράπεζα θα πρέπει να διατυπώνει με σαφήνεια το βαθμό ανοχής της στον κίνδυνο ρευστότητας, ούτως ώστε να είναι συμβατός με την επιχειρηματική της στρατηγική και το ρόλο της στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

**Αρχή 3:** Η διοίκηση της κάθε τράπεζας οφείλει να διαμορφώσει στρατηγική, πολιτικές και πρακτικές διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας, οι οποίες να συμβαδίζουν με το βαθμό ανοχής της στον κίνδυνο, και να διασφαλίσει ότι η τράπεζα διατηρεί επαρκή ρευστότητα. Επιπλέον, η διοίκηση οφείλει να επανεξετάζει συνεχώς τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εξέλιξη της ρευστότητας της τράπεζας και να υποβάλει έκθεση στο Διοικητικό Συμβούλιο σε τακτικά χρονικά διαστήματα. Το Διοικητικό Συμβούλιο της τράπεζας, θα πρέπει να επανεξετάζει και να εγκρίνει τη στρατηγική, τις πολιτικές και τις πρακτικές της διαχείρισης της ρευστότητας τουλάχιστον σε ετήσια βάση και να διασφαλίζει ότι η διοίκηση διαχειρίζεται αποτελεσματικά τον κίνδυνο ρευστότητας.

**Αρχή 4:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να ενσωματώνει το κόστος της ρευστότητας, τα οφέλη και τους κινδύνους στην εσωτερική τιμολόγηση των προϊόντων της, στη μέτρηση της αποδοτικότητας και στη διαδικασία έγκρισης των νέων προϊόντων της, για όλες τις σημαντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες (τόσο εντός όσο και εκτός ισολογισμού), ευθυγραμμίζοντας με αυτόν τον τρόπο τα κίνητρα ανάληψης κινδύνου των μεμονωμένων επιχειρηματικών γραμμών με την έκθεση στον κίνδυνο ρευστότητας, που δημιουργούν οι δραστηριότητές της τράπεζας συνολικά.

### **Μέτρηση και διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας**

**Αρχή 5:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να διαθέτει μια ορθή και αποτελεσματική διαδικασία για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα σταθερό και ορθό πλαίσιο εργασίας τέτοιο ώστε να προβάλλονται, σε ένα κατάλληλο πλήθος χρονικών ζωνών, οι μελλοντικές ταμειακές της ροές. Οι ταμειακές αυτές ροές προκύπτουν από τα στοιχεία ενεργητικού-παθητικού αλλά και από τα εκτός ισολογισμού στοιχεία της τράπεζας.

**Αρχή 6:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να παρακολουθεί και να ελέγχει την έκθεσή της στον κίνδυνο ρευστότητας και τις ανάγκες χρηματοδότησής της τόσο μέσα στα πλαίσια όσο και διαμέσου των

νομικών οντοτήτων, των επιχειρηματικών τομέων και των διάφορων νομισμάτων, λαμβάνοντας υπόψη της τους νομικούς, ρυθμιστικούς και λειτουργικούς περιορισμούς της δυνατότητας μεταβίβασης της ρευστότητας.

**Αρχή 7:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να ορίσει μια στρατηγική χρηματοδότησης που να παρέχει αποτελεσματική διαφοροποίηση των πηγών καθώς και του γενικού πλαισίου της χρηματοδότησης. Επιπλέον, οφείλει να διατηρεί συνεχή παρουσία στις επιλεγμένες αγορές χρηματοδότησης και ισχυρές σχέσεις με τους παρόχους κεφαλαίων, ούτως ώστε να προωθείται η αποτελεσματική διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησής της. Η κάθε τράπεζα, επίσης, θα πρέπει να μετράει σε τακτά χρονικά διαστήματα την ικανότητά της στην ταχεία άντληση κεφαλαίων από κάθε πηγή, καθώς και να προσδιορίζει τους κύριους παράγοντες που την επηρεάζουν, παρακολουθώντας τους στενά. Με αυτόν τον τρόπο η κάθε τράπεζα θα είναι σε θέση να εξασφαλίζει έγκυρες και αξιόπιστες εκτιμήσεις για την ικανότητα της στη συγκέντρωση κεφαλαίων.

**Αρχή 8:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να διαχειρίζεται ενεργά τις καθημερινές ρευστές της θέσεις και τους κινδύνους της, ούτως ώστε να είναι σε θέση, υπό κανονικές ή μη συνθήκες, να διεκπεραιώνει έγκαιρα τις πληρωμές της και να τακτοποιεί τις υποχρεώσεις της, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην ομαλή λειτουργία του συστήματος πληρωμών και διακανονισμού.

**Αρχή 9:** Η κάθε τράπεζα, επίσης, οφείλει να διαχειρίζεται ενεργά τις θέσεις της σε εξασφαλίσεις, διαφοροποιώντας τις σε δεσμευμένα και μη δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία. Η τράπεζα θα πρέπει να παρακολουθεί τη νομική οντότητα και τη φυσική τοποθεσία στην οποία διακρατούνται οι εξασφαλίσεις καθώς και το πώς μπορεί να τις αξιοποιήσει με ένα αποτελεσματικό τρόπο.

**Αρχή 10:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να διενεργεί ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (stress tests) σε τακτική βάση για ένα πλήθος βραχυπρόθεσμων δυσμενών γεγονότων, που μπορεί να οφείλονται είτε στην ίδια την τράπεζα, είτε στο σύνολο της αγοράς - μεμονωμένα και σε συνδυασμό- ούτως ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσει πιθανές απροσδόκητες πηγές απορρόφησης ρευστότητας και να εξασφαλίσει ότι το επίπεδο ανοχής της στον κίνδυνο ρευστότητας έρχεται σε αντιστοιχία με την τρέχουσα έκθεσή της σε αυτόν. Η κάθε τράπεζα θα πρέπει να χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, ούτως ώστε να προβαίνει σε αναθεώρηση των θέσεων της, των στρατηγικών και των πολιτικών που ακολουθεί στη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας καθώς και σε διαμόρφωση αποτελεσματικών σχεδίων αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας.

**Αρχή 11:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να έχει ένα επίσημο σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (contingency funding plan) που να ορίζει σαφώς τις στρατηγικές για την

αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Ένα σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζει πολιτικές για τη διαχείριση μιας σειράς αντίξοων γεγονότων, να θεσπίζει σαφείς γραμμές ευθύνης, να περιλαμβάνει σαφείς διαδικασίες επίκλησης και κλιμάκωσης και να ελέγχεται και να ανανεώνεται τακτικά ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα είναι λειτουργικά αξιόπιστο.

**Αρχή 12:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να διατηρεί ένα απόθεμα, αποτελούμενο από άμεσα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία, το οποίο θα αποτελέσει εξασφάλιση έναντι μιας σειράς σεναρίων κρίσης ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που συνεπάγονται την απώλεια ή την απομείωση των μη εξασφαλισμένων και τυπικά διαθέσιμων εξασφαλισμένων πηγών χρηματοδότησης. Τέλος, δε θα πρέπει να υπάρχει κανένα εμπόδιο, κανονιστικό, λειτουργικό ή νομικό που να περιορίζει τη χρήση των περιουσιακών αυτών στοιχείων για την άντληση χρηματοδότησης.

### **Δημοσιοποίηση**

**Αρχή 13:** Η κάθε τράπεζα οφείλει να δημοσιοποιεί πληροφορίες σε τακτική βάση, έτσι ώστε να επιτρέπει στους συμμετέχοντες στην αγορά να διαμορφώνουν μια πλήρη άποψη ως προς την αξιοπιστία του συστήματος διαχείρισης ρευστότητάς της και τη θέση της σε ρευστότητα.

### **Ο ρόλος των εποπτικών αρχών**

**Αρχή 14:** Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να διενεργούν τακτικά μια συνολική αξιολόγηση του πλαισίου διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας της τράπεζας καθώς και της θέσης της σε ρευστότητα ούτως ώστε να έχουν τη δυνατότητα να προσδιορίσουν και να αξιολογήσουν κατά πόσο αυτή διαθέτει ένα ικανοποιητικό βαθμό ανθεκτικότητας σε δυσμενείς συνθήκες ρευστότητας, δεδομένης της θέσης της στο χρηματοοικονομικό σύστημα.

**Αρχή 15:** Οι εποπτικές αρχές μέσω της παρακολούθησης ενός συνδυασμού εσωτερικών εκθέσεων, προληπτικών εκθέσεων και πληροφοριών από την αγορά οφείλουν να συμπληρώνουν τις τακτικές αξιολογήσεις τους σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας της κάθε τράπεζας καθώς και της θέσης της σε ρευστότητα.

**Αρχή 16:** Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να παρεμβαίνουν, όποτε θεωρείται αναγκαίο, και να απαιτούν από την εκάστοτε τράπεζα αποτελεσματικές και έγκαιρες επανορθωτικές ενέργειες προκειμένου να διορθώνονται τυχόν αναποτελεσματικότητες στις διαδικασίες της διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας ή της θέσης της σε ρευστότητα.

**Αρχή 17:** Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να επικοινωνούν με άλλες εποπτικές και δημόσιες αρχές, όπως οι Κεντρικές Τράπεζες, τόσο εντός όσο και πέραν των εθνικών συνόρων, έτσι ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματική συνεργασία σχετικά με τον έλεγχο και την εποπτεία της διαχείρισης

του κινδύνου ρευστότητας. Η επικοινωνία θα πρέπει να γίνεται τακτικά υπό κανονικές συνθήκες και συχνότερη και πληρέστερη κατά τη διάρκεια μη ομαλών συνθηκών ή περιόδων κρίσης.

Εν κατακλείδι, αν και οι παραπάνω οδηγίες της Επιτροπής Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία επικεντρώνονται στη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας μεσαίων και μεγάλων πολύπλοκων τραπεζών, οι αρχές αυτές έχουν ευρεία εφαρμογή σε όλους τους τύπους των τραπεζών.

Η εφαρμογή των αρχών αυτών τόσο από τις τράπεζες όσο και από τις εποπτικές αρχές θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο μέγεθος, στη φύση των εργασιών και στην πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων μιας τράπεζας καθώς και στο ρόλο που διαδραματίζει η συγκεκριμένη τράπεζα στο χρηματοπιστωτικό τομέα των χωρών που δραστηριοποιείται.

### **3.3. Πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων**

Η Τράπεζα της Ελλάδος με την 2614/7.04.2009 Πράξη Διοικητή τροποποιεί, συμπληρώνει και ενισχύει το ισχύον πλαίσιο και τις αρχές διαχείρισης της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα.

Στην Πράξη Διοικητή αυτή εμφανίζονται τέσσερις κυρίως σημαντικές προσαρμογές, βάσει των οποίων διαμορφώνεται ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που συμβαδίζει πλήρως με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς.

### **Προσαρμογή 1: Τήρηση δεικτών ρευστότητας και υποβολή στοιχείων**

Το ένα σκέλος της προσαρμογής αυτής περιλαμβάνει την τήρηση των ακόλουθων δύο υποχρεωτικών δεικτών ρευστότητας με τη μορφή ελαχίστων ορίων:

- **Δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων**, ορίζεται το πηλίκο του κλάσματος που έχει ως αριθμητή το σωρευτικό υπόλοιπο των «ρευστών διαθεσίμων»<sup>7</sup> άμεσης λήξης μέχρι και 30 ημέρες και ως παρονομαστή τις «βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις»<sup>8</sup> (δανειακά κεφάλαια) λήξης εντός 12 μηνών.

Το ελάχιστο όριο του δείκτη ορίζεται σε: 20%.

- **Δείκτης Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων-Υποχρεώσεων**, ορίζεται το πηλίκο του κλάσματος που έχει ως αριθμητή το σωρευτικό υπόλοιπο της «διαφοράς των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων»<sup>9</sup> άμεσης λήξης μέχρι και 30 ημέρες και ως παρονομαστή τις «βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις» λήξης εντός 12 μηνών.

Το ελάχιστο όριο του δείκτη (με την επισήμανση του αρνητικού πρόσημου) ορίζεται σε: -20%.

Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να τηρούν τα ελάχιστα όρια των υποχρεωτικών δεικτών ρευστότητας, σε ατομική και ενοποιημένη βάση, κάθε χρονική στιγμή. Σε περίπτωση που παρατηρηθεί σημαντική απόκλιση -μεγαλύτερη των δύο εκατοστιαίων μονάδων- των δεικτών από τα ελάχιστα όρια θα πρέπει να αναφέρεται αμέσως στην Τράπεζα της Ελλάδος (Δ/νση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος), γνωστοποιώντας τους λόγους της απόκλισης αυτής καθώς επίσης και τα μέτρα που το πιστωτικό ίδρυμα έχει λάβει ή σκοπεύει να λάβει, με βάση τεκμηριωμένο και δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης για τη συμμόρφωσή του με τα ελάχιστα όρια.

Τέλος, δεν επιτρέπεται τα πιστωτικά ιδρύματα να συνάπτουν συναλλαγές δανεισμού με αποκλειστικό σκοπό την αποκατάσταση των δεικτών στα ελάχιστα όρια κατά τις ημερομηνίες αναφοράς, ενώ στα χρονικά διαστήματα μεταξύ δύο αναφορών οι δείκτες τους να βρίσκονται

<sup>7</sup> Ρευστά διαθέσιμα = Ταμείο + Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων που λήγουν εντός 30 ημερών + Άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία + Αχρησιμοποίητα υπόλοιπα ανοιχτών ορίων πίστωσης ληφθέντα από πιστωτικά ιδρύματα του ομίλου.

<sup>8</sup> Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις = Υποχρεώσεις που λήγουν εντός 12 μηνών στις οποίες περιλαμβάνεται το 80% του συνολικού υπολοίπου των καταθέσεων όψεως και τρεχούμενων λογαριασμών και καταθέσεων ταμειυτηρίου, δηλαδή ορίζονται ως το άθροισμα των στοιχείων.

<sup>9</sup> Απαιτήσεις μείον Υποχρεώσεις που λήγουν εντός 30 ημερών.

κάτω των ελάχιστων ορίων. Τέτοιου είδους συναλλαγές θεωρούνται παράβαση των ελάχιστων ορίων και όταν διαπιστώνονται, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση, θα επιβάλλονται κυρώσεις μετά από εξέταση της κάθε περίπτωσης.

Ως ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής τήρησης των ορίων σε ατομική βάση ορίζεται η 1<sup>η</sup> Ιουλίου 2009, ενώ με σκοπό την ομαλή προσαρμογή των συστημάτων των τραπεζών στο νέο πλαίσιο, καθορίζεται ως ημερομηνία έναρξης της τήρησης των ορίων σε ενοποιημένη βάση η 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2009.

Το άλλο σκέλος αυτής της προσαρμογής αφορά την υποβολή στοιχείων στην Τράπεζα της Ελλάδος τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Συγκεκριμένα, τα πιστωτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν:

- Τον πίνακα «Κατάταξη στοιχείων Απαιτήσεων-Υποχρεώσεων σε χρονικές ζώνες» καθώς και τους υποχρεωτικούς δείκτες ρευστότητας, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση, με στοιχεία τέλους κάθε τριμήνου και με προθεσμία υποβολής εντός 30 και 15 εργάσιμων ημερών για την ενοποιημένη και ατομική βάση αντίστοιχα.
- Την καταγεγραμμένη πολιτική ρευστότητας και το πλαίσιο ορίων ρευστότητας. Όσα δε πιστωτικά ιδρύματα δε διαθέτουν καταγεγραμμένη πολιτική ρευστότητας ή πλαίσιο ορίων ρευστότητας θα πρέπει εντός εξαμήνου από την έναρξη ισχύος αυτής της Πράξης του Διοικητή να τα αναπτύξουν και να τα υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος.
- Το ετήσιο σχέδιο χρηματοδότησης (funding plan), σε επίπεδο ομίλου, το οποίο θα πρέπει να περιέχει εκτιμήσεις για τις αναμενόμενες μελλοντικές εισροές-εκροές του ιδρύματος, κατανεμημένες σε χρονικές ζώνες διάρκειας τριών μηνών. Επιπλέον, θα πρέπει να υπολογίζεται το χρηματοδοτικό άνοιγμα (θετικό/αρνητικό) που προκύπτει από την ασυμφωνία μεταξύ των εισροών-εκροών στις ανωτέρω χρονικές ζώνες, καθώς επίσης, και να παρέχονται εκτιμήσεις του όγκου των κεφαλαίων που θεωρούνται απαραίτητες για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων και την κάλυψη τυχόν ελλείμματος για το ίδιο χρονικό διάστημα, αλλά και εκτιμήσεις για τις πηγές εξεύρεσης αυτών των αναγκαίων κεφαλαίων. Το σχέδιο χρηματοδότησης θα πρέπει να υποβάλλεται στην Τράπεζα της Ελλάδος κάθε έτος εντός 30 εργάσιμων ημερών από τη σύνταξη του ετήσιου επιχειρηματικού σχεδίου.
- Το σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (Contingency Funding Plan), σε επίπεδο ομίλου. Όσα πιστωτικά ιδρύματα δε διαθέτουν σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, θα πρέπει εντός διμήνου από την έναρξη ισχύος της



Πράξης του Διοικητή να το αναπτύξουν και να το υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος.

- Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) σε επίπεδο ομίλου, σε εξαμηνιαία βάση εντός 30 εργασίμων ημερών από το τέλος κάθε ημερολογιακού εξαμήνου. Τα δε σενάρια θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στη φύση, στο μέγεθος και στην πολυπλοκότητα των κινδύνων ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος. Τα αποτελέσματα θα συνοδεύονται από περιγραφές των σεναρίων, των υποθέσεων και των παραδοχών, καθώς και άλλων συμπληρωματικών επεξηγήσεων.
- Τυχόν τροποποιήσεις της καταγεγραμμένης πολιτικής ρευστότητας, του σχεδίου χρηματοδότησης, του πλαισίου ορίων ρευστότητας και του σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας καθώς και οι λόγοι που συντέλεσαν σε αυτές, θα πρέπει να γνωστοποιούνται άμεσα στην Τράπεζα της Ελλάδος

Όσον αφορά δε τα υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών έχουν μόνο την υποχρέωση να υποβάλλουν τον πίνακα «Κατάταξη στοιχείων Απαιτήσεων-Υποχρεώσεων σε χρονικές ζώνες» καθώς και τους υποχρεωτικούς δείκτες ρευστότητας, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Ως ημερομηνία έναρξης της υποβολής των ανωτέρω στοιχείων σε ατομική βάση ορίζεται η 30<sup>η</sup> Σεπτεμβρίου 2009 και σε ενοποιημένη βάση η 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2009.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να επισημανθεί ότι η ειδοποιός διαφορά μεταξύ του μέχρι πρότινος ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και των τροποποιήσεων που επιφέρει η νέα Πράξη του Διοικητή έγκειται στην επιπλέον υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων της τήρησης των υποχρεωτικών δεικτών ρευστότητας και της υποβολής στοιχείων και σε ενοποιημένη βάση εκτός της ατομικής.

### **Προσαρμογή 2: Υιοθέτηση αρχών διαχείρισης ρευστότητας**

Η προσαρμογή αυτή περιλαμβάνει την υιοθέτηση αρχών διαχείρισης ρευστότητας σύμφωνα με τις πρόσφατες εκθέσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) και της Επιτροπής Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee for Banking Supervision), όπως έχουν αναλυθεί ανωτέρω.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται:

- Στη διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (stress testing) που καλύπτουν τόσο τις άμεσες όσο και τις μακροπρόθεσμες ανάγκες και, κατά το δυνατόν, τη συσχέτιση της ρευστότητας με τους λοιπούς κινδύνους.

- Στην ενίσχυση του ρόλου του Διοικητικού Συμβουλίου των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά τη διαμόρφωση της στρατηγικής και των πολιτικών διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας.
- Στη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την προσαρμογή των εσωτερικών διαδικασιών και των σχετικών ορίων, ούτως ώστε να συμβαδίζουν με τη φύση και το επίπεδο κινδύνου που επιθυμούν να αναλάβουν τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Στα σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας, που οφείλουν να διαθέτουν τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία παρέχουν εκτιμήσεις μελλοντικών εισροών-εκροών καθώς και σχέδια χρηματοδότησης που προβλέπουν τις ανάγκες και τις πηγές χρηματοδότησης για διάφορα σενάρια ως προς τις συνθήκες της αγοράς.

Σε σχέση με την 2560/1.4.2005 Πράξη του Διοικητή, η οποία θέσπιζε «ελάχιστες αρχές διαχείριση της ρευστότητας», η νέα Πράξη του Διοικητή συμβάλλει σημαντικά στην εφαρμογή πληρέστερων και ορθότερων αρχών διαχείρισης ρευστότητα καθώς και στον εκσυγχρονισμό αυτών ούτως ώστε να καθίστανται εναρμονισμένο με τις τρέχουσες συνθήκες. Όσον αφορά δε τις ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας παραθέτονται πλέον συγκεκριμένα σενάρια βάσει των οποίων θα πρέπει να διενεργούνται οι ασκήσεις αυτές.

### **Προσαρμογή 3: Αποφυγή της υπερβολικής στήριξης στη χρηματαγορά και στην κεφαλαιαγορά για την απόκτηση χρηματοδότησης**

Η συγκεκριμένη προσαρμογή αναφέρεται στην αποφυγή της υπερβολικής στήριξης στη χρηματαγορά και στην κεφαλαιαγορά ως τρόπο χρηματοδότησης, με τη βοήθεια κατάλληλων τεχνικών προσαρμογής του τρόπου υπολογισμού των δεικτών ρευστότητας.

Γενικά, η συγκέντρωση των πηγών χρηματοδότησης σε μία συγκεκριμένη αγορά (π.χ διατραπεζική ή εκδόσεις τίτλων ή τιτλοποίηση απαιτήσεων) ή σε λίγους μεγάλους προμηθευτές ρευστότητας ενέχει σημαντικό κίνδυνο ρευστότητας. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση των αγορών δε γίνεται να θεωρηθεί δεδομένο ότι θα λειτουργούν συνέχεια ομαλά και θα παρέχουν τη ζητούμενη ρευστότητα στα πιστωτικά ιδρύματα.

Επίσης, η πρόσβαση κάθε πιστωτικού ιδρύματος στις αγορές δεν είναι δεδομένη μιας και αποτελεί συνάρτηση και της πιστοληπτικής του ικανότητας, η οποία δύναται, υπό κάποιες περιπτώσεις, να χειροτερεύσει και να επέλθει με αυτόν τον τρόπο μείωση της δυνατότητας πρόσβασης του στις αγορές αυτές.

Από την άλλη πλευρά, η συγκέντρωση πηγών χρηματοδότησης σε λίγους αλλά μεγάλους πελάτες, ενέχει τον κίνδυνο κάποιος από αυτούς να αποχωρήσει από την αγορά ή να αποσύρει μεγάλα ποσά καταθέσεων.

Με γνώμονα όλα τα παραπάνω, η διασπορά των πηγών χρηματοδότησης καθίσταται αναγκαία για τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας.

Με στόχο τη διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει:

- να αναζητούν συνεχώς εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης και να προσπαθούν να μην εξαρτώνται χρηματοδοτικά από μία πηγή.
- να παρακολουθούν αδιάλειπτα τις εξελίξεις στις αγορές χρηματοδότησης και να αξιολογούν τη δυνατότητα πρόσβασής τους σε αυτές.
- να θέτουν κατά τον καθορισμό της πολιτικής χρηματοδότησης ως στόχο ένα ικανοποιητικό βαθμό διασποράς των πηγών χρηματοδότησης, καθώς και την ενδυνάμωση των σχέσεων με τους δανειστές τους. Ο βέλτιστος βαθμός διασποράς καθορίζεται στο σημείο εκείνο όπου ο κίνδυνος ρευστότητας και το κόστος χρηματοδότησης βρίσκονται σε πλήρη αναλογία. Η διασπορά αυτή των πηγών αφορά κυρίως δανειστές, προϊόντα, αγορές, νομίσματα, γεωγραφικές περιοχές.
- να διαχειρίζονται τις ληκτότητες των χρηματοδοτήσεων ώστε να διατηρούν μία κατάλληλη αναλογία μεταξύ βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης.
- να διατηρούν συνετές και ισορροπημένες αναλογίες μεταξύ χρηματοδότησης, σε χονδρική/λιανική, σε βραχυπρόθεσμη/μακροπρόθεσμη, σε τοπικό/σε ξένο νόμισμα, σε εγχώρια/ξένη, σε χορηγήσεις/καταθέσεις πελατών, σε καταθέσεις από διατραπεζική/συνολική χρηματοδότηση και σε τιτλοποίηση δανείων/συνολική χρηματοδότηση.

#### **Προσαρμογή 4: Καθορισμός κριτηρίων διάκρισης μεταξύ καταθέσεων χονδρικής και λιανικής**

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη προσαρμογή ορίζεται η υποχρεωτική διαμόρφωση κριτηρίων διάκρισης μεταξύ των καταθέσεων χονδρικής και λιανικής που διαθέτουν διαφορετικά χαρακτηριστικά κινδύνου, δηλαδή διαφορετικό βαθμό μεταβλητότητας.

Τα κριτήρια διάκρισης μεταξύ καταθέσεων λιανικής και χονδρικής είναι τα εξής:

- Ως καταθέσεις χονδρικής θεωρούνται οι υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Ως πελάτες χονδρικής θεωρούνται οι μεγάλες και μεσαίες εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, άλλες επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα, ασφαλιστικές εταιρείες, συνταξιοδοτικά ταμεία, κρατικοί και τοπικοί οργανισμοί καθώς και ιδιώτες (φυσικά πρόσωπα) υψηλού εισοδήματος. Οι καταθέσεις αυτών των πελατών καταχωρούνται ως καταθέσεις χονδρικής εφόσον υπερβαίνουν τις €500.000 ανά πελάτη/καταθέτη.
- Ως πελάτες λιανικής θεωρούνται οι ιδιώτες (φυσικά πρόσωπα) που δεν ανήκουν στην κατηγορία των ιδιωτών υψηλού εισοδήματος και οι μικρές επιχειρήσεις. Οι καταθέσεις αυτών των πελατών καταχωρούνται ως καταθέσεις λιανικής. Ως καταθέσεις λιανικής

καταχωρούνται επίσης και οι καταθέσεις χονδρικής που δεν υπερβαίνουν όμως τις €500.000 ανά πελάτη/καταθέτη.

- Η δε διάκριση μεταξύ μεγάλων-μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων καθώς και μεταξύ ιδιωτών υψηλού εισοδήματος και λοιπών ιδιωτών θα γίνεται βάσει κριτηρίων που ορίζει το πιστωτικό ίδρυμα.
- Σε περίπτωση που οι παραπάνω διαχωρισμοί δεν είναι εφικτοί, τότε θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα ενιαίο ποσοτικό κριτήριο σύμφωνα με το οποίο οι λογαριασμοί με υπόλοιπα καταθέσεων άνω των €500.000 καταχωρούνται στις καταθέσεις χονδρικής και κάτω των €500.000 στις καταθέσεις λιανικής, ανεξαρτήτως της κατηγορίας του πελάτη/καταθέτη.
- Όλες δε οι υπόλοιπες μορφές χρηματοδότησης από πελάτες, όπως οι πράξεις προσωρινής εκχώρησης με συμφωνία επαναγοράς (repos), ομόλογα έκδοσης του πιστωτικού ιδρύματος, τιτλοποίηση απαιτήσεων κλπ., θεωρούνται ως καταθέσεις χονδρικής.

#### **4. Ανάλυση ειδικών θεμάτων διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας**

##### **4.1. Σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας**

Το κάθε πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να διαμορφώσει Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας (Contingency Funding Plan). Ένα τέτοιο σχέδιο διαθέτει εκτιμήσεις μελλοντικών εισροών-εκροών και σχέδιο χρηματοδότησης το οποίο προβλέπει τις ανάγκες και πηγές χρηματοδότησης για διάφορα σενάρια ως προς τις συνθήκες των αγορών.

Οι κυριότεροι σκοποί του Σχεδίου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας παρατίθενται παρακάτω και είναι οι εξής:

- Διατήρηση άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων σε επίπεδο ικανό, ούτως ώστε να είναι σε θέση το πιστωτικό ίδρυμα να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις από μία κρίση ρευστότητας τουλάχιστον κατά το αρχικό στάδιο, το οποίο θεωρείται και το κρισιμότερο.
- Μέτρηση και πρόβλεψη των αναγκών χρηματοδότησης υπό συνθήκες διαφόρων σεναρίων.
- Διαχείριση της δυνατότητας πρόσβασης στις πηγές χρηματοδότησης. Τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε περιοδική επανεξέταση της δυνατότητας πρόσβασης στις αγορές, υπό κανονικές και μη συνθήκες, για την άντληση πόρων χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων τους.

Τα βασικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει -κατ' ελάχιστον- ένα Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας είναι τα εξής:

- Ένα λεπτομερή κατάλογο με τους προμηθευτές χρηματοδότησης του πιστωτικού ιδρύματος, οι οποίοι έχουν τη μεγαλύτερη πιθανότητα να αποσύρουν τα κεφάλαιά τους σε περίπτωση κρίσης. Η κατάταξή αυτή των προμηθευτών θα γίνεται από τη μεγαλύτερη πιθανότητα απόσυρσης προς τη μικρότερη.
- Εκτιμήσεις για εκροές από εκτός ισολογισμού στοιχεία και άλλες ενδεχόμενες υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη και υποχρεώσεις που ενεργοποιούνται από συμβατικές ρήτρες (covenants).
- Ποσοτικοποίηση των αποσυρθέντων καταθέσεων ή άλλων δανειακών κεφαλαίων.
- Καταγραφή, ποσοτικοποίηση και κατάταξη με βάση τη δυνατότητα πρόσβασης, τη διαθεσιμότητα, την προτίμηση και το κόστος όλων των πηγών χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες για την κάλυψη των εκροών (όπως πώληση ρευστοποιήσιμων στοιχείων, αναχρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα, repos, τιτλοποίηση απαιτήσεων, έκδοση καλυμμένων ομολογιών κ.α.), εφαρμόζοντας κατάλληλες υποθέσεις για το ύψος της πιθανής αντλούμενης ρευστότητας.
- Ενσωμάτωση των υποθέσεων και των αποτελεσμάτων της άσκησης προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (stress testing).
- Κατανομή εξουσιών και αρμοδιοτήτων για την ενεργοποίηση και εκτέλεση του Σχεδίου.
- Ονόματα, διευθύνσεις και τηλέφωνα των μελών των ομάδων κρίσης.
- Αρμοδιότητες για επαφές με τις εποπτικές αρχές, τους μετόχους, τους επενδυτές, τους αναλυτές, τον τύπο, τους πελάτες και άλλους.

- Περιγραφή των διαδικασιών και του περιεχομένου των εσωτερικών επικοινωνιών και αναφορών μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών και οργάνων.
- Περιγραφή των επιπέδων συναγερμού (alert levels) και των αντίστοιχων ενεργειών του Σχεδίου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας. Τα επίπεδα συναγερμού αναφέρονται σε διάφορες βαθμίδες από την καλύτερη μέχρι τη χειρότερη και αφορούν για παράδειγμα την οικονομική κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος, την πιστοληπτική αξιολόγηση από διεθνείς οίκους, τη συμπεριφορά καταθετών και άλλων προμηθευτών ρευστότητας κλπ. Για κάθε επίπεδο συναγερμού αντιστοιχούν συγκεκριμένες ενέργειες ανάλογα με τη σοβαρότητα της κατάστασης και κυμαίνονται από καμία ενέργεια και κλιμακωτά μέχρι πώληση περιουσιακών στοιχείων ή περικοπή του επιχειρηματικού σχεδίου ανάλογα με τη διαμόρφωση νέων στόχων από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Έλεγχος της ισχύς των υποθέσεων και εκτιμήσεων του Σχεδίου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας σε τακτική βάση. Επίσης, οι ασκήσεις ετοιμότητας του Σχεδίου στο σύνολό του πρέπει να διενεργούνται σε τακτική βάση.
- Περιγραφή των τρόπων κατανομής ρευστότητας μεταξύ των εταιρειών του ομίλου.

#### **4.2. Ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (stress testing)**

Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να εφαρμόζουν διάφορα σενάρια προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) και να αξιολογούν την επίπτωσή τους επί της ρευστότητας τους, καθώς και επί των υποχρεωτικών δεικτών, ώστε να είναι σε θέση να διαχειρίζονται τον κίνδυνο ρευστότητας ακόμα και σε μη κανονικές συνθήκες. Συμπληρωματικά όρια ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζονται και με βάση τα αποτελέσματα των παρακάτω σεναρίων.

Τα σενάρια προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας θα πρέπει να περιλαμβάνουν - κατ' ελάχιστον- τα εξής:

- Εκροές κεφαλαίων λόγω αδυναμίας ανανέωσης χρηματοδότησης χονδρικής, εφαρμόζοντας εύλογα ποσοστά ανάλογα με τη σοβαρότητα της κρίσης του κάθε σεναρίου. Ποσοστά μη ανανέωσης μπορεί να εφαρμόζονται ξεχωριστά για κάθε κατηγορία προϊόντος όπως διατραπεζική, commercial paper, κρίσεις σε αναδυόμενες αγορές, ξένα νομίσματα, κλπ.
- Απόσυρση καταθέσεων προθεσμίας ή και όψεως και ταμειυτηρίου εφαρμόζοντας εύλογα ποσοστά ανάλογα με τη σοβαρότητα της κρίσης του κάθε σεναρίου.

- Εκροές από εκτός ισολογισμού στοιχεία και άλλες ενδεχόμενες υποχρεώσεις, όπως υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις ή από μη συμβατικές υποχρεώσεις που καθίστανται αναγκαίες για τη διατήρηση της φήμης του πιστωτικού ιδρύματος.
- Πηγές κεφαλαίων (π.χ. πώληση ρευστοποιήσιμων στοιχείων με εύλογες περικοπές επί της αξίας των, αναχρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα, repos, τιτλοποίηση απαιτήσεων, έκδοση καλυμμένων ομολογιών κλπ) για την κάλυψη των εκροών.
- Χρονικός ορίζοντας της άσκησης.
- Υποθέσεις για τη συμπεριφορά εκτός των ανωτέρω στοιχείων και των άλλων στοιχείων ενεργητικού-παθητικού.

Τα σενάρια διακρίνονται σε «συστημικά», που απεικονίζουν συνθήκες των αγορών όπως περιγράφηκαν ανωτέρω και αφορούν όλο το τραπεζικό σύστημα και σε «μη συστημικά» που αφορούν αποκλειστικά το πιστωτικό ίδρυμα (όπως υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας που οδηγεί σε αύξηση του κόστους χρηματοδότησης και των απαιτήσεων για εξασφάλισεις των παρόχων ρευστότητας, χρήση των υπολοίπων των ορίων από πελάτες, μείωση ή και διακοπή των πιστωτικών διευκολύνσεων από αντισυμβαλλόμενα πιστωτικά ιδρύματα κ.λπ.). Εντούτοις, μπορεί να εφαρμόζεται και συνδυασμός των ανωτέρω σεναρίων, δηλ. συστημικών και μη συστημικών.

Τα σενάρια αυτά θα πρέπει είναι σε επίπεδο ομίλου, ενώ παράλληλα, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διενεργούν ασκήσεις και για κάθε σημαντική, από άποψη κινδύνου ρευστότητας, εταιρεία του ομίλου ξεχωριστά.

#### Υποθέσεις σεναρίων ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας (stress testing)

Κατά το σχεδιασμό των σεναρίων, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να αξιολογούν την καταλληλότητα των υποθέσεων που θα εφαρμόσουν επί των παρακάτω στοιχείων:

- Μη εμπορευσιμότητα των ρευστοποιήσιμων στοιχείων και διάβρωση της αξίας αυτών, εφαρμόζοντας κατάλληλες περικοπές.
- Μη ανανέωση χρηματοδότησης λιανικής.
- Μη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης χονδρικής, εξασφαλισμένης και μη.
- Απαιτήσεις για επιπρόσθετες εξασφάλισεις από παρόχους ρευστότητας.
- Πιθανές αναλήψεις από συμβατικές πιστωτικές διευκολύνσεις που έχουν δοθεί σε τρίτους ή σε θυγατρικές ή καταστήματα εξωτερικού.

- Πιθανές αναλήψεις από συμβατικές πιστωτικές διευκολύνσεις που έχουν δοθεί σε SPV's ή μη συμβατικές για λόγους κινδύνου φήμης.
- Η διαθεσιμότητα πιστωτικών διευκολύνσεων που έχει λάβει το πιστωτικό ίδρυμα.
- Επιπτώσεις από χειροτέρευση της πιστοληπτικής ικανότητας είτε απορρέουν από συμβάσεις, είτε από αντιδράσεις της αγοράς και των αντισυμβαλλομένων.
- Η δυνατότητα μετατροπής ξένων νομισμάτων και πρόσβασης στις αγορές συναλλάγματος.
- Η δυνατότητα μεταφοράς ρευστότητας και εξασφαλίσεων για άντληση ρευστότητας διασυνοριακά, λαμβάνοντας υπόψη νομικά, εποπτικά, λειτουργικά και χρονικά εμπόδια.
- Δυνατότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της Κεντρικής Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθώς και τον κίνδυνο φήμης στην αγορά από ξαφνική και ασυνήθιστη σε χρόνο και μέγεθος προσφυγή στην Κεντρική Τράπεζα για χρηματοδότηση.
- Η πιθανή αντίδραση της αγοράς αλλά και των αντισυμβαλλομένων σε περιόδους κρίσης.

Οι υποθέσεις των σεναρίων θα πρέπει να είναι επαρκώς συντηρητικές, έστω και αν εκ πρώτης όψεως δεν είναι αληθοφανείς, ενώ θα πρέπει να αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Γενικά, τα αποτελέσματα της άσκησης αφορούν την επάρκεια των πηγών κεφαλαίων ως προς την κάλυψη των εκροών και για πόσο χρονικό διάστημα και κατά δεύτερο λόγο αφορούν την αύξηση του κόστους χρηματοδότησης λόγω της κρίσης. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της άσκησης αφορά συμπεράσματα και αποφάσεις ως προς το αν το επιχειρηματικό σχέδιο του πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να μεταβληθεί ώστε να ανταπεξέλθει στις επιπτώσεις της κρίσης - με περιορισμό της πιστωτικής επέκτασης ή με άλλους τρόπους-.

Τέλος, οι εποπτικές αρχές δίνουν ιδιαίτερη σημασία στο βαθμό ενημέρωσης και εμπλοκής της Διοίκησης όσον αφορά την αξιολόγηση και χρήση των αποτελεσμάτων των δοκιμών προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων με σκοπό την παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την προσαρμογή των εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών, των ορίων, καθώς και των σχεδίων αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας.

### **4.3. Συστήματα παρακολούθησης**



Η τράπεζα θα πρέπει να διαθέτει ένα αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης των πληροφοριών ώστε να παρέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, στα ανώτερα διοικητικά στελέχη και στο αρμόδιο προσωπικό έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση σχετικά με τη θέση ρευστότητας της τράπεζας. Το σύστημα διαχείρισης των πληροφοριών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να υπολογίζει θέσεις ρευστότητας σε όλα τα νομίσματα σε ημερησία και μακροπρόθεσμη βάση, τόσο σε επίπεδο υποκαταστήματος/θυγατρικής όσο και σε επίπεδο ομίλου.

Επίσης, θα πρέπει να εντοπίζει όλες τις πηγές του κινδύνου ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων κινδύνων και εκείνων που προκύπτουν από τις νέες δραστηριότητες, και να έχει τη δυνατότητα να προσφέρει λεπτομερείς πληροφορίες κατά τη διάρκεια δυσμενών γεγονότων. Για την αποτελεσματική διαχείριση και την παρακολούθηση των καθαρών χρηματοδοτικών αναγκών, η τράπεζα θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να υπολογίζει τις θέσεις ρευστότητας της σε καθημερινή βάση τόσο για μικρά όσο και για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Το σύστημα διαχείρισης των πληροφοριών πρέπει να χρησιμοποιείται στην καθημερινή διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας με σκοπό την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τα όρια της τράπεζας.

Για να διευκολυνθεί η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας, τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη θα πρέπει να ορίσουν ένα σύνολο κριτηρίων για τις αναφορές, καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής, τον τρόπο και τη συχνότητα των εκθέσεων για διάφορους αποδέκτες (όπως είναι το συμβούλιο, τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη, της επιτροπής διαχείρισης ενεργητικού-παθητικού) και τους υπεύθυνους για την προετοιμασία των εκθέσεων.

Τέλος, η υποβολή της έκθεσης των μέτρων κινδύνου θα πρέπει να γίνεται σε συχνή βάση και να συγκρίνει τα τρέχον ανοίγματα ρευστότητας με αυτά στα καθιερωμένα όρια ούτως ώστε να προσδιοριστούν οποιεσδήποτε αναδυόμενες πιέσεις και να περιοριστούν οι υπερβάσεις των ορίων. Οποιαδήποτε υπέρβαση ορίων θα πρέπει να αναφέρονται άμεσα και να δίδονται κατευθυντήριες οδηγίες για την αποφυγή επιδείνωσης τυχόν προβλημάτων.

## ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΠΑ

## **5. Ευρωπαϊκή- Ελληνική κατάσταση**

### **5.1. Επιτόκια αναφοράς Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας**

Το επιτόκιο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι το βασικό επιτόκιο αναχρηματοδότησης ή ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς. Το επιτόκιο αναχρηματοδότησης είναι το επιτόκιο με το οποίο η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δανείζει χρήματα σε εμπορικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως είναι οι τράπεζες.

Με την αλλαγή του επιτοκίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορεί να επηρεάσει τα επιτόκια των χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών, όπως Euribor και EONIA. Έμμεσα, με την αλλαγή των επιτοκίων, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επηρεάζει και τον πληθωρισμό.

Το επιτόκιο Ε.Κ.Τ. για τον εκάστοτε ημερολογιακό μήνα είναι το τελευταίο επιτόκιο το οποίο καθορίστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο (ή οποιοδήποτε άλλο όργανο που ενδεχομένως θα ορισθεί μελλοντικά) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.) για τον προσδιορισμό της θέσης της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται το τρέχον επιτόκιο αναφοράς της Ε.Κ.Τ. και οι ιστορικές αλλαγές του επιτοκίου αναφοράς της Ε.Κ.Τ. από το 2004 και έπειτα.

<b>Πίνακας Ι: ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΚΤ (ύψος σε ποσοστά % ετησίως)</b>		
<b>Ημερομηνία</b>	<b>Δημοπρασίες Σταθερού Επιτοκίου<sup>1)</sup></b>	<b>Δημοπρασίες Ανταγωνιστικού Επιτοκίου<sup>2)</sup></b>
	<b>Σταθερό Επιτόκιο</b>	<b>Ελάχιστο Επιτόκιο</b>
30/1/2004		2
27/2/2004		2
31/3/2004		2
30/4/2004		2
31/5/2004		2
30/6/2004		2
30/7/2004		2
31/8/2004		2
30/9/2004		2
29/10/2004		2
30/11/2004		2
31/12/2004		2
31/1/2005		2
28/2/2005		2
31/3/2005		2
29/4/2005		2
31/5/2005		2
30/6/2005		2
29/7/2005		2
31/8/2005		2
30/9/2005		2

31/10/2005		2
30/11/2005		2
30/12/2005		2,25
31/1/2006		2,25
28/2/2006		2,25
31/3/2006		2,5
28/4/2006		2,5
31/5/2006		2,5
30/6/2006		2,75
31/7/2006		2,75
31/8/2006		3
29/9/2006		3
31/10/2006		3,25
30/11/2006		3,25
29/12/2006		3,5
31/1/2007		3,5
28/2/2007		3,5
30/3/2007		3,75
30/4/2007		3,75
31/5/2007		3,75
29/6/2007		4
31/7/2007		4
31/8/2007		4
28/9/2007		4
31/10/2007		4
30/11/2007		4
31/12/2007		4
31/1/2008		4
29/2/2008		4
31/3/2008		4
30/4/2008		4
30/5/2008		4
30/6/2008		4
31/7/2008		4,25
29/8/2008		4,25
30/9/2008		4,25
31/10/2008 <sup>3)</sup>	3,75	
28/11/2008	3,25	
31/12/2008	2,5	
30/1/2009	2	
27/2/2009	2	
31/3/2009	1,5	
30/4/2009	1,25	
31/5/2009	1,00	

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

<sup>1)</sup>Στις δημοπρασίες σταθερού, εκ των προτέρων καθορισμένου, επιτοκίου οι αντισυμβαλλόμενοι αναφέρουν στις προσφορές τους μόνο το ποσό με το οποίο είναι διατεθειμένοι να συμμετάσχουν.

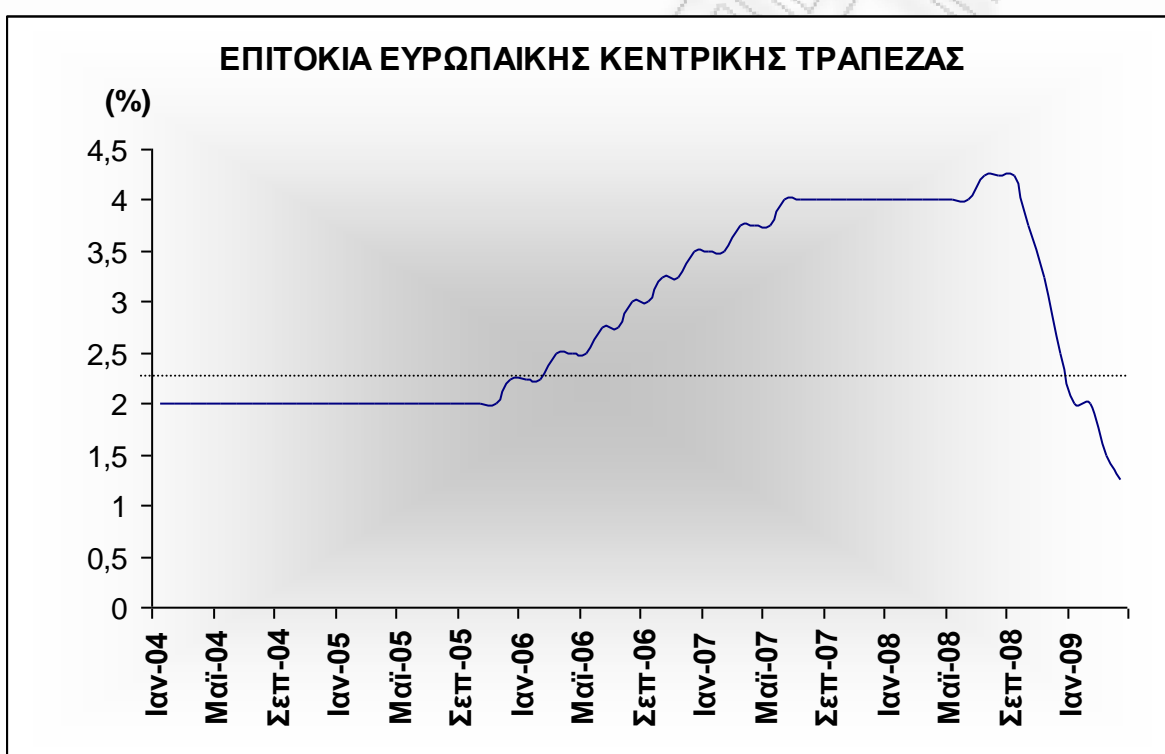
<sup>2)</sup>Στις δημοπρασίες ανταγωνιστικού επιτοκίου, οι αντισυμβαλλόμενοι αναφέρουν στις προσφορές τους το ποσό με το οποίο είναι διατεθειμένοι να συμμετάσχουν και το αντίστοιχο επιτόκιο.

<sup>3)</sup>Στις 8 Οκτωβρίου 2008 η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι αρχής γενομένης από την πράξη που πρόκειται να διακανονιστεί στις 15 Οκτωβρίου και στο εξής, οι εβδομαδιαίες πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης θα πραγματοποιούνται μέσω δημοπρασιών σταθερού επιτοκίου με κατανομή ολόκληρου του ποσού στο επιτόκιο της πράξης κύριας αναχρηματοδότησης.

Το παρακάτω διάγραμμα I απεικονίζει τα δεδομένα του ανωτέρου πίνακα, ούτως ώστε να υπάρχει ευκολότερη κατανόηση της διαχρονικής μεταβολής των επιτοκίων αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Όπως φαίνεται λοιπόν και από το διάγραμμα I η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην απαρχή της κρίσης ακολούθησε τη στρατηγική της διατήρησης των επιτοκίων στα επίπεδα που ήταν, καθώς υπήρχαν ενδείξεις ότι οι κίνδυνοι πληθωρισμού παρέμεναν ανοδικοί παρά την επιβράδυνση των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και την πτώση των τιμών του πετρελαίου.

### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ I



Ωστόσο, από τα μέσα του έτους 2008 και κυρίως στις αρχές Οκτωβρίου η εκτίμηση των κινδύνων πληθωρισμού μεταβλήθηκε απότομα. Αυτό σε συνδυασμό με την κλιμάκωση της χρηματοπιστωτικής αναταραχής που ακολούθησε κατόπιν της πτώχευσης της Lehman Brothers είχε δυσμενείς επιδράσεις σε ορισμένα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ευρώπη, κλονίζοντας έτσι σημαντικά την εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα παγκοσμίως.

Επίσης, η συνακόλουθη επιδείνωση των συνθηκών στις χρηματοπιστωτικές αγορές, οι περαιτέρω ενδείξεις ότι η οικονομική δραστηριότητα θα ήταν ασθενέστερη από ότι αναμενόταν, η μεγάλη κάμψη των τιμών του πετρελαίου και η υποχώρηση των πληθωριστικών προσδοκιών, κατέδειξαν σαφώς ότι περιορίστηκαν οι πληθωριστικοί κίνδυνοι.

Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αλλάζει τακτική και προβαίνει στη σταδιακή μείωση των βασικών επιτοκίων, δηλαδή στη συντονισμένη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, χωρίς ωστόσο να τεθεί σε κίνδυνο η σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα.

Με άλλα λόγια, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με τις πράξεις που διενεργεί στην αγορά χρήματος, προσπαθεί να εξασφαλίσει επαρκή ρευστότητα για την κάλυψη των αναγκών των τραπεζών, διασφαλίζοντας τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και προάγοντας τη χορήγηση πιστώσεων στην οικονομία.

Επιπρόσθετα, πρέπει να αναφερθεί ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα από τις 15 Οκτωβρίου 2008 και μετά, καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των τραπεζών σε ρευστότητα, παρέχοντας απεριόριστη χρηματοδότηση για χρονικά διαστήματα έως έξι μήνες έναντι αποδεκτών εμπράγματων ασφαλειών. Ένα ακόμα μέτρο που πήρε προκειμένου να διευκολύνει την παροχή ρευστότητας, είναι ότι διεύρυνε σημαντικά τα είδη και την ποιότητα των εμπράγματων ασφαλειών που αποδέχεται από τις τράπεζες. Επομένως, στη διατραπεζική αγορά χρήματος δεν υπάρχει έλλειψη ρευστότητας που θα μπορούσε να περιορίσει τις δραστηριότητες των τραπεζών και την ικανότητά τους να χρηματοδοτούν την οικονομία.

Ταυτόχρονα, κάποια μέτρα που έλαβαν ή ανακοίνωσαν οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών χωρών ενίσχυσαν, όπου κρίθηκε απαραίτητο, την κεφαλαιακή θέση των τραπεζών και την ικανότητά τους να χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές της αγοράς για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα. Επίσης, ενισχύθηκαν τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων, τα οποία προστατεύουν άμεσα τα νοικοκυριά και τους λοιπούς καταθέτες.

Συνεπώς, τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από τις κυβερνήσεις, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, καθώς και η δέσμευσή τους να κάνουν ότι χρειάζεται για να διαφυλαχθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, συντελούν στην αύξηση της ασφάλειας του τραπεζικού συστήματος της Ζώνης του Ευρώ.

Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι αν και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μείωσε το βασικό της επιτόκιο κατά 3,25 μονάδες βάσης σε λιγότερο από ένα χρόνο - φτάνοντας έτσι πλέον στο ιστορικό χαμηλό του 1% από την ίδρυση της ΕΚΤ-, το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωζώνης εξακολουθεί να είναι "σφικτό" λόγω του ότι οι εμπορικές τράπεζες εξακολουθούν να είναι απρόθυμες να δανείσουν, παρά το απεριόριστο χρήμα που έχουν στη διάθεση τους, λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης.

Είναι βασικό λοιπόν, οι ίδιες οι τράπεζες να αντιληφθούν ότι είναι αυτές που διαδραματίζουν καίριο ρόλο και ότι οφείλουν να συμβάλουν στην ενδυνάμωση της σταθερότητας και στη σωστή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μιας και είναι ο μόνος τρόπος τα μέτρα που έχουν ληφθεί από τις κυβερνήσεις, τις Κεντρικές Τράπεζες και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να συμβάλουν στη βελτίωση της κατάστασης.

## 5.2. Επιτόκια Euribor

Το επιτόκιο Euribor (European Interbank Offered Rate) είναι το επιτόκιο αναφοράς στη διατραπεζική αγορά, την οποία χρησιμοποιούν οι τράπεζες σε καθημερινή βάση ούτως ώστε να προσφέρουν ή να ζητήσουν ρευστά διαθέσιμα ανάλογα με τις εκτιμήσεις που έχουν για τη ρευστότητα τους αλλά και την πορεία των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων. Υπολογίζεται με βάση τις καθημερινές συναλλαγές 48 τραπεζών που έχουν επιλεγεί με γνώμονα τη δραστηριότητά τους στη διατραπεζική ευρωπαϊκή αγορά.

Ο παρακάτω πίνακας II περιέχει τις τιμές που έχει λάβει το Euribor 1 εβδομάδας, 1 μηνός, 3 μηνών και 12 μηνών από το 2004 έως και 5/2009.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση των επιτοκίων Euribor κατά την περίοδο της κρίσης και ιδίως το έτος 2008 αντικατοπτρίζοντας έτσι τη μεγάλη δυσκολία των τραπεζών να δανειστούν από τη διατραπεζική αγορά καθώς και την έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ τους.

<b>Πίνακας II: ΕΠΙΤΟΚΙΑ EURIBOR</b> (ύψος σε ποσοστά % ετησίως)				
<b>Ημερομηνία</b>	<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>			
	<b>1 εβδομάδας</b>	<b>1 μήνα</b>	<b>3 μήνες</b>	<b>12 μήνες</b>
30/1/2004	2,065	2,074	2,093	2,263
27/2/2004	2,060	2,053	2,052	2,086
31/3/2004	2,031	2,024	1,958	1,983
30/4/2004	2,055	2,056	2,073	2,239
31/5/2004	2,055	2,063	2,087	2,307
30/6/2004	2,069	2,075	2,120	2,426
30/7/2004	2,068	2,076	2,116	2,387
31/8/2004	2,069	2,076	2,115	2,296
30/9/2004	2,072	2,080	2,150	2,392
29/10/2004	2,087	2,092	2,153	2,307
30/11/2004	2,102	2,174	2,176	2,302
31/12/2004	2,112	2,128	2,155	2,356
31/1/2005	2,099	2,107	2,142	2,287
28/2/2005	2,090	2,104	2,136	2,335
31/3/2005	2,093	2,105	2,147	2,359
29/4/2005	2,093	2,104	2,126	2,205
31/5/2005	2,100	2,105	2,127	2,173
30/6/2005	2,098	2,104	2,106	2,082
29/7/2005	2,101	2,112	2,125	2,195
31/8/2005	2,102	2,112	2,134	2,209
30/9/2005	2,107	2,122	2,176	2,322
31/10/2005	2,099	2,125	2,263	2,552
30/11/2005	2,138	2,389	2,473	2,765
30/12/2005	2,362	2,401	2,488	2,844
31/1/2006	2,354	2,387	2,547	2,903
28/2/2006	2,414	2,589	2,664	2,981
31/3/2006	2,622	2,647	2,816	3,233

28/4/2006	2,637	2,666	2,852	3,318
31/5/2006	2,625	2,792	2,926	3,313
30/6/2006	2,846	2,897	3,056	3,512
31/7/2006	2,811	3,030	3,161	3,546
31/8/2006	3,062	3,094	3,264	3,625
29/9/2006	3,083	3,272	3,417	3,716
31/10/2006	3,365	3,383	3,564	3,861
30/11/2006	3,336	3,574	3,636	3,859
29/12/2006	3,624	3,633	3,725	4,028
31/1/2007	3,588	3,613	3,782	4,097
28/2/2007	3,587	3,750	3,848	4,058
30/3/2007	3,857	3,864	3,924	4,177
30/4/2007	3,848	3,861	4,017	4,298
31/5/2007	3,841	4,030	4,122	4,455
29/6/2007	4,084	4,115	4,175	4,528
31/7/2007	4,075	4,104	4,260	4,537
31/8/2007	4,202	4,459	4,735	4,781
28/9/2007	4,137	4,405	4,792	4,726
31/10/2007	4,120	4,155	4,603	4,599
30/11/2007	4,109	4,822	4,810	4,692
31/12/2007	4,141	4,288	4,684	4,745
31/1/2008	4,154	4,190	4,374	4,316
29/2/2008	4,111	4,200	4,384	4,382
31/3/2008	4,244	4,358	4,727	4,725
30/4/2008	4,264	4,390	4,857	4,955
30/5/2008	4,214	4,464	4,864	5,097
30/6/2008	4,139	4,440	4,947	5,390
31/7/2008	4,392	4,479	4,968	5,366
29/8/2008	4,398	4,511	4,963	5,335
30/9/2008	4,839	5,050	5,277	5,495
31/10/2008	3,836	4,434	4,760	4,865
28/11/2008	3,145	3,574	3,853	3,951
31/12/2008	2,387	2,603	2,892	3,049
30/1/2009	1,433	1,745	2,086	2,273
27/2/2009	1,332	1,530	1,825	2,033
31/3/2009	0,999	1,121	1,510	1,812
30/4/2009	0,803	0,944	1,365	1,728
29/5/2009	0,898	0,935	1,269	1,631

Πηγή: Bloomberg

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα και του διαγράμματος II που ακολουθεί συνάγεται ότι παρά τη λήψη μέτρων και την παροχή ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και τη μείωση των επιτοκίων της, η διατραπεζική αγορά χρήματος για ένα μεγάλο διάστημα από τον 4/2008 έως 2/2009 δε κατάφερε να λειτουργήσει ικανοποιητικά μιας και τα επιτόκια Euribor εξακολουθούσαν να βρίσκονται πολύ υψηλότερα από το βασικό επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι το υψηλό επίπεδο των επιτοκίων Euribor και οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των επιτοκίων αυτών και του βασικού επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής



Τράπεζας δεν οφειλόντουσαν στην έλλειψη ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά χρήματος, αλλά στην απροθυμία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να δανείζουν το ένα το άλλο, κυρίως για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Η απροθυμία αυτή αντανακλά τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλόμενων τραπεζών, καθώς και την αβεβαιότητα σχετικά με τις ανάγκες ρευστότητας των ιδίων.

Επιπλέον, το γεγονός ότι είχε κλονιστεί η εμπιστοσύνη και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επενδυτών στο τραπεζικό σύστημα, είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό και των λοιπών πηγών χρηματοδότησης των τραπεζών επηρεάζοντας έτσι περαιτέρω την απροθυμία των τραπεζών να χορηγούν ρευστότητα η μία στην άλλη.

Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερη εντύπωση δημιουργεί, κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, το γεγονός ότι τα επιτόκια στη διατραπεζική αγορά έχουν μειωθεί σημαντικά συγκριτικά με τα υψηλά επίπεδα αυτών στο τέλος του καλοκαιριού.

Η μείωση αυτή των επιτοκίων Euribor σημαίνει ότι οι πελάτες των τραπεζών που έχουν δάνεια συνδεδεμένα με το Euribor, θα πληρώνουν πλέον λιγότερους τόκους. Αν και δεν υπάρχει άμεση σχέση μείωσης επιτοκίων Euribor και αύξησης των πιστώσεων των τραπεζών, ωστόσο σε μια κανονική πιστωτική αγορά, η μείωση των επιτοκίων θα είχε ως επακόλουθο την αύξηση της ζήτησης για δάνεια.

Η κύρια αιτία που συνέβαλε σε αυτή την πτώση των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς είναι η μείωση των επίσημων επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, καθώς και οι γενικές πολιτικές κατευνασμού της διατραπεζικής αγοράς. Εντούτοις, είναι σίγουρο ότι θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να βελτιωθούν τα επίπεδα εμπιστοσύνης στη διατραπεζική αγορά.

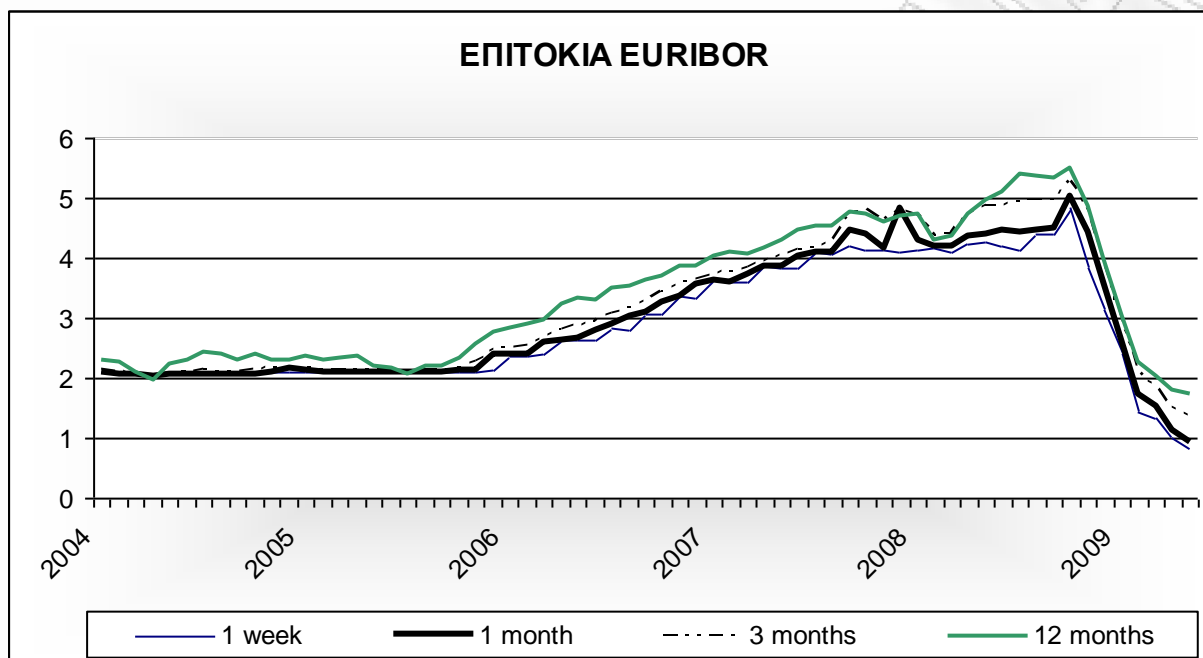
Επιπλέον, η πρόσφατη αλλαγή του τύπου των δημοπρασιών της Ε.Κ.Τ. στην αγορά συναλλάγματος από ανταγωνιστικού επιτοκίου σε σταθερού επιτοκίου, χωρίς να υπάρχει περιορισμός στα ποσά, κ.λπ., διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην μείωση του Euribor.

Τέλος, το γεγονός ότι η Ε.Κ.Τ. θα ικανοποιήσει το σύνολο του ποσού που απαιτείται, με αποδεκτές εξασφαλίσεις, συνδράμει σημαντικά στην αίσθηση της αγοράς που είναι όλο και περισσότερο θετική. Έτσι, η μείωση αυτή του Euribor βοηθάει σημαντικά στην υλοποίηση της μείωσης των κινδύνων και της ρευστότητας των ασφαλιστρών.

Με τη βοήθεια του παρακάτω διαγράμματος II οι διακυμάνσεις του Euribor, κυρίως κατά τη διάρκεια της κρίσης, μπορούν να χωριστούν σε δύο περιόδους. Η πρώτη περίοδος -μεταξύ 01-Ιαν-2008 και 10-Οκτ-2008- κατά την οποία αυξήθηκε σημαντικά το Euribor παρουσιάζοντας έτσι την αύξηση της αγοράς τοις μετρητοίς. Η δεύτερη περίοδος εξελίξεων του Euribor

καθορίζεται μετά τις 10-Οκτ-2008 όπου το Euribor άρχισε να μειώνεται δραματικά φτάνοντας σε πολύ χαμηλά επίπεδα ακολουθώντας έτσι την τάση της ανασφάλειας στην αγορά δανεισμού.

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ II



Επίσης, διαπιστώνεται ότι η διαφορά στο πλαίσιο του καθορισμού των τιμών μεταξύ των τραπεζών ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με την περίοδο -περίπου 50-60 μονάδες βάσης. Αυτό οφείλεται κυρίως στη διαφορετική ικανότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να αντλήσουν κεφάλαια σε διαφορετικά επίπεδα, ενώ εξακολουθεί να υπάρχει τεράστια ζήτηση για βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση, η οποία διατηρεί τις τιμές σχετικά υψηλές λόγω της χαμηλής προσφοράς των κεφαλαίων. Έχοντας κατά νου ότι οι τιμές έχουν μειωθεί σημαντικά (ακόμη και εντυπωσιακά) κάθε μέρα - σταθερά, αλλά σίγουρα, η γενική άποψη είναι ότι η αγορά είναι επίσης απρόθυμη να θέσει τις τιμές πολύ χαμηλά και πολύ γρήγορα κυρίως λόγω της σημερινής παγκόσμιας αβεβαιότητας.

Ωστόσο, η ενίσχυση της κεφαλαιακής θέσης των τραπεζών και η μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά την αξία του ενεργητικού τους και την έκθεσή τους σε κινδύνους της αγοράς και σε πιστωτικούς κινδύνους συνέβαλαν κάπως στην αύξηση της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα και στην προσπάθεια επανόδου των αγορών σε ομαλές συνθήκες.

Οι τράπεζες οφείλουν να αξιοποιήσουν τα μέτρα που εξήγγειλαν οι κυβερνήσεις της Ε.Ε., τα οποία περιλαμβάνουν εγγυήσεις για την έκδοση νέων τραπεζικών χρεογράφων και την κεφαλαιακή ενίσχυση των τραπεζών.

Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις ενέργειες των ίδιων των τραπεζών, θα βοηθήσουν να αποκατασταθεί περαιτέρω η εμπιστοσύνη, να αυξηθούν τα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας και να βελτιωθεί η χρηματοδότηση των τραπεζών, προάγοντας την παροχή πιστώσεων στην ευρύτερη οικονομία.

### **5.3. Αποδόσεις τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και περιθώριο 10ετών ομολόγων**

Τα κρατικά ομόλογα αποτελούν ένα εργαλείο άντλησης κεφαλαίων από το κράτος για την κάλυψη ελλειμμάτων του. Στην ουσία, δηλαδή, είναι μια μορφή δανεισμού του κράτους.

Οι αποδόσεις των τίτλων του ελληνικού δημοσίου από το έτος 2004-2009 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και απεικονίζονται στο διάγραμμα ΙΙΙ.

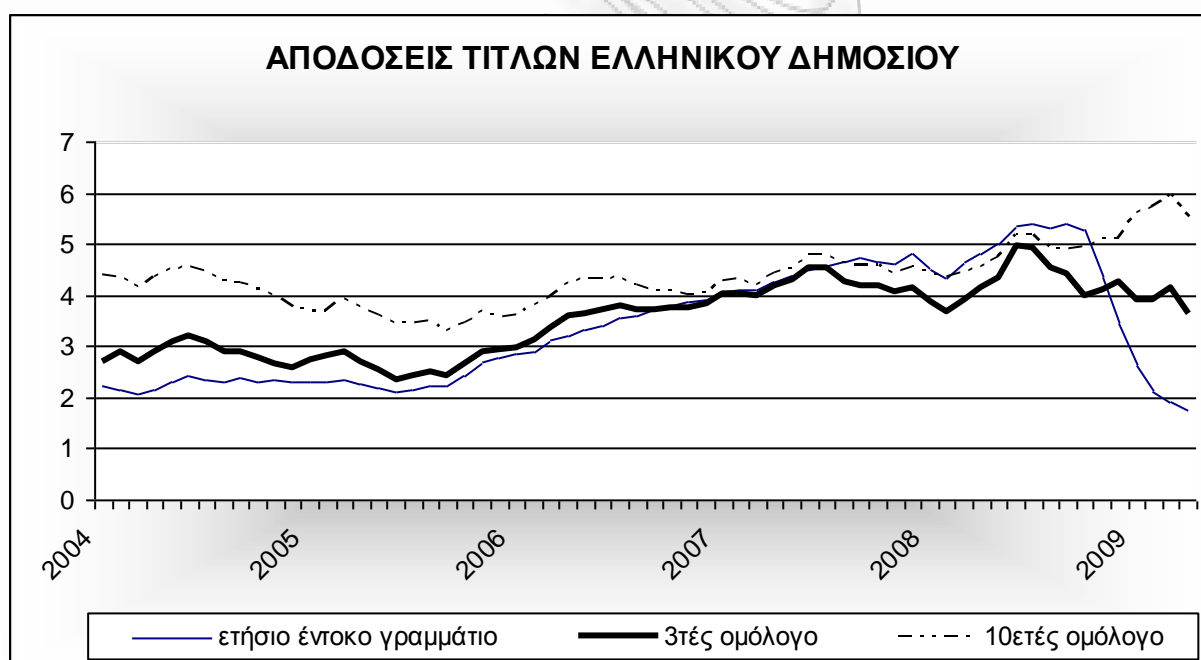
<b>Πίνακας ΙΙΙ: ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΤΙΤΛΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ</b> (ποσοστά % ετησίως, μέσοι όροι περιόδου)									
<b>ΠΕΡΙΟΔΟΣ</b>		<b>ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΕΝΤΟΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ</b>	<b>ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ</b>						
<b>ΕΤΟΣ</b>	<b>ΜΗΝΑΣ</b>		<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ (Ετη)</b>						
			<b>3 ετών</b>	<b>5 ετών</b>	<b>7 ετών</b>	<b>10 ετών</b>	<b>15 ετών</b>	<b>20 ετών</b>	<b>32 ετών</b>
<b>2004</b>	<b>Ιανουάριος</b>	2,21	2,71	3,34	3,81	4,37	4,33	4,94	-
	<b>Φεβρουάριος</b>	2,17	2,91	3,28	3,9	4,35	4,28	4,91	-
	<b>Μάρτιος</b>	2,06	2,71	3,26	3,71	4,16	4,43	4,75	-
	<b>Απρίλιος</b>	2,16	2,9	3,45	3,89	4,35	4,71	4,88	-
	<b>Μάιος</b>	2,3	3,08	3,63	4,07	4,49	4,86	5,01	-
	<b>Ιούνιος</b>	2,41	3,19	3,73	4,15	4,55	4,89	5,03	-
	<b>Ιούλιος</b>	2,36	3,07	3,61	4,03	4,44	4,79	4,93	-
	<b>Αύγουστος</b>	2,30	2,91	3,43	3,85	4,28	4,63	4,78	-
	<b>Σεπτέμβριος</b>	2,37	2,91	3,40	3,79	4,22	4,56	4,70	-
	<b>Οκτώβριος</b>	2,32	2,76	3,25	3,65	4,11	4,47	4,61	-
	<b>Νοέμβριος</b>	2,33	2,66	3,12	3,53	3,97	4,33	4,47	-
	<b>Δεκέμβριος</b>	2,30	2,59	2,98	3,36	3,77	4,10	4,24	-
<b>2005</b>	<b>Ιανουάριος</b>	2,31	2,72	2,96	3,29	3,69	3,99	4,12	-
	<b>Φεβρουάριος</b>	2,31	2,80	2,97	3,34	3,69	3,94	4,04	-
	<b>Μάρτιος</b>	2,34	2,88	3,06	3,56	3,92	4,12	4,24	4,49
	<b>Απρίλιος</b>	2,27	2,70	3,06	3,37	3,76	3,98	4,11	4,38
	<b>Μάιος</b>	2,19	2,55	2,89	3,21	3,60	3,82	3,95	4,21

	Ιούνιος	2,10	2,35	2,70	3,02	3,44	3,66	3,79	4,05
	Ιούλιος	2,17	2,42	2,75	3,06	3,46	3,71	3,84	4,10
	Αύγουστος	2,22	2,49	2,79	3,07	3,47	3,69	3,82	4,08
	Σεπτέμβριος	2,22	2,42	2,66	2,92	3,30	3,52	3,64	3,91
	Οκτώβριος	2,41	2,66	2,88	3,11	3,45	3,64	3,75	4,00
	Νοέμβριος	2,69	2,91	3,15	3,36	3,67	3,84	3,94	4,14
	Δεκέμβριος	2,78	2,95	3,14	3,31	3,57	3,73	3,82	4,02
2006	Ιανουάριος	2,84	2,99	3,16	3,32	3,60	3,71	3,79	3,98
	Φεβρουάριος	2,91	3,13	3,34	3,53	3,80	3,88	3,97	4,16
	Μάρτιος	3,11	3,38	3,50	3,74	3,95	4,02	4,11	4,29
	Απρίλιος	3,22	3,61	3,72	4,00	4,23	4,31	4,41	4,60
	Μάιος	3,31	3,63	3,80	4,05	4,30	4,38	4,48	4,69
	Ιούνιος	3,41	3,70	3,93	4,07	4,31	4,41	4,50	4,72
	Ιούλιος	3,54	3,78	3,98	4,10	4,33	4,42	4,50	4,73
	Αύγουστος	3,61	3,72	3,88	3,98	4,19	4,29	4,37	4,58
	Σεπτέμβριος	3,72	3,71	3,81	3,89	4,06	4,15	4,21	4,39
	Οκτώβριος	3,80	3,77	3,87	3,92	4,08	4,15	4,21	4,35
	Νοέμβριος	3,87	3,76	3,82	3,86	3,98	4,05	4,09	4,23
	Δεκέμβριο	3,92	3,84	3,89	3,93	4,04	4,11	4,17	4,29
2007	Ιανουάριος	4,06	4,01	4,08	4,13	4,27	4,33	4,38	4,50
	Φεβρουάριος	4,09	4,03	4,09	4,14	4,30	4,35	4,40	4,54
	Μάρτιος	4,11	3,99	4,04	4,08	4,20	4,27	4,33	4,48
	Απρίλιος	4,25	4,17	4,23	4,27	4,40	4,47	4,50	4,71
	Μάιος	4,37	4,31	4,37	4,40	4,51	4,59	-	4,77
	Ιούνιος	4,51	4,52	4,65	4,68	4,79	4,96	-	5,05
	Ιούλιος	4,56	4,54	4,64	4,67	4,79	4,96	-	5,02
	Αύγουστος	4,67	4,27	4,41	4,47	4,62	4,85	-	4,91
	Σεπτέμβριος	4,72	4,20	4,34	4,39	4,56	4,82	-	4,92
	Οκτώβριος	4,65	4,19	4,33	4,38	4,57	4,82	-	4,92
	Νοέμβριος	4,61	4,08	4,16	4,20	4,43	4,73	-	4,87
	Δεκέμβριος	4,80	4,16	4,28	4,30	4,54	4,83	-	4,97
2008	Ιανουάριος	4,50	3,87	4,02	4,17	4,40	4,76	-	4,95
	Φεβρουάριος	4,35	3,67	3,83	4,09	4,35	4,78	-	4,98
	Μάρτιος	4,67	3,91	4,10	4,24	4,43	4,97	-	5,19
	Απρίλιος	4,81	4,14	4,31	4,32	4,54	5,05	-	5,19

	Μάιος	4,99	4,34	4,46	4,45	4,73	5,07	-	5,21
	Ιούνιος	5,36	4,96	5,07	4,95	5,16	5,36	-	5,39
	Ιούλιος	5,39	4,94	5,04	4,98	5,15	5,33	-	5,44
	Αύγουστος	5,32	4,53	4,64	4,63	4,87	5,15	-	5,25
	Σεπτέμβριος	5,38	4,42	4,65	4,65	4,88	5,26	-	5,36
	Οκτώβριος	5,26	3,97	4,48	4,53	4,93	5,22	-	5,26
	Νοέμβριος	4,35	4,12	4,65	4,70	5,09	5,49	-	5,52
	Δεκέμβριος	3,45	4,28	4,89	4,76	5,07	5,67	-	5,82
2009	Ιανουάριος	2,61	3,93	5,22	5,26	5,59	6,21	-	6,46
	Φεβρουάριος	2,13	3,92	5,19	5,25	5,70	6,13	-	6,26
	Μάρτιος	1,90	4,15	5,18	5,27	5,95	6,22	-	6,38
	Απρίλιος	1,77	3,63	4,72	4,71	5,50	5,78	-	5,86

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΙΙ



Με βάση το παραπάνω διάγραμμα ΙΙΙ παρατηρείται ότι οι αποδόσεις των ομολόγων στην ελληνική δευτερογενή αγορά αυξήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2008, λόγω της ενίσχυσης των πληθωριστικών πιέσεων και των προσδοκιών που είχαν διαμορφωθεί την περίοδο αυτή για αύξηση των επιτοκίων της Ε.Κ.Τ. Την ίδια πορεία ακολούθησαν και τα αντίστοιχα ομόλογα των υπόλοιπων Ευρωπαϊκών χωρών.

Το δε τρίμηνο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2008 όπου αρχίζουν να εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια υποχώρησης των πληθωριστικών πιέσεων κυρίως λόγω της μείωσης των τιμών των

βασικών εμπορευμάτων (π.χ. πετρέλαιο) και της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ, οι αποδόσεις των ομολόγων επηρεάστηκαν πτωτικά.

Στο επόμενο διάστημα καθώς και στις αρχές του 2009, η έντονη αβεβαιότητα που επικράτησε στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων διεθνώς είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική προς τα άνω επανεκτίμηση των κινδύνων και -στη ζώνη του ευρώ- τη στροφή των επενδυτών κυρίως προς τα ομόλογα, που θεωρούνται πλέον πιο ασφαλή, όπως τα γερμανικά. Συγκεκριμένα, η συνεχιζόμενη διεθνής πιστωτική κρίση οδήγησε στην αύξηση του επιπλέον ασφαλίστρου κινδύνου που αξιώνουν οι δυνητικοί επενδυτές σε κρατικούς τίτλους χωρών, όπως η Ελλάδα, οι οποίες έχουν συγκριτικά χαμηλότερες πιστοληπτικές διαβαθμίσεις και ασθενέστερα δημοσιονομικά μεγέθη.

Γι' αυτό άλλωστε και οι αποδόσεις στην ελληνική δευτερογενή αγορά σημείωσαν άνοδο με έντονη μεταβλητότητα, σε αντίθεση με τις αποδόσεις κυρίως των γερμανικών ομολόγων, οι οποίες υποχώρησαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Οι εξελίξεις αυτές αποτυπώνονται και στη διαφορά αποδόσεων μεταξύ των ελληνικών και των γερμανικών 10ετών ομολόγων, η οποία παρουσίασε σημαντική διεύρυνση, φθάνοντας στις αρχές του 2009 στα υψηλότερα επίπεδα από την ένταξη της Ελλάδος στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

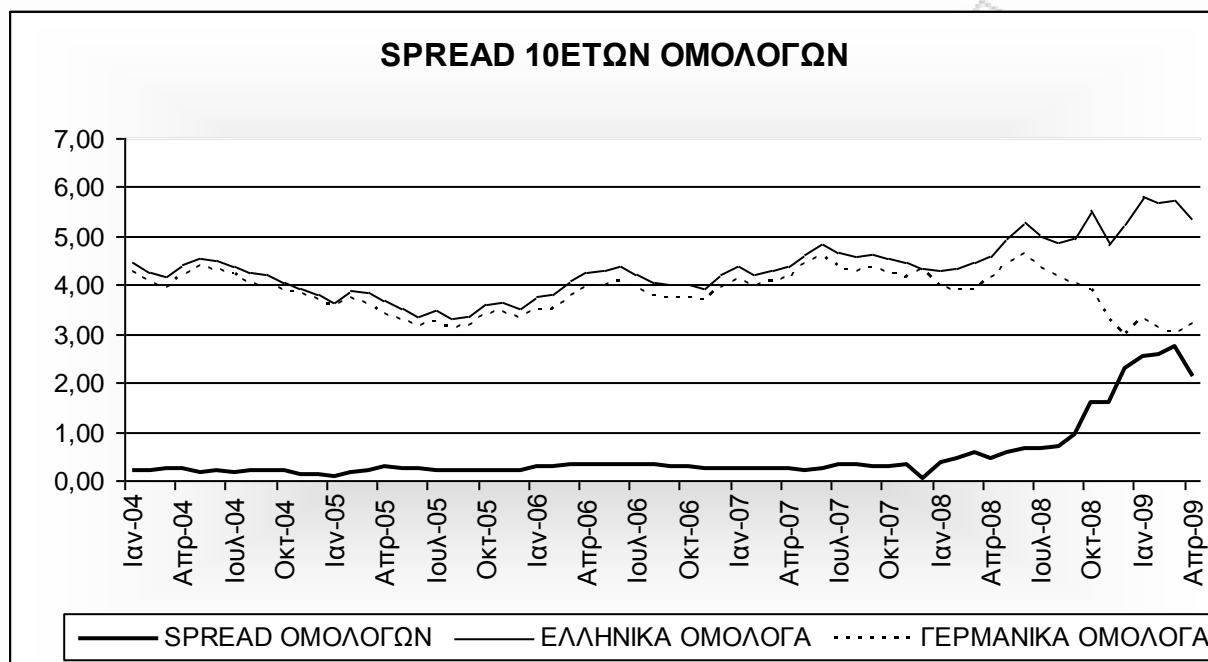
Κάτι τέτοιο γίνεται πιο εμφανές και από τον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα V όπου παρουσιάζεται το περιθώριο (spread) των αποδόσεων των ελληνικών και γερμανικών 10ετών ομολόγων.

<b>Πίνακας V: SPREAD 10ετών ΟΜΟΛΟΓΩΝ</b> (ποσοστά % ετησίως)			
Ημερομηνία	ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ		
	ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ	ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ	SPREAD
30/1/2004	4,458	4,240	0,218
27/2/2004	4,271	4,051	0,220
31/3/2004	4,192	3,931	0,261
30/4/2004	4,409	4,175	0,234
31/5/2004	4,546	4,374	0,172
30/6/2004	4,506	4,318	0,188
30/7/2004	4,398	4,216	0,182
31/8/2004	4,246	4,023	0,223
30/9/2004	4,215	3,991	0,224
29/10/2004	4,059	3,873	0,186
30/11/2004	3,911	3,793	0,118
31/12/2004	3,803	3,683	0,120
31/1/2005	3,637	3,547	0,090
28/2/2005	3,896	3,715	0,181
31/3/2005	3,838	3,622	0,216
29/4/2005	3,670	3,396	0,274

31/5/2005	3,517	3,274	0,243
30/6/2005	3,373	3,134	0,239
29/7/2005	3,460	3,243	0,217
31/8/2005	3,321	3,102	0,219
30/9/2005	3,361	3,148	0,213
31/10/2005	3,595	3,391	0,204
30/11/2005	3,640	3,455	0,185
30/12/2005	3,504	3,309	0,195
31/1/2006	3,769	3,467	0,302
28/2/2006	3,787	3,489	0,298
31/3/2006	4,086	3,771	0,315
28/4/2006	4,275	3,951	0,324
31/5/2006	4,302	3,982	0,320
30/6/2006	4,380	4,071	0,309
31/7/2006	4,233	3,921	0,312
31/8/2006	4,069	3,760	0,309
29/9/2006	4,001	3,709	0,292
31/10/2006	4,013	3,741	0,272
30/11/2006	3,947	3,695	0,252
29/12/2006	4,207	3,948	0,259
31/1/2007	4,364	4,100	0,264
28/2/2007	4,207	3,957	0,250
30/3/2007	4,306	4,057	0,249
30/4/2007	4,396	4,154	0,242
31/5/2007	4,631	4,422	0,209
29/6/2007	4,813	4,574	0,239
31/7/2007	4,674	4,347	0,327
31/8/2007	4,568	4,242	0,326
28/9/2007	4,628	4,329	0,299
31/10/2007	4,542	4,239	0,303
30/11/2007	4,463	4,126	0,337
31/12/2007	4,329	4,307	0,022
31/1/2008	4,303	3,930	0,373
29/2/2008	4,335	3,891	0,444
31/3/2008	4,459	3,899	0,560
30/4/2008	4,591	4,123	0,468
30/5/2008	4,969	4,405	0,564
30/6/2008	5,284	4,621	0,663
31/7/2008	5,000	4,355	0,645
29/8/2008	4,882	4,176	0,706
30/9/2008	4,951	4,015	0,936
31/10/2008	5,512	3,900	1,612
28/11/2008	4,839	3,258	1,581
31/12/2008	5,225	2,951	2,274
30/1/2009	5,815	3,296	2,519
27/2/2009	5,678	3,112	2,566
31/3/2009	5,740	2,994	2,746
30/4/2009	5,318	3,178	2,140

Πηγή: Bloomberg

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ V



Το περιθώριο της απόδοσης των γερμανικών και ελληνικών 10ετών ομολόγων, όπως φαίνεται και από το παραπάνω διάγραμμα έφτασε τον Μάρτιο 2009 σχεδόν να πενταπλασιαστεί σε σχέση με τα επίπεδα που βρισκότανε ένα χρόνο πριν. Αυτό φανερώνει στο έπακρο την έλλειψη εμπιστοσύνης των επενδυτών προς την ελληνική οικονομία και την πιστοληπτική της ικανότητα. Γι' αυτό άλλωστε επιθυμούν μεγαλύτερη εξασφάλιση λόγω του κινδύνου που αναλαμβάνουν μέσω αυτής της επένδυσης.

Τέλος, η μείωση του περιθωρίου (spread) των τελευταίων μηνών αποκαλύπτει την σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών προς τα ελληνικά ομόλογα.

### **5.4. Περιθώριο ελληνικών τραπεζικών επιτοκίων (δανείων - καταθέσεων)**

Το περιθώριο τραπεζικών επιτοκίων αποτελεί τη διαφορά μεταξύ του μέσου σταθμικού επιτοκίου των νέων τραπεζικών δανείων και του αντίστοιχου επιτοκίου των νέων καταθέσεων στην Ελλάδα.

Το παρακάτω διάγραμμα IV παρουσιάζει το περιθώριο των επιτοκίων να βαίνει μειούμενο από τον Οκτώβριο του 2008 φτάνοντας τον Ιανουάριο του 2009 και να βρίσκεται σε επίπεδο λίγο χαμηλότερο του 3,50.

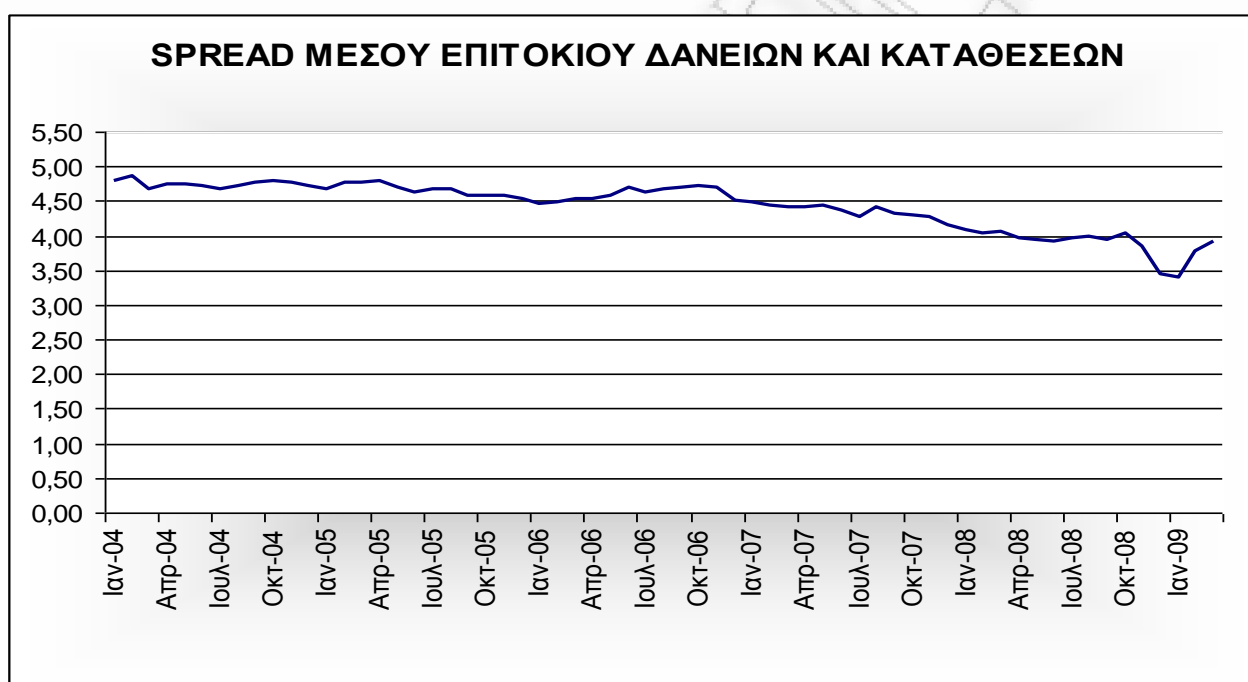
Η μείωση αυτή του περιθωρίου οφείλεται κυρίως στη δυσκολία -αδυναμία- που



αντιμετώπιζαν οι τράπεζες στην άντληση κεφαλαίων μέσω της διατραπεζικής αγοράς λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης και της αβεβαιότητας στο διεθνές τραπεζικό σύστημα.

Η δυσκολία -αδυναμία- αυτή υποχρέωσε τις τράπεζες να προσφέρουν υψηλά επιτόκια στις προθεσμιακές καταθέσεις, προκειμένου να αποκτήσουν ρευστότητα, αναγκάζοντας τις να διατηρήσουν υψηλά και τα επιτόκια των δανείων. Με άλλα λόγια, η συγκριτικά μεγαλύτερη αύξηση των καταθετικών επιτοκίων με αυτή των δανειακών επιτοκίων είχε ως αποτέλεσμα την μείωση του spread μεταξύ των δύο επιτοκίων.

#### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ IV



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

## **6. Μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών**

### **6.1. Μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών με τη βοήθεια αριθμοδεικτών**

Η μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των τραπεζών γίνεται μέσω μιας πλειάδας εναλλακτικών μεθόδων, καθώς μέχρι στιγμής δεν έχει καθιερωθεί κάποια κοινώς αποδεκτή μέθοδος. Μεταξύ των μεθόδων αυτών, εκείνη η οποία θεωρείται ευρέως χρησιμοποιούμενη είναι η μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας μέσω αριθμοδεικτών.

Συγκεκριμένα, με τη βοήθεια τριών αριθμοδεικτών, οι οποίοι αναλύονται παρακάτω, προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα για την κατάσταση ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών και κατά επέκταση και για την έκθεση και ανοχή τους στον κίνδυνο ρευστότητας.

Προτού, ωστόσο, αρχίσει η ανάλυση αυτή είναι σκόπιμο σε αυτό το σημείο να αναφερθούν οι τράπεζες πάνω στις οποίες βασίζεται η ανάλυση καθώς επίσης και κάποιες συνιστώσες που είναι σημαντικές καθώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εξαγωγή των αποτελεσμάτων.

Καταρχήν, όλες οι τράπεζες που χρησιμοποιούνται κατά την ανάλυση έχουν ως έδρα την Ελλάδα και συγκεκριμένα είναι οι ακόλουθες:

- Alpha Bank,
- Αγροτική Τράπεζα,
- Τράπεζα Αττικής,
- Millennium Bank,
- Εμπορική Τράπεζα,
- Γενική Τράπεζα,
- Aspis Bank,
- FBBank,
- Πανελλήνια Τράπεζα,
- Probank,
- Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο,
- Marfin Egnatia Bank,
- Τράπεζα Πειραιώς,
- Εθνική Τράπεζα,
- Eurobank Ergasias,

- Proton Bank.

Τα δε στοιχεία (ποσά) που παρουσιάζονται στους πίνακες VI, VIII, X έχουν αντληθεί από τους ετήσιους ισολογισμούς των ανωτέρω τραπεζών κατά τα έτη 2004, 2005, 2006, 2007, 2008.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή και των τριών δεικτών αντλήθηκαν από τους ισολογισμούς των τραπεζών σε ατομική βάση και όχι σε επίπεδο ομίλου, ούτως ώστε να είναι όσο πιο αντικειμενικά και συγκρίσιμα γίνεται τα δεδομένα.

Ο πρώτος αριθμοδείκτης που χρησιμοποιείται σε αυτή την ανάλυση, ο οποίος θεωρείται και ο πιο διαδεδομένος, είναι ο «Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις». Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από τον παρακάτω τύπο:

$$\text{Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις} = \frac{\text{Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών}}{\text{Υποχρεώσεις προς πελάτες}}$$

Όταν ο «Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις» είναι υψηλός υποδηλώνει ότι η τράπεζα βασίζεται περισσότερο στις αγορές χρήματος για την άντληση της απαιτούμενης ρευστότητας παρά στις καταθέσεις που δέχεται για τη χρηματοδότηση των δανείων που παρέχει. Κάτι τέτοιο μπορεί να σημαίνει μελλοντικά προβλήματα ρευστότητας, ειδικά αν η τράπεζα προσεγγίζει τα όρια μέχρι τα οποία έχει τη δυνατότητα να δανειστεί.

Από την άλλη πλευρά, όταν ο δείκτης είναι χαμηλός και συγκεκριμένα βρίσκεται σε επίπεδα μικρότερα του 100%, -όπου οι χορηγήσεις δεν υπερκαλύπτουν τις καταθέσεις- η τράπεζα διαθέτει απόθεμα ρευστότητας. Δηλαδή, διαθέτει κάποια κάλυψη έναντι του κινδύνου ρευστότητας μιας και στηρίζεται κατά κύριο λόγο στις καταθέσεις των αποταμιευτών της και δε χρησιμοποιεί τη διατραπεζική αγορά ως κύριο μέσο άντλησης ρευστότητας.

Σε συνέχεια των ανωτέρω παρατίθεται ο πίνακας VI, που τιτλοφορείται ως «ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ»

**ΠΙΝΑΚΑΣ VI: «ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ»  
(ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)**

	ΤΡΑΠΕΖΑ	ΈΤΗ				
		2004	2005	2006	2007	2008
<b>1</b>	<b>ALPHA BANK</b>					
	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες*	19.901.496,00	24.201.139,00	28.237.691,00	35.267.874,00	42.189.278,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	18.948.052,00	19.301.646,00	20.372.543,00	23.334.888,00	33.816.094,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>105%</b>	<b>125%</b>	<b>139%</b>	<b>151%</b>	<b>125%</b>
<b>2</b>	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	23.096.956,00	27.178.715,00	32.755.298,00	39.568.570,00	55.798.270,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	37.174.565,00	41.060.200,00	44.564.664,00	49.259.670,00	56.291.053,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>62%</b>	<b>66%</b>	<b>74%</b>	<b>80%</b>	<b>99%</b>
<b>3</b>	<b>MARFIN EGNATIA BANK</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.987.103,00	2.276.223,00	5.798.113,00	8.854.923,00	12.206.304,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.439.969,00	2.624.388,00	6.862.243,00	8.698.300,00	11.327.928,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>81%</b>	<b>87%</b>	<b>84%</b>	<b>102%</b>	<b>108%</b>
<b>4</b>	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.429.617,00	2.654.486,00	2.940.553,00	3.291.883,00	4.148.707,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.728.510,00	2.470.868,00	2.644.443,00	2.757.851,00	2.538.289,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>89%</b>	<b>107%</b>	<b>111%</b>	<b>119%</b>	<b>163%</b>
<b>5</b>	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20.034.000,00	24.214.000,00	30.183.000,00	37.235.000,00	43.570.000,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	21.675.000,00	24.660.000,00	30.363.000,00	38.939.000,00	44.467.000,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>92%</b>	<b>98%</b>	<b>99%</b>	<b>96%</b>	<b>98%</b>
<b>6</b>	<b>ASPIS BANK</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.159.195,00	1.403.632,00	1.655.897,00	2.043.186,00	1.968.506,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.568.300,00	1.573.361,00	1.944.891,00	2.190.797,00	1.977.907,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>74%</b>	<b>89%</b>	<b>85%</b>	<b>93%</b>	<b>100%</b>
<b>7</b>	<b>PROTON BANK</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	60.717,09	66.643,00	947.338,00	1.372.538,00	1.185.439,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	92.864,65	45.366,00	1.064.599,00	1.470.488,00	939.936,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>65%</b>	<b>147%</b>	<b>89%</b>	<b>93%</b>	<b>126%</b>
<b>8</b>	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	12.183.408,00	12.788.750,00	13.624.532,00	16.849.837,00	20.954.943,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	17.212.248,00	17.801.755,00	18.198.205,00	20.713.674,00	20.990.300,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>71%</b>	<b>72%</b>	<b>75%</b>	<b>81%</b>	<b>100%</b>
<b>9</b>	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	12.845.838,00	14.767.004,00	16.157.612,00	18.343.942,00	22.019.372,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	14.695.105,00	14.810.624,00	16.375.026,00	17.674.319,00	17.998.744,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>87%</b>	<b>100%</b>	<b>99%</b>	<b>104%</b>	<b>122%</b>
<b>10</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	11.416.088,00	14.587.169,00	18.728.736,00	26.762.959,00	33.482.618,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	10.260.729,00	11.451.453,00	14.606.019,00	19.030.022,00	24.109.587,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>111%</b>	<b>127%</b>	<b>128%</b>	<b>141%</b>	<b>139%</b>
<b>11</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.720.080,11	1.726.824,95	2.315.881,52	2.900.606,48	3.385.814,63
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.085.067,21	1.955.870,32	2.423.405,00	2.919.784,06	2.956.553,08
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>82%</b>	<b>88%</b>	<b>96%</b>	<b>99%</b>	<b>115%</b>
<b>12</b>	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.108.305,32	3.013.301,28	4.802.782,40	6.023.508,02	7.003.976,34
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	9.275.032,46	9.953.838,77	10.725.959,05	11.155.690,92	11.231.098,62
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>23%</b>	<b>30%</b>	<b>45%</b>	<b>54%</b>	<b>62%</b>

<b>13</b>	<b>MILLENNIUM BANK</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.329.483,00	2.083.528,00	2.902.146,00	4.001.834,00	4.843.588,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.360.482,00	1.822.741,00	1.941.116,00	2.570.751,00	3.236.824,00
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>98%</b>	<b>114%</b>	<b>150%</b>	<b>156%</b>	<b>150%</b>
<b>14</b>	<b>FBBank</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	668.148,00	782.517,00	905.859,00	1.120.914,00	1.466.844
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	499.331,00	761.016,00	858.918,00	1.111.759,00	1.349.447
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>134%</b>	<b>103%</b>	<b>105%</b>	<b>101%</b>	<b>109%</b>
<b>15</b>	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	199.422,00	298.992,00	443.076,00	619.190,00	634.281
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	219.191,00	270.341,00	354.266,00	462.621,00	493.894
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>91%</b>	<b>110%</b>	<b>125%</b>	<b>134%</b>	<b>128%</b>
<b>16</b>	<b>PROBANK</b>					
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	846.326,00	1.067.229,00	1.332.537,75	1.854.763,27	2.335.757,46
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.102.207,00	1.474.970,00	1.733.857,56	2.313.938,01	2.708.824,30
	Δείκτης Χορηγήσεων/Καταθέσεις	<b>77%</b>	<b>72%</b>	<b>77%</b>	<b>80%</b>	<b>86%</b>

Πηγή: Ισολογισμοί Τραπεζών

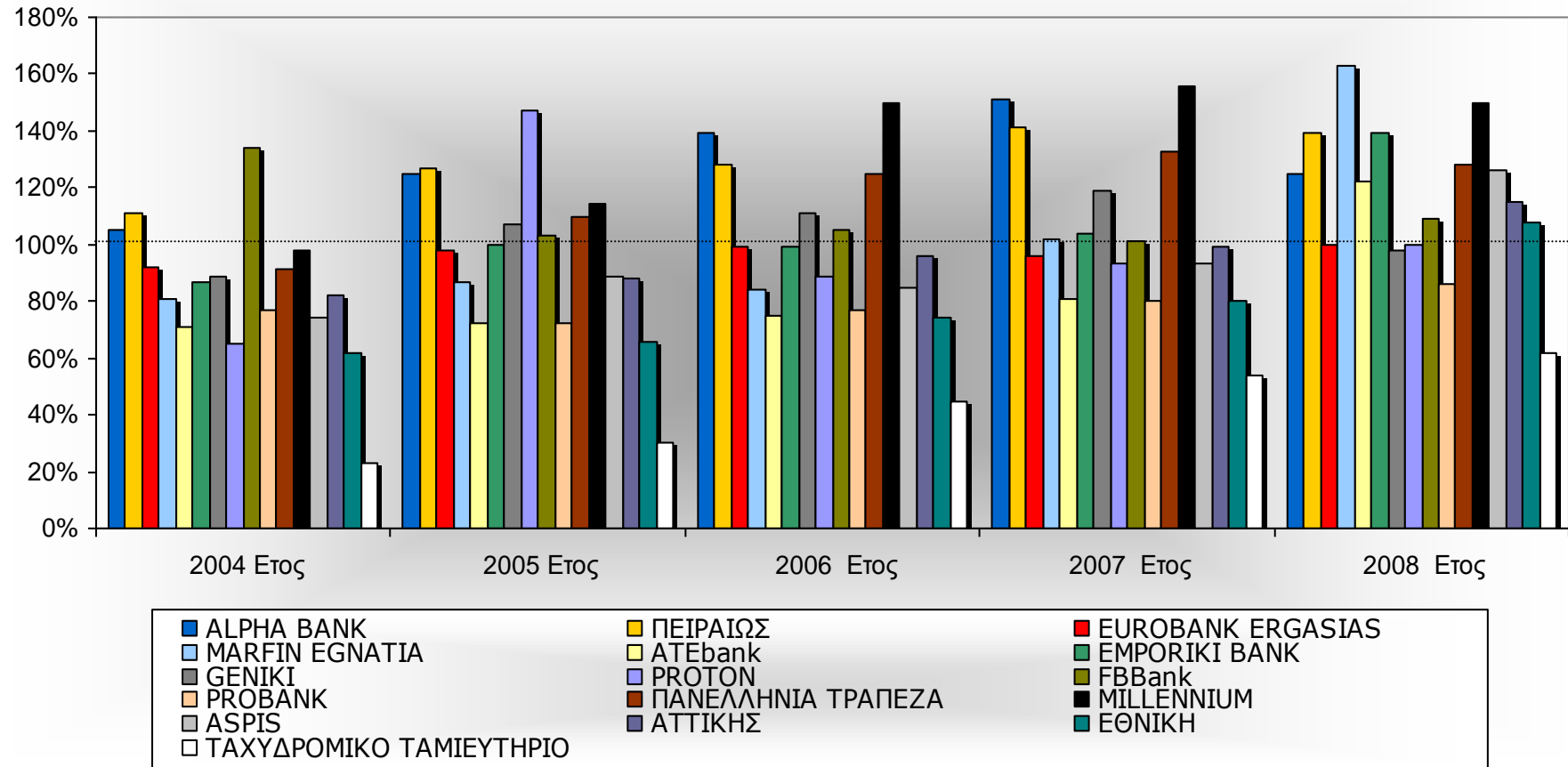
\* ο όρος Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, είναι μετά τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

\*\* τα ποσά είναι σε ατομικό επίπεδο

Ενώ παρακάτω εμφανίζεται το διάγραμμα VI που απεικονίζει τα αποτελέσματα του ανωτέρω πίνακα, κάνοντας πιο εμφανείς τις διακυμάνσεις του «Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις» των τραπεζών το χρονικό διάστημα από το 2004 έως και το 2008.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VI**

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ  
ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2004-2008**



Από το Διάγραμμα VI διαφαίνεται μια σταδιακή άνοδος του «Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις» από το 2004 έως το 2008 καθώς ένας όλο και αυξανόμενος αριθμός τραπεζών ξεπερνά το «επίπεδο ασφαλείας», δηλαδή το 100%. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το έτος 2008 σχεδόν όλες οι τράπεζες να προσεγγίζουν ή να έχουν ξεπεράσει το 100% σε αντιδιαστολή με το 2004 όπου μόνο τρεις τράπεζες βρίσκονταν πάνω από το εν λόγω όριο. Συγκεκριμένα, το τελευταίο έτος, 2008, οι μόνες τράπεζες οι οποίες απέχουν αρκετά από το 100% είναι η Probank και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο με δείκτες 86% και 62% αντίστοιχα.

Μια πιο ευκρινής εικόνα για τη διαχρονική άνοδο του αριθμοδείκτη από το έτος 2004 έως 2008 δίνεται με τη βοήθεια του πίνακα VII και του διαγράμματος VII, όπου παρουσιάζεται ο μέσος όρος του Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις των 16 τραπεζών για την ανωτέρω χρονική περίοδο.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ VII: ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ «ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ»</b>						
	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	<b>ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ</b>				
		<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
1	<b>ALPHA BANK</b>	105%	125%	139%	151%	125%
2	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	62%	66%	74%	80%	99%
3	<b>MARFIN EGNATIA BANK</b>	81%	87%	84%	102%	108%
4	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	89%	107%	111%	119%	163%
5	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>	92%	98%	99%	96%	98%
6	<b>ASPIS BANK</b>	74%	89%	85%	93%	100%
7	<b>PROTON BANK</b>	65%	147%	89%	93%	126%
8	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	71%	72%	75%	81%	100%
9	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	87%	100%	99%	104%	122%
10	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>	111%	127%	128%	141%	139%
11	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>	82%	88%	96%	99%	115%
12	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>	23%	30%	45%	54%	62%
13	<b>MILLENNIUM BANK</b>	98%	114%	150%	156%	150%
14	<b>FBBank</b>	134%	103%	105%	101%	109%
15	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	91%	110%	125%	134%	128%
16	<b>PROBANK</b>	77%	72%	77%	80%	86%
	<b>ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ</b>	<b>84%</b>	<b>96%</b>	<b>99%</b>	<b>105%</b>	<b>114%</b>

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VII



Το διάγραμμα VII δείχνει ακόμα πιο ξεκάθαρα αυτή τη σημαντική και σταδιακή αύξηση του «Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις», καθώς μέσα σε χρονικό διάστημα 5 ετών μεταβλήθηκε κατά 30%, δηλαδή περίπου 6% ετησίως.

Η αύξηση αυτή του αριθμοδείκτη υποδηλώνει τόσο τη σχετικά ταχεία πιστωτική επέκταση των τραπεζών όσο και την όλο και αυξανόμενη στήριξη των τραπεζών στη διατραπεζική αγορά ως τρόπο άντλησης ρευστότητας, γεγονός που αυξάνει το ενδεχόμενο έκθεσής τους στον κίνδυνο ρευστότητας, κυρίως σε μια περίοδο κρίσης όπως αυτή των τελευταίων δύο ετών.

Σε περίπτωση, λοιπόν, δυσλειτουργίας της διατραπεζικής αγοράς, λόγω π.χ. έλλειψης εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζών, οι ελληνικές τράπεζες είναι εκτεθειμένες περισσότερο από ότι παλιότερα στον κίνδυνο ρευστότητας μιας και εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό πλέον από αυτή. Οπότε, οι τράπεζες διαθέτοντας πια λιγότερα απόθεμα ρευστότητας, για να αντιμετωπίσουν την έλλειψη ρευστότητας θα βρεθούν στη δυσμενή θέση να ρευστοποιήσουν στοιχεία του ενεργητικού τους σε τιμές χαμηλότερες από τις πραγματικές.

Ο επόμενος αριθμοδείκτης που χρησιμοποιείται, στο παρόν τμήμα, για τον προσδιορισμό της έκθεσης στον κίνδυνο ρευστότητας των τραπεζών είναι ο «Δείκτης Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού». Ο Δείκτης αυτός προκύπτει από τη διαίρεση του στοιχείου του παθητικού της τράπεζας «Υποχρεώσεις προς πελάτες» με το «Σύνολο Ενεργητικού». Η μαθηματική απεικόνιση του εν λόγω δείκτη έχει ως εξής:



**Δείκτης Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού =  $\frac{\text{Υποχρεώσεις προς πελάτες (Καταθέσεις)}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$**

Όσο μεγαλύτερος είναι ο συγκεκριμένος δείκτης τόσο πιο ασφαλής θεωρείται η τράπεζα καθώς βασίζεται κατά κύριο λόγο στις καταθέσεις της, δηλαδή στη λιανική χρηματοδότηση, και κατ' επέκταση εμφανίζει μικρή εξάρτηση από τη χονδρική χρηματοδότηση, δηλαδή από τους θεσμικούς επενδυτές και τη διατραπεζική αγορά, για την άντληση ρευστότητας.

Ο παρακάτω πίνακας (πίνακας VIII) παρουσιάζει το «ΔΕΙΚΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ» των 16 ελληνικών τραπεζών κατά τα έτη 2004 έως 2008.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ VIII: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>						
<b>(ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)</b>						
	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	<b>ΈΤΗ</b>				
		<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
<b>1</b>	<b>ALPHA BANK</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	31.842.669,00	41.849.246,00	46.768.612,00	54.039.136,00	66.738.174,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	18.948.052,00	19.301.646,00	20.372.543,00	23.334.888,00	33.816.094,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>60%</b>	<b>46%</b>	<b>44%</b>	<b>43%</b>	<b>51%</b>
<b>2</b>	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	48.147.434,00	53.278.930,00	61.145.069,00	71.058.950,00	84.286.079,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	37.174.565,00	41.060.200,00	44.564.664,00	49.259.670,00	56.291.053,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>77%</b>	<b>77%</b>	<b>73%</b>	<b>69%</b>	<b>67%</b>
<b>3</b>	<b>MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	2.798.301,00	3.284.147,00	8.836.528,00	12.925.429,00	18.956.852,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.439.969,00	2.624.388,00	6.862.243,00	8.698.300,00	11.327.928,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>87%</b>	<b>80%</b>	<b>78%</b>	<b>67%</b>	<b>60%</b>
<b>4</b>	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	3.542.375,00	3.510.114,00	3.836.246,00	4.335.058,00	4.972.987,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.728.510,00	2.470.868,00	2.644.443,00	2.757.851,00	2.538.289,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>77%</b>	<b>70%</b>	<b>69%</b>	<b>64%</b>	<b>51%</b>
<b>5</b>	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	30.814.000,00	41.724.000,00	50.057.000,00	68.272.000,00	93.065.000,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	21.675.000,00	24.660.000,00	30.363.000,00	38.939.000,00	44.467.000,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>70%</b>	<b>59%</b>	<b>61%</b>	<b>57%</b>	<b>48%</b>
<b>6</b>	<b>ASPIS BANK</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	1.733.489,00	1.972.652,00	2.312.369,00	2.770.666,00	2.460.095,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.568.300,00	1.573.361,00	1.944.891,00	2.190.797,00	1.977.907,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>90%</b>	<b>80%</b>	<b>84%</b>	<b>79%</b>	<b>80%</b>
<b>7</b>	<b>PROTON BANK</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	170.723,28	290.234,00	1.582.491,00	2.355.135,00	1.964.516,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	92.864,65	45.366,00	1.064.599,00	1.470.488,00	939.936,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>54%</b>	<b>16%</b>	<b>67%</b>	<b>62%</b>	<b>48%</b>
<b>8</b>	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	18.078.866,00	20.208.406,00	20.588.412,00	23.399.219,00	27.661.325,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	17.212.248,00	17.801.755,00	18.198.205,00	20.713.674,00	20.990.300,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>95%</b>	<b>88%</b>	<b>88%</b>	<b>89%</b>	<b>76%</b>
<b>9</b>	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	17.851.062,00	19.087.516,00	21.805.310,00	26.805.313,00	29.655.388,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	14.695.105,00	14.810.624,00	16.375.026,00	17.674.319,00	17.998.744,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>82%</b>	<b>78%</b>	<b>75%</b>	<b>66%</b>	<b>61%</b>
<b>10</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	15.683.118,00	21.154.101,00	27.941.609,00	42.343.311,00	50.212.997,00

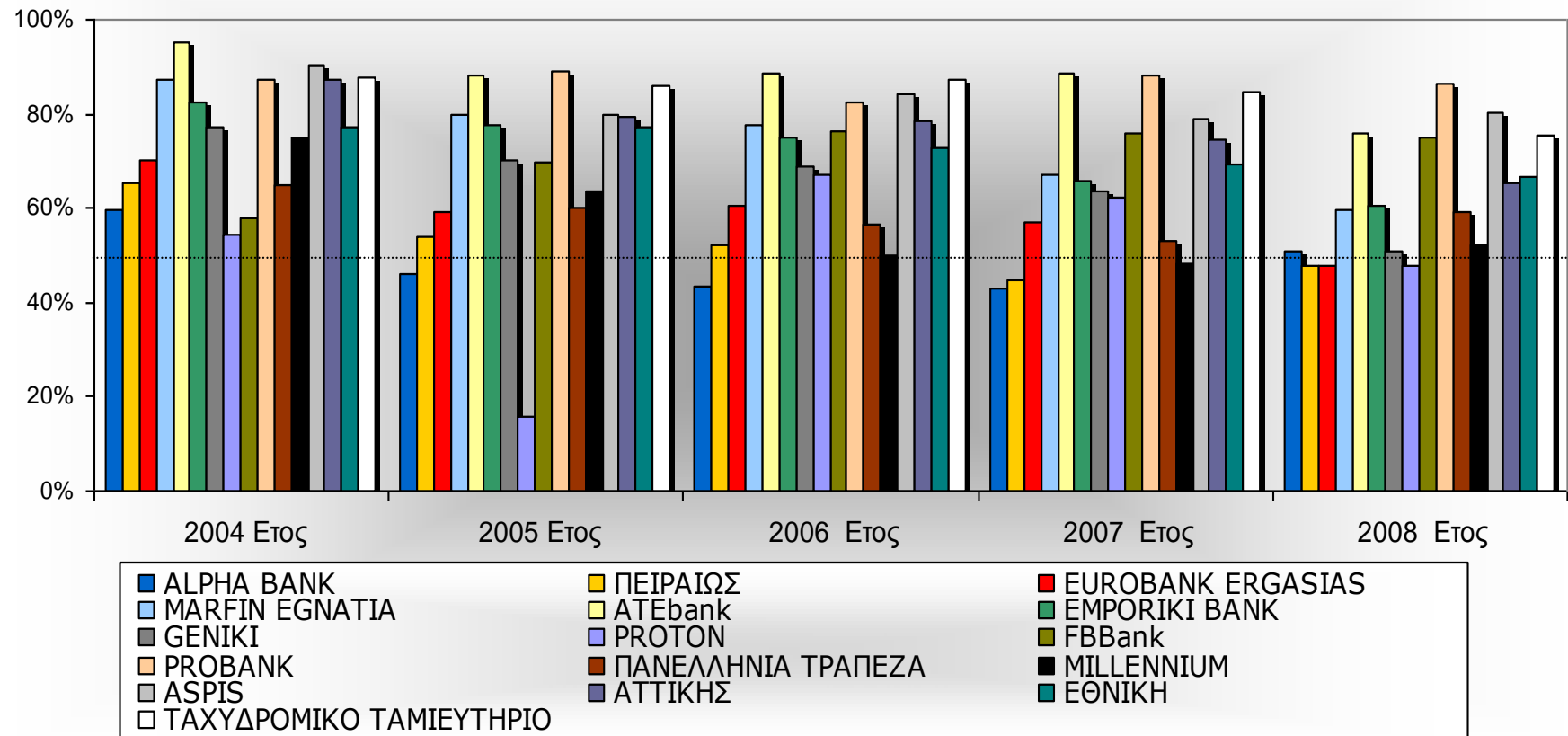
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	10.260.729,00	11.451.453,00	14.606.019,00	19.030.022,00	24.109.587,00
	Δείκτης Καταθέσεις/Σύνολο Ενεργητικού	<b>65%</b>	<b>54%</b>	<b>52%</b>	<b>45%</b>	<b>48%</b>
<b>11</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	2.393.593,63	2.468.842,27	3.092.769,79	3.904.627,88	4.519.160,32
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.085.067,21	1.955.870,32	2.423.405,00	2.919.784,06	2.956.553,08
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>87%</b>	<b>79%</b>	<b>78%</b>	<b>75%</b>	<b>65%</b>
<b>12</b>	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	10.586.345,97	11.565.107,30	12.309.109,44	13.182.416,18	14.904.536,93
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	9.275.032,46	9.953.838,77	10.725.959,05	11.155.690,92	11.231.098,62
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>88%</b>	<b>86%</b>	<b>87%</b>	<b>85%</b>	<b>75%</b>
<b>13</b>	<b>MILLENNIUM Bank</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	1.819.041,00	2.861.037,00	3.876.397,00	5.334.245,00	6.222.299,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.360.482,00	1.822.741,00	1.941.116,00	2.570.751,00	3.236.824,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>75%</b>	<b>64%</b>	<b>50%</b>	<b>48%</b>	<b>52%</b>
<b>14</b>	<b>FBBank</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	865.197,00	1.094.595,00	1.128.645,00	1.464.152,00	1.799.575,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	499.331,00	761.016,00	858.918,00	1.111.759,00	1.349.447,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>58%</b>	<b>70%</b>	<b>76%</b>	<b>76%</b>	<b>75%</b>
<b>15</b>	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	337.560,00	450.793,00	624.372,00	871.039,00	834.006,00
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	219.191,00	270.341,00	354.266,00	462.621,00	493.894,00
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>65%</b>	<b>60%</b>	<b>57%</b>	<b>53%</b>	<b>59%</b>
<b>16</b>	<b>PROBANK</b>					
	Σύνολο Ενεργητικού	1.265.375,00	1.654.591,00	2.103.242,34	2.628.050,04	3.129.180,69
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.102.207,00	1.474.970,00	1.733.857,56	2.313.938,01	2.708.824,30
	Δείκτης Καταθέσεων/Σύνολο Ενεργητικού	<b>87%</b>	<b>89%</b>	<b>82%</b>	<b>88%</b>	<b>87%</b>

Πηγή: Ισολογισμοί Τραπεζών

Η απεικόνιση των μεγεθών του παραπάνω πίνακα γίνεται μέσω του διαγράμματος VIII που ακολουθεί, κάνοντας με αυτόν τον τρόπο πιο εμφανείς τις διακυμάνσεις του «Δείκτη Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού» των τραπεζών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από το 2004 έως το 2008.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VIII**

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ  
ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2004-2008**



Με τη βοήθεια του διαγράμματος VIII διαπιστώνεται η μείωση του «Δείκτη Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού» με τη πάροδο του χρόνου. Αναλυτικότερα, ενώ το έτος 2004 η πλειονότητα των τραπεζών διέθετε «Δείκτη Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού» αρκετά μεγαλύτερο του 60%, το έτος 2008 λιγότερες από τις μισές τράπεζες παρουσιάζουν δείκτη πάνω από το προαναφερθέν επίπεδο.

Ωστόσο, μια καλύτερη εικόνα για τη πορεία του δείκτη συλλογικά του κλάδου των τραπεζών δίνεται μέσω του παρακάτω πίνακα ΙΧ όπου υπολογίζεται ο μέσος όρος του Δείκτη Καταθέσεις προς Σύνολο Ενεργητικού των 16 τραπεζών.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΧ: ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ «ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ»</b>						
	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	<b>ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>				
		<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
1	<b>ALPHA BANK</b>	60%	46%	44%	43%	51%
2	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	77%	77%	73%	69%	67%
3	<b>MARFIN EGNATIA BANK</b>	87%	80%	78%	67%	60%
4	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	77%	70%	69%	64%	51%
5	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>	70%	59%	61%	57%	48%
6	<b>ASPIS BANK</b>	90%	80%	84%	79%	80%
7	<b>PROTON BANK</b>	54%	16%	67%	62%	48%
8	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	95%	88%	88%	89%	76%
9	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	82%	78%	75%	66%	61%
10	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>	65%	54%	52%	45%	48%
11	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>	87%	79%	78%	75%	65%
12	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>	88%	86%	87%	85%	75%
13	<b>MILLENNIUM BANK</b>	75%	64%	50%	48%	52%
14	<b>FBBank</b>	58%	70%	76%	76%	75%
15	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	65%	60%	57%	53%	59%
16	<b>PROBANK</b>	87%	89%	82%	88%	87%
	<b>ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ</b>	<b>76%</b>	<b>69%</b>	<b>70%</b>	<b>67%</b>	<b>63%</b>

Η δε απεικόνιση του παραπάνω δείκτη γίνεται μέσω του διαγράμματος που παρουσιάζεται στη συνέχεια (Διάγραμμα ΙΧ).

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΧ



Σε συνέχεια του παραπάνω διαγράμματος πρέπει να σημειωθεί ότι η καθοδική πορεία του δείκτη αυτού συμβαδίζει με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το «Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις» μιας και εμφανίζεται και εδώ αυτή η χαλάρωση της εξάρτησης των τραπεζών από τις καταθέσεις των αποταμιευτών τους. Αυτό καθιστά τις τράπεζες λιγότερο ασφαλείς σε περιόδους κρίσης ρευστότητας λόγω της αυξανόμενης εξάρτησής τους από τη χονδρική χρηματοδότηση (θεσμικούς επενδυτές, τράπεζες κτλ).

Αναλυτικά, ο μέσος όρος του δείκτη από 76% όπου ανερχόταν το 2004 εμφανίζεται στο επίπεδο του 63% έπειτα από τέσσερα χρόνια, μείωση κατά 13%, η οποία είναι σχετικά μικρή σε σχέση με την αύξηση του «Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις» που παρουσίασε αύξηση 30% στο διάστημα αυτών των ετών.

Η μείωση αυτή του δείκτη δεν καταδεικνύει κάποιο σημαντικό πρόβλημα όσον αφορά το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα παρότι παρουσιάζεται λιγότερο ασφαλές και θωρακισμένο ως προς τον κίνδυνο ρευστότητας.

Ο τελευταίος αριθμοδείκτης που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών και ολοκληρώνει την παρούσα ανάλυση είναι ο δείκτης που εμφανίζει το «Άνοιγμα στη διατραπεζική αγορά». Ο αριθμοδείκτης αυτός προκύπτει από τη διαφορά των στοιχείων του ισολογισμού της τράπεζας «Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και «Υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα». Η μαθηματική απεικόνιση του εν λόγω δείκτη παρουσιάζεται παρακάτω:

**Άνοιγμα στη διατραπεζική αγορά = Απαιτήσεις κατά Π.Ι. - Υποχρεώσεις προς Π.Ι.**

Συγκεκριμένα, αν το «Άνοιγμα στη διατραπεζική αγορά» είναι μικρότερο του μηδενός υποδηλώνει ότι η τράπεζα στη διατραπεζική αγορά κατέχει θέση δανειζόμενου. Με άλλα λόγια, ένα μεγάλο αρνητικό άνοιγμα της τράπεζας δείχνει τη μεγάλη εξάρτησή της από τη διατραπεζική αγορά, μιας και χρησιμοποιεί αυτόν τον τρόπο ούτως ώστε να αντλήσει την απαιτούμενη ρευστότητά της.

Από την άλλη πλευρά, ένα μεγάλο θετικό άνοιγμα στη διατραπεζική αγορά αντικατοπτρίζει τη θέση δανειστή της τράπεζας, δηλαδή υποδηλώνει τη μικρή εξάρτηση της τράπεζας από την αγορά χρήματος καθώς και την ύπαρξη μεγάλων αποθεμάτων ρευστού, αφού χρησιμοποιεί την αγορά κατά κύριο λόγο για να δανείζει χρήματα και όχι για να δανείζεται.

Ο παρακάτω πίνακας που τιτλοφορείται ως «ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ» παρουσιάζει τις μεταβολές του ανοίγματος των τραπεζών κατά τα έτη 2004 έως και το 2008.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ Χ: ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ</b>						
<b>(ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)</b>						
	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	<b>ΈΤΗ</b>				
		<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
<b>1</b>	<b>ALPHA BANK</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	5.716.248,00	5.673.393,00	6.184.088,00	7.349.675,00	8.420.793,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.810.972,00	8.600.366,00	7.222.117,00	5.637.562,00	10.883.969,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>3.905.276,00</b>	<b>-2.926.973,00</b>	<b>-1.038.029,00</b>	<b>1.712.113,00</b>	<b>-2.463.176,00</b>
<b>2</b>	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	8.322.507,00	4.142.623,00	4.539.923,00	4.318.696,00	5.202.048,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	5.748.858,00	4.986.420,00	5.871.463,00	9.033.985,00	13.801.415,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>2.573.649,00</b>	<b>-843.797,00</b>	<b>-1.331.540,00</b>	<b>-4.715.289,00</b>	<b>-8.599.367,00</b>
<b>3</b>	<b>MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	467.206,00	623.912,00	1.570.803,00	2.092.706,00	1.666.072,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	8.965,00	5.684,00	730.260,00	2.473.095,00	5.743.428,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>458.241,00</b>	<b>618.228,00</b>	<b>840.543,00</b>	<b>-380.389,00</b>	<b>-4.077.356,00</b>
<b>4</b>	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	91.668,00	286.322,00	180.776,00	320.681,00	69.485,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	443.328,00	623.552,00	853.419,00	1.069.197,00	1.999.849,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-351.660,00</b>	<b>-337.230,00</b>	<b>-672.643,00</b>	<b>-748.516,00</b>	<b>-1.930.364,00</b>
<b>5</b>	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	957.000,00	4.238.000,00	5.196.000,00	16.545.000,00	31.695.000,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα*	5.336.000,00	10.623.000,00	11.550.000,00	15.300.000,00	27.663.000,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-4.379.000,00</b>	<b>-6.385.000,00</b>	<b>-6.354.000,00</b>	<b>1.245.000,00</b>	<b>4.032.000,00</b>
<b>6</b>	<b>ASPIS BANK</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	228.297,00	331.182,00	421.189,00	473.786,00	237.424,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	15.585,00	190.730,00	83.945,00	201.660,00	156.183,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>212.712,00</b>	<b>140.452,00</b>	<b>337.244,00</b>	<b>272.126,00</b>	<b>81.241,00</b>
<b>7</b>	<b>PROTON BANK</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	13.437,18	47.860,05	93.394,00	205.047,00	46.260,00

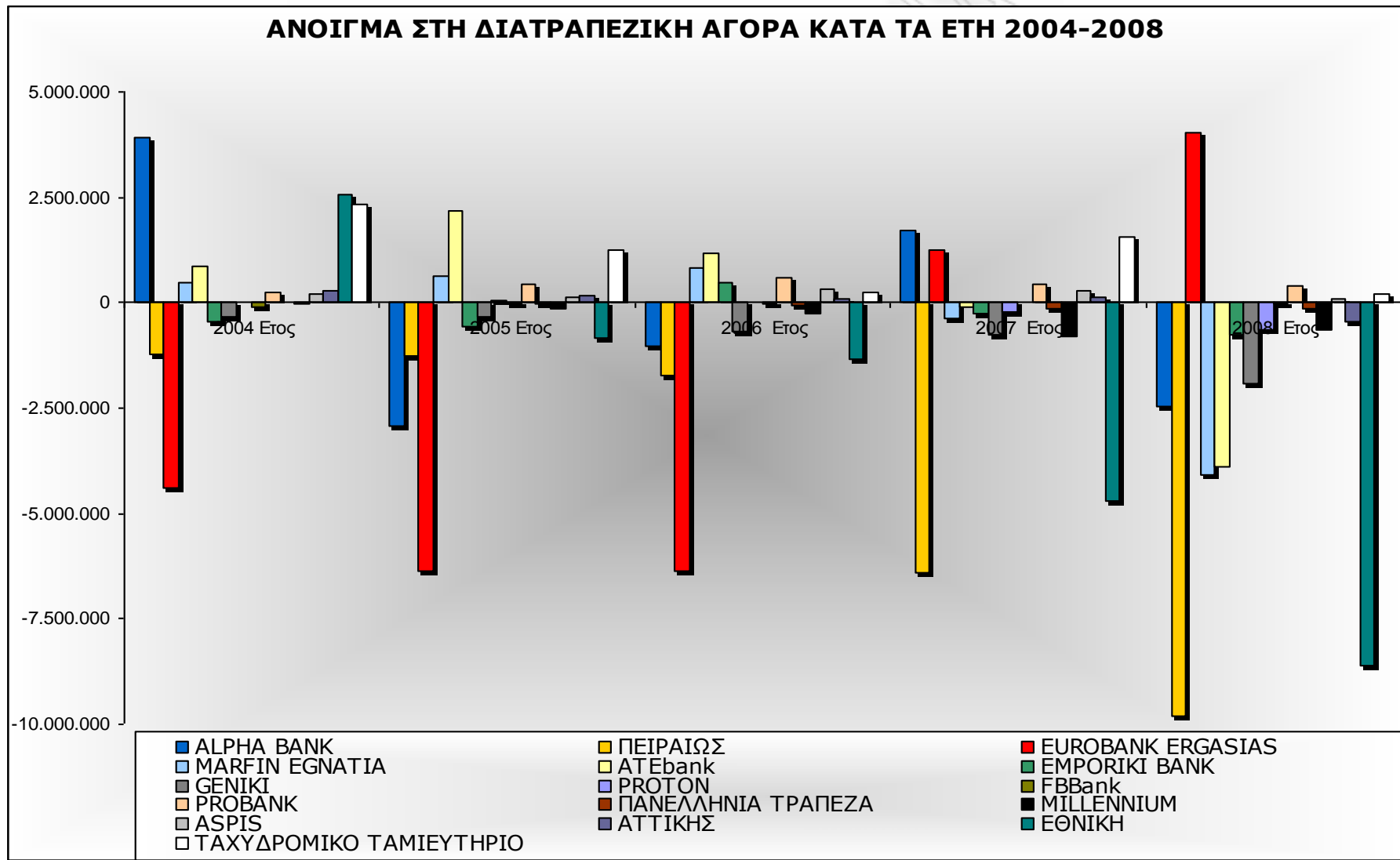
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	15.395,95	6.105,94	90.460,00	433.933,00	689.254,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-1.958,77</b>	<b>41.754,11</b>	<b>2.934,00</b>	<b>-228.886,00</b>	<b>-642.994,00</b>
<b>8</b>	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.098.125,00	2.377.576,00	1.279.414,00	682.021,00	1.003.932,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	226.759,00	208.623,00	94.381,00	769.327,00	4.907.084,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>871.366,00</b>	<b>2.168.953,00</b>	<b>1.185.033,00</b>	<b>-87.306,00</b>	<b>-3.903.152,00</b>
<b>9</b>	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.101.278,00	1.445.615,00	1.801.478,00	3.306.847,00	3.351.248,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.541.499,00	1.999.836,00	1.330.206,00	3.562.464,00	4.122.719,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-440.221,00</b>	<b>-554.221,00</b>	<b>471.272,00</b>	<b>-255.617,00</b>	<b>-771.471,00</b>
<b>10</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	292.941,00	2.178.459,00	2.968.672,00	4.296.193,00	4.636.273,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.501.466,00	3.422.407,00	4.709.542,00	10.704.842,00	14.445.532,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-1.208.525,00</b>	<b>-1.243.948,00</b>	<b>-1.740.870,00</b>	<b>-6.408.649,00</b>	<b>-9.809.259,00</b>
<b>11</b>	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	361.020,77	344.687,86	402.557,56	559.129,70	627.116,23
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	88.017,38	172.718,34	297.076,02	447.832,77	1.068.225,34
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>273.003,39</b>	<b>171.969,52</b>	<b>105.481,54</b>	<b>111.296,93</b>	<b>-441.109,11</b>
<b>12</b>	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.318.597,63	1.249.262,72	757.494,30	2.584.049,99	3.005.468,46
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	0,00	0,00	500.000,00	1.038.031,15	2.804.677,14
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>2.318.597,63</b>	<b>1.249.262,72</b>	<b>257.494,30</b>	<b>1.546.018,84</b>	<b>200.791,32</b>
<b>13</b>	<b>MILLENNIUM BANK</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	250.459,00	613.145,00	694.863,00	1.077.862,00	783.615,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	274.173,00	740.575,00	939.889,00	1.884.027,00	1.430.480,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-23.714,00</b>	<b>-127.430,00</b>	<b>-245.026,00</b>	<b>-806.165,00</b>	<b>-646.865,00</b>
<b>14</b>	<b>FBBank</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	154.358,00	201.275,00	128.482	259.107,00	253.938,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	270.492,00	232.899,00	159.114,00	234.362,00	279.715,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>-116.134,00</b>	<b>-31.624,00</b>	<b>-30.632,00</b>	<b>24.745,00</b>	<b>-25.777,00</b>
<b>15</b>	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	88.128,00	88.809,00	129.594,00	174.499,00	114.216,00
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	69.864,00	128.340,00	210.467,00	318.138,00	238.946,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>18.264,00</b>	<b>-39.531,00</b>	<b>-80.873,00</b>	<b>-143.639,00</b>	<b>-124.730,00</b>
<b>16</b>	<b>PROBANK</b>					
	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	251.014	433.185,00	574.690,33	495.290,18	483.739,40
	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	0,00	0,00	0,00	45.000,00	90.000,00
	Άνοιγμα της τράπεζας στη διατραπεζική αγορά	<b>251.014,00</b>	<b>433.185,00</b>	<b>574.690,33</b>	<b>450.290,18</b>	<b>393.739,40</b>

Πηγή: Ισολογισμοί Τραπεζών

\* το ποσό που αναφέρεται στο έτος 2008 προκύπτει από την πρόσθεση των Υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα και των Συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Εν συνεχεία εμφανίζεται διάγραμμα που απεικονίζει τα αποτελέσματα του πίνακα, κάνοντας πιο εμφανείς τις μεταβολές του «Ανοίγματος στη Διατραπεζική Αγορά» των 16 τραπεζών το χρονικό διάστημα από το 2004 έως το 2008.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ X**





Μέσω του παραπάνω διαγράμματος γίνεται κατανοητό ότι αν και η πλειονότητα των τραπεζών τα έτη 2004 έως 2007 δε χρησιμοποιούσε τη διατραπεζική αγορά ως κύρια πηγή χρηματοδότησης μιας και αντλούσαν την επιθυμητή ρευστότητα από τις καταθέσεις των αποταμιευτών τους, το τελευταίο έτος διαφαίνεται κάποια αδυναμία προσέλκυσης καταθέσεων, γεγονός που τις ώθησε στο να καταφύγουν στην αγορά χρήματος ούτως ώστε να καλύψουν τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες.

Συγκεκριμένα, παρατηρείται μια απότομη διεύρυνση του «ελλείμματος ρευστότητας» σε πέντε εκ των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών - Πειραιώς, Alpha, Marfin, ΑΤΕbank και Εθνική - αφού εμφανίζουν μεγάλα αρνητικά ανοίγματα στη διατραπεζική αγορά, που σε σύνολο προσεγγίζουν το ποσό των 24.775,00 εκατ. ευρώ. Το γεγονός αυτό αποτελεί σαφή ένδειξη των αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών των τραπεζών τις οποίες κλήθηκαν να εξυπηρετήσουν σε ένα αντίξοο περιβάλλον μιας και η διατραπεζική αγορά στην καλύτερη περίπτωση υπολειπουργούσε λόγω της κρίσης εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζών.

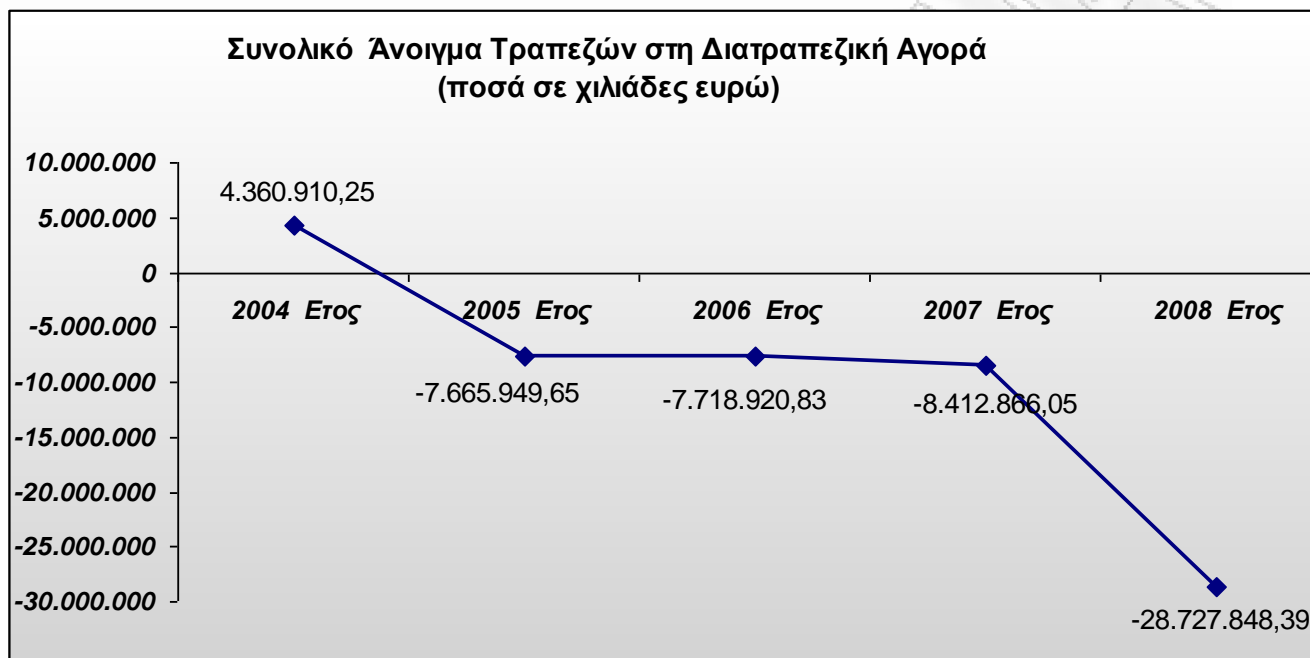
Από την άλλη πλευρά, μόνο τέσσερις τράπεζες -Eurobank, Probank, Aspisis και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο- από τις δεκαέξι το έτος 2008 εμφανίζουν θετικά ανοίγματα, κατορθώνοντας έτσι να κατέχουν θέση καθαρού δανειστή στη διατραπεζική αγορά.

Η έκταση ωστόσο του ανοίγματος στη διατραπεζική αγορά εμφανίζεται πιο ευδιάκριτα στον παρακάτω πίνακα XI όπου υπολογίζεται το Συνολικό Άνοιγμα των δεκαέξι τραπεζών στη διατραπεζική αγορά κατά τα έτη 2004 έως 2008.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ XI: «ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ»</b>						
	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	<b>ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ</b>				
		<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
1	<b>ALPHA BANK</b>	3.905.276,00	-2.926.973,00	-1.038.029,00	1.712.113,00	-2.463.176,00
2	<b>ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	2.573.649,00	-843.797,00	-1.331.540,00	-4.715.289,00	-8.599.367,00
3	<b>MARFIN EGNATIA BANK</b>	458.241,00	618.228,00	840.543,00	-380.389,00	-4.077.356,00
4	<b>ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	-351.660,00	-337.230,00	-672.643,00	-748.516,00	-1.930.364,00
5	<b>EUROBANK ERGASIAS</b>	-4.379.000,00	-6.385.000,00	-6.354.000,00	1.245.000,00	4.032.000,00
6	<b>ASPIS BANK</b>	212.712,00	140.452,00	337.244,00	272.126,00	81.241,00
7	<b>PROTON BANK</b>	-1.958,77	41.754,11	2.934,00	-228.886,00	-642.994,00
8	<b>ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	871.366,00	2.168.953,00	1.185.033,00	-87.306,00	-3.903.152,00
9	<b>ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	-440.221,00	-554.221,00	471.272,00	-255.617,00	-771.471,00
10	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ</b>	-1.208.525,00	-1.243.948,00	-1.740.870,00	-6.408.649,00	-9.809.259,00
11	<b>ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ</b>	273.003,39	171.969,52	105.481,54	111.296,93	-441.109,11
12	<b>ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ</b>	2.318.597,63	1.249.262,72	257.494,30	1.546.018,84	200.791,32
13	<b>MILLENNIUM BANK</b>	-23.714,00	-127.430,00	-245.026,00	-806.165,00	-646.865,00
14	<b>FBBank</b>	-116.134,00	-31.624,00	-30.632,00	24.745,00	-25.777,00
15	<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>	18.264,00	-39.531,00	-80.873,00	-143.639,00	-124.730,00
16	<b>PROBANK</b>	251.014,00	433.185,00	574.690,33	450.290,18	393.739,40
	<b>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ</b>	<b>4.360.910,25</b>	<b>-7.665.949,65</b>	<b>-7.718.920,83</b>	<b>-8.412.866,05</b>	<b>-28.727.848,39</b>

Τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα απεικονίζονται και γίνονται πιο κατανοητά μέσω του διαγράμματος XI που ακολουθεί.

### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XI



Από το διάγραμμα αυτό γίνεται επαρκώς αντιληπτή η απότομη διεύρυνση του ανοίγματος των τραπεζών στη διατραπεζική αγορά ιδίως κατά το έτος 2008, όπου το συνολικό άνοιγμα και των δεκαέξι τραπεζών ανέρχεται στο ποσό των 28.727.848,39 χιλιάδων ευρώ, δηλαδή αύξηση του αρνητικού ανοίγματος της τάξης των 20.000.000,00 χιλιάδων ευρώ σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα είναι πιο ανησυχητικά στην περίπτωση που συγκριθεί το άνοιγμα του έτους 2008 με τέσσερα έτη πριν, δηλαδή το 2004 μιας και το εύρος της διαφοράς των ανοιγμάτων προσεγγίζει τις 32.000.000,00 χιλιάδες ευρώ.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί σε αυτό το σημείο ότι η μεγάλη αυτή διεύρυνση του ανοίγματος των τραπεζών οφείλεται κατά κύριο λόγο στους τραπεζικούς ομίλους που έχουν επεκτείνει τις δραστηριότητές τους και σε χώρες των Βαλκανίων - Πειραιώς, Alpha, Marfin, και Εθνική -, οι οποίες χρησιμοποιούν κατά κόρον τη διατραπεζική αγορά. Αυτό όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα οφείλεται κυρίως στις ολοένα και αυξανόμενες ανάγκες των τραπεζών, που με δεδομένη τη δυσκολία στην προσέλκυση καταθέσεων, καταφεύγουν στη διατραπεζική αγορά ούτως ώστε να αντλήσουν την απαιτούμενη ρευστότητα.

## **6.2. Μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών με τη βοήθεια των υποχρεωτικών δεικτών που ορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος**

Η ρευστότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος υπολογίζεται και με τη χρησιμοποίηση των δύο υποχρεωτικών δεικτών που έχει ορίξει η Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι εν λόγω δείκτες είναι ο Δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων και ο Δείκτης Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων - Υποχρεώσεων.

Η διατήρηση των δεικτών αυτών πάνω από κάποια ελάχιστα όρια είναι υποχρεωτική καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο κατά τις ημερομηνίες αναφοράς τους στην Τράπεζα της Ελλάδος. Συγκεκριμένα, τα ελάχιστα όρια είναι 20% για το Δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων και -20% για το Δείκτη Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων - Υποχρεώσεων.

Ο καθορισμός αυτών των ελάχιστων ορίων στους δύο ανωτέρω δείκτες αποσκοπεί στη διακράτηση ικανού αποθέματος ρευστών διαθεσίμων (liquidity buffer) από τα πιστωτικά ιδρύματα, ώστε αυτά να είναι σε θέση να συνεχίζουν τις δραστηριότητές τους με όσο το δυνατόν μικρότερους κλυδωνισμούς είτε σε περίπτωση αναταραχής στις αγορές χρήματος, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε κρίση ρευστότητας, είτε σε περίπτωση ενδογενών τους προβλημάτων.

Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τις τιμές των δεικτών αυτών από το έτος 2005, που θεσπίστηκε η τήρηση αυτών των δεικτών έως το 2008.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΙΙ: «ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ»</b>		
<b>Ημερομηνία</b>	<b>ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ</b>	<b>ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΛΗΚΤΟΤΗΤΑΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ</b>
12/2005	23,30 %	-2,20 %
12/2006	25,00 %	-2,50 %
12/2007	23,20 %	-2,80 %
12/2008	19,00 %	-7,30 %

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα οι δύο δείκτες δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες διακυμάνσεις κατά το 2005 έως και 2007. Ωστόσο, δε συμβαίνει, το ίδιο και το Δεκέμβριο 2008 όπου παρατηρείται μεγάλη μεταβολή τόσο του Δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων που από 23,20% έφτασε στο 19%, όσο και του Δείκτη Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων - Υποχρεώσεων που και αυτός καταράκωλε στο -7,30 από το -2,80 που βρισκόταν το Δεκέμβριο του 2008.

Η σημαντική αυτή επιδείνωση των δεικτών οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ότι οι πηγές άντλησης ρευστότητας, τόσο στο ελληνικό όσο και στο διεθνές τραπεζικό σύστημα, παρέμειναν περιορισμένες.

Πρέπει να επισημανθεί σε αυτό το σημείο ότι ο Δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων διαμορφώθηκε

πρόσκαιρα μόνο και για τεχνικούς λόγους ελαφρά κάτω του ελάχιστου ορίου (19%: Δεκέμβριος 2008) λόγω της αναταξινόμησης ομολόγων από το «χαρτοφυλάκιο συναλλαγών» στο «χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών μέσων διακρατούμενων έως τη λήξη», παύοντας έτσι πλέον να θεωρούνται ως «άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία». Η αναταξινόμηση αυτή προήλθε από την εφαρμογή του αναθεωρημένου ΔΛΠ 39.

Τέλος, οι δύο δείκτες ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών το πρώτο τρίμηνο του 2009 φαίνεται να παρουσιάζουν βελτίωση καθώς ο Δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων προσεγγίζει το 21% (βρίσκεται πάνω από το ελάχιστο όριο) και ο Δείκτης Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων - Υποχρεώσεων το -6%. Η βελτίωση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση των ρευστών διαθεσίμων και στη μικρή μείωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

### **6.3. Μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών με τη βοήθεια των πινάκων ανοίγματος ρευστότητας (liquidity gap)**

Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο μέτρησης οι τράπεζες αναλύουν και κατατάσσουν τα στοιχεία του ενεργητικού και τις υποχρεώσεις τους σε χρονικές ζώνες λήξης ή ωρίμανσης. Ο αριθμός των χρονικών ζωνών και το εύρος της κάθε ζώνης αποτελεί επιλογή της κάθε τράπεζας βασισμένη στα χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεών της. Η κατάταξη δε των στοιχείων στην κάθε ζώνη πραγματοποιείται βάσει της μορφής των χρηματοοικονομικών προϊόντων και της εναπομένουσας διάρκειας μέχρι τη λήξη.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap) των τραπεζών, που έχουν ως έδρα την Ελλάδα, κατά τα έτη 2005, 2006, 2007 και 2008.

Συγκεκριμένα, οι πίνακες που παρατίθενται παρακάτω, σύμφωνα με την σειρά που εμφανίζονται, αφορούν τις εξής τράπεζες: Alpha Bank, Αγροτική Τράπεζα, Τράπεζα Αττικής, Millennium Bank, Εμπορική Τράπεζα, Γενική Τράπεζα, Aspis Bank, FBBank, Πανελλήνια Τράπεζα, Probank, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Marfin Egnatia Bank, Τράπεζα Πειραιώς.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι οι υπόλοιπες τράπεζες του δείγματος, δηλαδή Εθνική Τράπεζα, Eurobank Ergasias και Proton Bank, δεν πράττουν όπως οι ανωτέρω τράπεζες, μιας και κατατάσσουν μόνο τις υποχρεώσεις τους σε χρονικές ζώνες λήξης. Το αποτέλεσμα είναι να μην υπάρχει η δυνατότητα εμφάνισης του ανοίγματος ρευστότητας και κατ' επέκταση της άντλησης χρήσιμων πληροφοριών για τη σύγκριση της έκθεσης των τραπεζών διαχρονικά στον κίνδυνο ρευστότητας.

Η δε Πανελλήνια Τράπεζα δεν ακολουθεί την ίδια τακτική της παράθεσης του πίνακα ανοίγματος ρευστότητας καθ' όλη τη διάρκεια των ετών (2005-2008), οπότε είναι ελλιπής η παρουσίαση και η διαχρονική σύγκριση του ανοίγματος της εν λόγω τράπεζας.

Όσον αφορά δε τα στοιχεία των πινάκων, έχουν αντληθεί από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών κατά τα έτη 2005, 2006, 2007, 2008.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι τα στοιχεία που παρατίθενται είναι σε ατομικό επίπεδο και όχι σε επίπεδο ομίλου, ούτως ώστε να είναι όσο περισσότερο γίνεται πιο αντικειμενικά και συγκρίσιμα τα δεδομένα.

<b>ALPHA BANK</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008</b>						
<b>Ποσά σε χιλιάδες ευρώ</b>	<b>Έως 1 μήνα</b>	<b>Από 1 έως 3 μήνες</b>	<b>Από 3 έως 6 μήνες</b>	<b>Από 6 έως 12 μήνες</b>	<b>Πάνω από 1 έτος</b>	<b>Σύνολο</b>
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.724.081	0	0	0	0	1.724.081
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.812.374	1.225.127	226.845	419.363	3.737.084	8.420.793
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	82.536	0	0	0	4.344	86.880
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	494.386	0	0	0	0	494.386
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.797.686	1.578.429	1.786.873	2.416.257	34.610.033	42.189.278
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου						
-Διαθέσιμα προς πώληση	5.728.769	0	0	0	305.128	6.033.897
-Διακρατούμενα μέχρι το τη λήξη	3.142.096	0	0	0	1.346.613	4.488.709
Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	0	0	0	0	1.750.902	1.750.902
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	42.195	42.195
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια	0	0	0	0	649.452	649.452
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια	0	0	0	0	68.723	68.723
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0	0	0	316.069	316.069
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	176.678	0	23.513	9.527	209.808	419.526
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	0	0	0	0	53.283	53.283
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>15.958.606</b>	<b>2.803.556</b>	<b>2.037.231</b>	<b>2.845.147</b>	<b>43.093.634</b>	<b>66.738.174</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	8.080.204	1.729.910	108.834	420.432	544.589	10.883.969
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	804.172	0	0	0	0	804.172
Υποχρεώσεις προς πελάτες	10.691.788	6.830.772	2.920.617	2.019.209	11.353.708	33.816.094
Ομολογίες εκδόσεως μας και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	878.677	511.840	603.633	1.291.771	14.109.725	17.392.646
Υποχρεώσεις για τρέχοντα φόρο εισοδήματος και λοιπούς φόρους	97.855	0	0	0	0	97.855
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις		0	0	0	0	158.212
Λοιπές Υποχρεώσεις	898.795	71.577	60.690	61.182	112.218	1.204.462
Προβλέψεις					8.415	8.415
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>21.451.491</b>	<b>9.144.099</b>	<b>3.693.774</b>	<b>3.792.594</b>	<b>26.286.867</b>	<b>64.368.825</b>
<b>ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ</b>						
Σύνολο Καθαρής Θέσης	0	0	0	0	2.369.349	2.369.349
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσης</b>	<b>21.451.491</b>	<b>9.144.099</b>	<b>3.693.774</b>	<b>3.792.594</b>	<b>28.656.216</b>	<b>66.738.174</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(5.492.885)</b>	<b>(6.340.543)</b>	<b>(1.656.543)</b>	<b>(947.447)</b>	<b>14.437.418</b>	<b>0</b>

### ALPHA BANK

#### **Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 έως 12 μήνες	Πάνω από 1 έτος	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.650.327	0	0	0	0	1.650.327
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	3.168.792	450.145	443.267	560.924	2.726.547	7.349.675
Αξίογραφα χαρτοφυλακίου συναλλαγών						
-Ομόλογα	251.549	0	0	0	13.239	264.788
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	384.466	0	0	0	0	384.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	806.986	2.554.329	3.423.359	5.499.579	22.983.621	35.267.874
Αξίογραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου						
-Ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση	5.890.821	0	0	0	310.043	6.200.864
-Μετοχές διαθέσιμες προς πώληση	89.562	0	0	0	9.951	99.513
Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	0	0	0	0	1.626.100	1.626.100
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	42.370	42.370
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια	0	0	0	0	603.831	603.831
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια	0	0	0	0	55.836	55.836
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0	0	0	158.160	158.160
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	4.503	0	14.414	157.593	104.116	280,626
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	0	0	0	0	54,706	54,706
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>12.247.006</b>	<b>3.004.474</b>	<b>3.881.040</b>	<b>6.218.096</b>	<b>28.688.520</b>	<b>54.039.136</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.526.414	1.051.730	551.096	32.385	475.937	5.637.562
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	383.129	0	0	0	0	383.129
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5.369.299	2.372.011	1.354.136	1.439.499	12.799.943	23.334.888
Ομολογίες εκδόσεως μας και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	457.103	42.707	12.576	698.538	19.311.052	20.521.976
Υποχρεώσεις για τρέχοντα φόρο εισοδήματος και λοιπούς φόρους	19.599	0	101.880	6.384	0	127.863
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	0	0	0	0	82.960	82.960
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών στους εργαζομένους	0	0	0	0	3.733	3.733
Λοιπές Υποχρεώσεις	983.091	0,054	33,521	64,493	24,077	1.159.012
Προβλέψεις					47.796	47.796
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>10.738.635</b>	<b>3.520.278</b>	<b>2.053.209</b>	<b>2.241.299</b>	<b>32.745.498</b>	<b>51.298.919</b>
<b>ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ</b>						
Σύνολο Καθαρής Θέσης	0	0	0	0	2.740.217	2.740.217
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσης</b>	<b>10.738.635</b>	<b>3.520.278</b>	<b>2.053.209</b>	<b>2.241.299</b>	<b>35.485.715</b>	<b>54.039.136</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>1.508.371</b>	<b>(515.804)</b>	<b>1.827.831</b>	<b>3.976.797</b>	<b>(6.797.195)</b>	<b>0</b>

### ALPHA BANK

#### **Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 έως 12 μήνες	Πάνω από 1 έτος	Σύνολο
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	13.843.170	2.506.746	3.446.092	4.755.208	22.217.396	46.768.612
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσεως</b>	10.534.346	1.985.762	1.813.542	1.274.323	30.860.639	46.768.612
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>3.308.824</b>	<b>520.984</b>	<b>1.632.550</b>	<b>3.180.885</b>	<b>(8.643.243)</b>	<b>0</b>

<b>ALPHA BANK</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 έως 12 μήνες	Πάνω από 1 έτος	Σύνολο
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	14.013.804	2.133.264	2.559.097	3.622.360	19.520.721	41.849.246
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσεως</b>	11.039.080	3.026.873	1.823.454	2.229.402	23.730.437	41.849.246
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>2.974.724</b>	<b>(893.609)</b>	<b>735.643</b>	<b>1.392.958</b>	<b>(4.209.716)</b>	<b>0</b>

<b>ΑΤΕbank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ</b>						
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.226.862	0	0	0	0	1.226.862
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	510.000	154.287	339.645	0	0	1.003.932
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	3.013	0	1.843	210.537	127.134	342.527
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	322.719	843.129	2.654.945	8.696.407	8.437.743	20.954.943
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	360.731	379	12.268	228.434	1.531.130	2.132.942
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	500.394	500.394
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	162.920	162.920
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	297.060	297.060
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	4.681	4.681
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	400.072	400.072
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	37.474	61.082	507.299	270	3.081	609.206
<b>Σύνολο περιουσιακών στοιχείων</b>	<b>2.486.585</b>	<b>1.058.877</b>	<b>3.516.000</b>	<b>9.135.648</b>	<b>11.464.215</b>	<b>27.661.325</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.670.267	15.000	220.000	0	1.817	4.907.084
Καταθέσεις πελατών	16.325.615	2.367.379	2.295.694	1.612	0	20.990.300
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθαρών παροχών	0	0	0	0	9.391	9.391
Άλλες υποχρεώσεις	50.141	76.582	171.074	9.567	47.573	354.937
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	199.961	0	248.392	448.353
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>21.108.428</b>	<b>2.458.961</b>	<b>2.886.729</b>	<b>11.179</b>	<b>307.173</b>	<b>26.772.470</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(18.621.843)</b>	<b>(1.400.084)</b>	<b>629.271</b>	<b>9.124.469</b>	<b>11.157.042</b>	<b>888.855</b>

<b>ΑΤΕbank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ</b>						
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.180.630	0	0	0	0	1.180.630
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	604.582	77.439	0	0	0	682.021
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	105.324	0	1.545	128.136	283.474	518.479
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	45.788	0	0	0	0	45.788
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	288.076	491.197	2.447.523	6.214.824	7.408.217	16.849.837
Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	792.711	472	9.976	82.235	297.611	1.183.005
Χρεόγραφα διακρατούμενα έως τη λήξη	0	0	1.047.542	11.110	118.708	1.177.360
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	478.742	478.742
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	169.658	169.658
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	298.529	298.529
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	5.512	5.512
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	304.538	304.538
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	21.863	44.401	434.133	569	4.154	0.505
<b>Σύνολο περιουσιακών στοιχείων</b>	<b>3.038.974</b>	<b>613.509</b>	<b>3.940.719</b>	<b>6.436.874</b>	<b>9.369.143</b>	<b>23.399.219</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	764.018	3.611	0	0	1.698	769.327
Καταθέσεις πελατών	17.141.775	1.797.728	1.771.856	2.315	0	20.713.674
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	12.867	0	0	0	0	12.867
Υποχρεώσεις καθαρισμένων παροχών	0	0	0	0	9.811	9.811
Άλλες υποχρεώσεις	58.801	31.452	108.910	0	45.719	244.882
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	0	0	199.616	199.616
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>17.977.461</b>	<b>1.832.791</b>	<b>1.880.766</b>	<b>2.315</b>	<b>256.844</b>	<b>21.950.177</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(14.938.487)</b>	<b>(1.219.282)</b>	<b>2.059.953</b>	<b>6.434.559</b>	<b>9.112.299</b>	<b>1.449.042</b>

<b>ΑΤΕbank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο περιουσιακών στοιχείων</b>	3.129.904	851.267	2.634.257	5.125.141	8.847.843	20.588.412
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	15.621.025	1.164.012	1.765.097	96.429	607.352	19.253.915
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(12.491.121)</b>	<b>(312.745)</b>	<b>869.160</b>	<b>5.028.712</b>	<b>8.240.491</b>	<b>1.334.497</b>

<b>ΑΤΕbank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο περιουσιακών στοιχείων</b>	4.146.441	306.261	2.610.293	7.697.858	5.447.553	20.208.406
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	15.595.146	892.160	1.575.913	294.127	656.721	19.014.067
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(11.448.705)</b>	<b>(585.899)</b>	<b>1.034.380</b>	<b>7.403.731</b>	<b>4.790.832</b>	<b>1.194.339</b>



**ATTICA BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	120.442.843	0	0	0	0	120.442.843
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	622.391.822	4.724.409	0	0	0	627.116.231
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	312.843	0	0	0	312.843
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	48.185.295	50.669.521	1.479.626.002	859.025.820	948.308.000	3.385.814.638
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	803.613	0	15.386.825	17.376.885	80.918.301	114.485.623
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα για πώληση	0	0	5.000.000	0	6.957.863	11.957.863
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	0	0	0	0	4.457.885	4.457.885
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	0	0	0	0	7.290.457	7.290.457
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	42.430.161	42.430.161
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	28.767.715	0	28.767.715
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	12.611.725	12.611.725
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.181	8.363	3.414.890	17.080.900	1.113.369	21.621.703
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	39.704.240	22.618.440	34.435.971	41.060.450	4.031.532	141.850.634
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>831.531.994</b>	<b>78.333.576</b>	<b>1.537.863.688</b>	<b>963.311.770</b>	<b>1.108.119.293</b>	<b>4.519.160.321</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.068.225.341	0	0	0	0	1.068.225.341
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.783.979.730	794.171.031	378.402.322	0	0	2.956.553.082
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	0	30.266	0	0	0	30.266
Εκδοθείσες ομολογίες	0	0	0	0	99.540.552	99.540.552
Προβλέψεις για υποχρεώσεις παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία	16.725	33.451	7.751.268	5.268.190	4.628.459	17.698.094
Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	0	0	0	6.604.314	0	6.604.314
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	0	0	113.356	2.132.020	1.781.624	4.027.001
Λοιπές υποχρεώσεις	32.868.964	2.697.384	9.924.339	268.185	37.704	45.796.576
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>2.885.090.761</b>	<b>796.932.131</b>	<b>396.191.284</b>	<b>14.272.710</b>	<b>105.988.340</b>	<b>4.198.475.226</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(2.053.558.767)</b>	<b>(718.598.556)</b>	<b>1.141.672.404</b>	<b>949.039.061</b>	<b>1.002.130.953</b>	<b>320.685.095</b>

**ATTICA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	163.382.216	1.200.000	0	0	0	164.582.216
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	559.129.702	0	0	0	0	559.129.702
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	0	22.021.098	0	0	22.021.098
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	0	35.776	0	0	0	35.776
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	87.156.620	26.822.859	1.386.550.044	769.962.558	630.114.398	2.900.606.480
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα για πώληση	0	0	16.141.670	18.657.313	32.447.844	67.246.827
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	0	0	10.006.522	5.000.000	6.954.684	21.961.206
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	0	0	0	0	3.464.091	3.464.091
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	34.496.402	34.496.402
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	21.091.014	0	21.091.014
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	7.828.645	7.828.645
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.515	9.030	1.907.745	10.261.775	3.615.448	15.798.513
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	16.093.425	29.283.928	30.686.737	7.648.809	2.653.011	86.365.911
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>825.766.478</b>	<b>57.351.593</b>	<b>1.467.313.816</b>	<b>832.621.470</b>	<b>721.574.523</b>	<b>3.904.627.880</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	446.479.266	1.353.500	0	0	0	447.832.766
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.331.723.514	497.519.075	89.784.785	756.682		2.919.784.057
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	0	73.777	0	0	0	73.777
Εκδοθείσες ομολογίες	0	0	0	49.650.652	99.478.126	149.128.778
Προβλέψεις για υποχρεώσεις παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία	18.061	36.122	2.414.043	10.288.357	14.460.618	27.217.200
Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	0	0	0	6.460.156	0	6.460.156
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	0	0	85.116	1.930.438	333.105	2.348.659
Λοιπές υποχρεώσεις	19.062.550	10.917.131	5.089.963	222.704	47.139	35.339.487
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>2.797.283.392</b>	<b>509.899.604</b>	<b>97.373.907</b>	<b>69.308.989</b>	<b>114.318.989</b>	<b>3.588.184.881</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.971.516.914)</b>	<b>(452.548.011)</b>	<b>1.369.939.909</b>	<b>763.312.480</b>	<b>607.255.534</b>	<b>316.443.000</b>

**ATTICA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	577.845.730	57.861.783	1.397.229.153	456.914.076	557.284.900	3.047.135.642
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	2.216.304.378	329.242.680	195.147.050	45.545.494	106.278.853	2.892.518.456
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.638.458.648)</b>	<b>(271.380.897)</b>	<b>1.202.082.103</b>	<b>411.368.582</b>	<b>451.006.046</b>	<b>154.617.186</b>

**ATTICA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	461.339.819	41.569.522	1.173.100.397	421.983.089	370.849.449	2.468.842.276
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	1.838.010.000	213.100.464	120.032.982	38.046.652	106.767.186	2.315.957.283
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.376.670.181)</b>	<b>(171.530.942)</b>	<b>1.053.067.415</b>	<b>383.936.437</b>	<b>264.082.263</b>	<b>152.884.992</b>

**MILLENNIUM BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	252.650	0	0	0	0	252.650
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικής εκμετάλλευσης	0	0	86	7.201	373	7.660
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.786	4.085	1.389	38.257	4.682	51.199
Απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα	650.731	2.625	55.000	43.670	31.589	783.615
Απαιτήσεις από πελάτες	525.414	80.577	563.006	647.882	3.026.709	4.843.588
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	0	0	8.268	0	6.463	14.731
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα έως τη λήξη	0	0	0	0	1.028	1.028
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις	0	0	0	0	2.203	2.203
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	49.724	228	1.376	2.532	155.531	209.391
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	<b>1.481.305</b>	<b>87.515</b>	<b>629,125</b>	<b>739,542</b>	<b>3.228.578</b>	<b>6.166.065</b>
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	18.546	10.537	3.887	48.228	4.894	86.092
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	163.905	132.604	305.998	817.973	10.000	1.430.480
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.917.765	882.834	413.007	23.218	0	3.236.824
Λοιπές υποχρεώσεις	98.223	0	0	0	990.128	1.088.351
Μειωμένης εξασφάλισης στοιχεία παθητικού	65.000	0	0	0	0	65.000
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	<b>2.263.439</b>	<b>1.025.975</b>	<b>722,892</b>	<b>889,419</b>	<b>1.005.022</b>	<b>5.906.747</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(782.134)</b>	<b>(1.025.887)</b>	<b>(94)</b>	<b>(150)</b>	<b>2.223.556</b>	<b>259.318</b>

**MILLENNIUM BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	42.689	0	0	0	0	42.689
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικής εκμετάλλευσης	278	61	167	333	9.726	10.565
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	539	733	607	12.753	5.111	19.743
Απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα	816.898	110.731	55.000	95.217	16	1.077.862
Απαιτήσεις από πελάτες	348.165	96.078	579.596	567.753	2.410.242	4.001.834
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	0	0	0	7.651	5.913	13.564
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα έως τη λήξη	0	0	0	0	0	0
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις	0	0	0	0	1.903	1.903
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	11.704	1.646	21.728	3.842	60.454	99.374
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	<b>1.220.273</b>	<b>209.249</b>	<b>657.098</b>	<b>687.549</b>	<b>2.493.365</b>	<b>5.267.534</b>
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.722	371	615	12.651	5.225	21.584
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	498.845	145.454	687.304	542.424	10.000	1.884.027
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.927.726	429.264	170.476	43.285	0	2.570.751
Λοιπές υποχρεώσεις	15.507	28.648	31.215	1.340	414.155	490.865
Μειωμένης εξασφάλισης στοιχεία παθητικού	0	0	0	0	65.000	65.000
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	<b>2.444.800</b>	<b>603.737</b>	<b>889.610</b>	<b>599.700</b>	<b>494.380</b>	<b>5.032.227</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.224.527)</b>	<b>(394)</b>	<b>(233)</b>	<b>88</b>	<b>2.492.871</b>	<b>235.307</b>

**MILLENNIUM BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	1.150.493	27.228	483.017	410.833	1.736.207	3.807.778
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	1.765.550	598.811	345.677	294.765	687.401	3.692.204
<b>Άνοιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(615.057)</b>	<b>(571.583)</b>	<b>137.340</b>	<b>116.068</b>	<b>1.048.806</b>	<b>115.574</b>

**MILLENNIUM BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	784.418	101.012	284.373	309.755	1.310.279	2.789.837
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	873.517	290.074	579.205	820.045	128.986	2.691.827
<b>Άνοιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(89.099)</b>	<b>(189.062)</b>	<b>(294.832)</b>	<b>(510.290)</b>	<b>1.181.293</b>	<b>98.010</b>

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη καθορ/νης διάρκειας	Σύνολο
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>							
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	496.118	0	0	0	0	290.127	786.245
Κρατικά Αξιόγραφα	15.703	0	11.489	0	0	0	27.192
Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	2.338.541	65.253	218.491	595.622	121.022	12.319	3.351.248
Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών	2.684	0	386.683	198.630	9.114	3.154	600.266
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα - Απαιτήσεις	0	0	0	0	0	67.451	67.451
Δάνεια και Προκαταβολές σε Πελάτες	4.053.631	1.734.826	4.078.141	5.134.675	7.887.583	(869.484)	22.019.373
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διαθεσίμων προς Πώληση	25.093	43.722	355.523	531.630	571.187	30.296	1.557.450
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διακρατούμενων μέχρι τη λήξη	0	0	0	57.311	0	0	57.311
Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού	0	0	0	0	0	149.541	149.541
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού</b>	<b>6.931.770</b>	<b>1.843.801</b>	<b>5.050.328</b>	<b>6.517.869</b>	<b>8.588.906</b>	<b>(316.596)</b>	<b>28.616.078</b>
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ</b>							
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	2.709.095	813.718	528.090	35.390	0	36.426	4.122.719
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα - Υποχρεώσεις	0	0	0	0	0	133.581	133.581
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	11.151.634	3.149.154	3.486.966	83.650	0	127.341	17.998.744
Ομολογιακά Δάνεια	0	0	967.770	4.390.935	174.199	71	5.532.975
Λοιπά Δανειακά Κεφάλαια	0	0	0	0	814.122	0	814.122
Υποχρεώσεις προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	73.253	0	76.143	332.414	0	0	481.810
Λοιπές Υποχρεώσεις	0	0	0	0	0	206.244	206.244
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Παθητικού</b>	<b>13.933.982</b>	<b>3.962.872</b>	<b>5.058.969</b>	<b>4.842.390</b>	<b>988.321</b>	<b>503.662</b>	<b>29.290.196</b>
<b>Άνοιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(7.002.212)</b>	<b>(2.119.072)</b>	<b>(8.641)</b>	<b>1.675.479</b>	<b>7.600.586</b>	<b>(820.258)</b>	<b>(674.118)</b>

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΑΝΚΑ****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ</b>						
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	634.219	0	0	0	201.486	835.705
Κρατικά Αξιόγραφα	14.359	0	17.720	0	(684)	31.395
Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	2.960.827	261.958	54.516	14.694	14.852	3.306.847
Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών	17.901	11.916	114.298	829.959	383.650	1.357.724
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα - Απαιτήσεις	21.520					21.520
Δάνεια και Προκαταβολές σε Πελάτες	3.264.168	1.129.431	3.007.528	3.676.135	7.266.680	18.343.942
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διαθεσίμων προς Πώληση	0	16.330	326.813	703.589	506.072	1.552.804
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διακρατούμενων μέχρι τη λήξη	5.379	0	5.515	48.681	6.940	66.515
Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού	0	0	104.642	0	163.118	267.760
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού</b>	<b>6.918.373</b>	<b>1.419.635</b>	<b>3.631.032</b>	<b>5.273.058</b>	<b>8.542.114</b>	<b>25.784.212</b>
<b>ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ</b>						
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	3.395.081	10.843	11.374	0	145.166	3.562.464
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα - Υποχρεώσεις	21.713	0	0	0	0	21.713
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	12.076.895	2.471.819	3.014.454	111.151	0	17.674.319
Ομολογιακά Δάνεια	0	0	0	2.471.327	411.974	2.883.301
Λοιπά Δανειακά Κεφάλαια	0	0	0	220.727	486.337	707.064
Υποχρεώσεις προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	61.041	0	0	266.484	225.324	552.849
Λοιπές Υποχρεώσεις	0	426.246	0	0	0	426.246
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Παθητικού</b>	<b>15.554.730</b>	<b>2.908.908</b>	<b>3.025.828</b>	<b>3.069.689</b>	<b>1.268.801</b>	<b>25.827.956</b>
<b>Άνομιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(8.636.357)</b>	<b>(1.489.273)</b>	<b>605.204</b>	<b>2.203.369</b>	<b>7.273.313</b>	<b>(43.744)</b>

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΑΝΚΑ****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	4.497.675	1.843.470	3.302.973	5.002.549	6.154.513	20.801.180
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	4.993.925	2.518.928	2.878.263	1.812.738	8.281.372	20.485.226
<b>Άνομιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(496.250)</b>	<b>(675.458)</b>	<b>424.710</b>	<b>3.189.811</b>	<b>(2.126.859)</b>	<b>315.954</b>

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΑΝΚΑ****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</b>	5.444.076	1.661.373	2.639.671	4.191.502	5.150.894	19.087.516
<b>Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</b>	6.289.707	750.431	1.850.339	1.629.839	7.528.524	18.048.840
<b>Άνομιγα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(845.631)</b>	<b>910.942</b>	<b>789.332</b>	<b>2.561.663</b>	<b>(2.377.630)</b>	<b>1.038.676</b>

**GENIKI BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	104.051	0	0	0	0	104.051
Απαιτήσεις από τράπεζες	34.734	28.665	6.064	0	22	69.485
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Απαιτήσεις	643	120	27	207	7.999	8.996
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.720.619	57.246	386.723	1.332.014	1.293.457	4.790.059
Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο	14.880	70	17.402	89.274	430.171	551.797
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	0	0	0	0	12.444	12.444
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	0	0	0	0	990	990
Ασώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	9.598	9.598
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	102.428	102.428
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0	0	44.099	0	44.099
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	47.221	0	0	11.700	0	58.921
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>1.922.148</b>	<b>86.101</b>	<b>410.216</b>	<b>1.477.294</b>	<b>1.857.109</b>	<b>5.752.868</b>
<b>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</b>						
Υποχρεώσεις σε τράπεζες	1.190.056	266.794	105.246	0	437.753	1.999.849
Υποχρεώσεις σε πελάτες	1.955.375	413,527	169,377	10	0	2.538.289
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Υποχρεώσεις	1.590	1.332	1.510	3.445	1.603	9.480
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	5.575	136.150	0	141.725
Προβλέψεις για ωφελήματα προσωπικού	0	0	0	0	19.738	19.738
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	0	0	0	2.927	0	2.927
Λοιπές Υποχρεώσεις	45.331	0	0	0	0	45.331
<b>Σύνολο παθητικού</b>	<b>3.192.352</b>	<b>681.653</b>	<b>281.708</b>	<b>142.532</b>	<b>459.094</b>	<b>4.757.339</b>
<b>Καθαρό Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.270.204)</b>	<b>(595.552)</b>	<b>128.508</b>	<b>1.334.762</b>	<b>1.398.015</b>	<b>995.529</b>

**GENIKI BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	128.391	0	0	0	0	128.391
Απαιτήσεις από τράπεζες	284.211	29.505	6.943	0	22	320.681
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Απαιτήσεις	256	68	100	2.666	11.023	14.113
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.409.394	63.136	205.281	1.071.769	1.131.895	3.881.475
Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο	4.046	4.160	17.243	97.699	342.339	465.487
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	0	0	0	0	12.369	12.369
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	0	0	0	0	990	990
Ασώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	11.278	11.278
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	123.913	123.913
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0	3.084	37.171	16.151	56.406
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	42.169	0	0	0	0	42.169
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>1.868.467</b>	<b>96.869</b>	<b>232.651</b>	<b>1.209.305</b>	<b>1.649.980</b>	<b>5.057.272</b>
<b>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</b>						
Υποχρεώσεις σε τράπεζες	433.012	44.361	99.673	0	492.151	1.069.197
Υποχρεώσεις σε πελάτες	2.233.432	414.291	110.050	78	0	2.757.851
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Υποχρεώσεις	256	11	30	502	132	931
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	5.776	141.725	0	147.501
Προβλέψεις για ωφελήματα προσωπικού	0	0	617	7.152	12.662	20.431
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	0	0	0	4.802	0	4.802
Λοιπές Υποχρεώσεις	54.421	0	0	0	0	54.421
<b>Σύνολο παθητικού</b>	<b>2.721.121</b>	<b>458.663</b>	<b>216.146</b>	<b>154.259</b>	<b>504.945</b>	<b>4.055.134</b>
<b>Καθαρό Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(852.654)</b>	<b>(361.794)</b>	<b>16.505</b>	<b>1.055.046</b>	<b>1.145.035</b>	<b>1.002.138</b>

<b>GENIKI BANK</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	1.753.443	268.451	344.317	722.571	1.303.832	4.392.614
<b>Σύνολο παθητικού</b>	2.717.724	507.522	332.062	161.990	20.345	3.739.643
<b>Καθαρό Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(964.281)</b>	<b>(239.071)</b>	<b>12.255</b>	<b>560.581</b>	<b>1.283.487</b>	<b>652.971</b>

<b>GENIKI BANK</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	871.383	608.331	569.638	471.009	989.753	3.510.114
<b>Σύνολο παθητικού</b>	2.468.759	278.068	317.943	205.661	29.735	3.300.166
<b>Καθαρό Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.597.376)</b>	<b>330.263</b>	<b>251.695</b>	<b>265.349</b>	<b>960.017</b>	<b>209.948</b>

<b>ASPIS BANK</b>							
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008</b>							
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>							
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	79.311	12	0	0	0	0	79.323
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	237.424	0	0	0	0	0	237.424
Απαιτήσεις κατά πελατών	406.228	393	460.086	24.635	34.638	1.042.526	1.968.506
Διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις	41.415	0	0	0	7.705	0	22.120
Έως τη λήξη επενδύσεις					3.210	0	3.210
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>737.378</b>	<b>405</b>	<b>460.086</b>	<b>24.635</b>	<b>45.553</b>	<b>1.042.526</b>	<b>2.310.583</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	156.183	0	0	0	0	0	156.183
Υποχρεώσεις προς πελάτες	884.602	486.072	198.770	52.112	356.101	0	1.977.907
Στοιχεία μειωμένης εξασφάλισης παθητικού και υβριδικοί τίτλοι					99.750	39.562	139.312
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>1.040.785</b>	<b>486.072</b>	<b>198.770</b>	<b>52.112</b>	<b>456.101</b>	<b>39.562</b>	<b>2.273.402</b>
<b>Καθαρό άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(303.407)</b>	<b>(485.667)</b>	<b>261.316</b>	<b>(27.477)</b>	<b>(410.548)</b>	<b>1.002.964</b>	<b>37.181</b>

**ASPIS BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>							
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	93.119	0	0	0	0	0	93.119
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.233	0	0	0	1.707	4.816	7.756
Παράγωγα							
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	13	0	0	0	0	0	13
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	473.786	0	0	0	0	0	473.786
Απαιτήσεις κατά πελατών	515.753	238	485.824	35.102	65.079	941.190	2.043.186
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις	0	0	0	0	0	30.492	30.492
Διαθέσιμα προς πώληση επενδύσεις	0	0	0	2.556	0	20.627	23.183
Έως τη λήξη επενδύσεις	0	0	0	0	0	3.279	3.279
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	28.666	23.730	52.396
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	9.257	9.773	0	4.310	12.082	8.034	43.456
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>1.093.161</b>	<b>10.011</b>	<b>485.824</b>	<b>41.968</b>	<b>107.534</b>	<b>1.032.168</b>	<b>2.770.666</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	201.660	0	0	0	0	0	201.660
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.160.493	393.771	90.294	62.912	483.327	0	2.190.797
Στοιχεία μειωμένης εξασφάλισης παθητικού και υβριδικού τίτλοι	0	0	0	0	99.563	39.529	139.092
Λοιπές υποχρεώσεις και προβλέψεις	20.028	11.507	0	507	44	9.251	41.337
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>1.382.181</b>	<b>405.278</b>	<b>90.294</b>	<b>63.419</b>	<b>582.934</b>	<b>48.780</b>	<b>2.572.886</b>
<b>Καθαρό άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(289.020)</b>	<b>(395.267)</b>	<b>395.530</b>	<b>(21.451)</b>	<b>(475.400)</b>	<b>983.388</b>	<b>197.780</b>

**ASPIS BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	778.583	215.974	316.288	59.160	464.636	477.728	2.312.369
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	772.001	626.810	118.985	95.381	499.553	0	2.112.730
<b>Καθαρό άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>6.582</b>	<b>(410.836)</b>	<b>197.303</b>	<b>(36.221)</b>	<b>(34.917)</b>	<b>477.728</b>	<b>199.639</b>

**ASPIS BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	598.065	198.751	281.223	51.885	196.146	646.582	1.972.652
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	704.459	450.001	105.128	78.989	451.251	51.807	1.841.635
<b>Καθαρό άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(106.394)</b>	<b>(251.250)</b>	<b>176.095</b>	<b>(27.104)</b>	<b>(255.105)</b>	<b>594.775</b>	<b>131.017</b>



<b>FBBank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	23.587	0	0	0	0	23.587
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	0	0	0	0	0	0
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	1.909	0	1.386	0	0	3.295
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	253.938	0	0	0	0	253.938
Απαιτήσεις κατά πελατών	239.288	19.603	313.037	420.391	474.525	1.466.844
Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	1.004	0	3.226	6.339	458	11.027
Χρεόγραφα διακρατούμενα έως τη λήξη	0	0	0	12.793	3.945	16.738
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>519.726</b>	<b>19.603</b>	<b>317.649</b>	<b>439.523</b>	<b>478.928</b>	<b>1.775.429</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	49	0	1530	0	0	1.579
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	174.441	23.274	2.000	80.000	0	279.715
Υποχρεώσεις προς πελάτες	573.385	347.682	168.497	259.883	0	1.349.447
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>747.875</b>	<b>370.956</b>	<b>172.027</b>	<b>339.883</b>	<b>0</b>	<b>1.630.741</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(228.149)</b>	<b>(351.353)</b>	<b>145.622</b>	<b>99.640</b>	<b>478.928</b>	<b>144.688</b>

<b>FBBank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	27.819	0	0	0	0	27.819
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	17.536	0	0	9.016	0	26.552
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	0	0	155	0	0	155
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	257.220	1.887	0	0	0	259.107
Απαιτήσεις κατά πελατών	188.099	29.529	269.330	419.867	214.089	1.120.914
Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	6.823	0	0	4.121	0	10.944
Χρεόγραφα διακρατούμενα έως τη λήξη	0	0	0	2.342	0	2.342
Κτίρια και εξοπλισμός	0	0	0	0	5.808	5.808
Ασώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0	0	695	695
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	0	0	0	0	938	938
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	0	7.084	1.564	0	230	8.878
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>497.497</b>	<b>38.500</b>	<b>271.049</b>	<b>435.346</b>	<b>221.760</b>	<b>1.464.152</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	0	0	386	0	0	386
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	75.943	21.044	137.375	0	0	234.362
Υποχρεώσεις προς πελάτες	533.027	201.623	199.820	177.289	0	1.111.759
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία	0	0	0	0	3.210	3.210
Λοιπά στοιχεία παθητικού	7.123	6.658	3.126	1.519	0	18.426
<b>Σύνολο υποχρεώσεων</b>	<b>616.093</b>	<b>229.325</b>	<b>340.707</b>	<b>178.808</b>	<b>3.210</b>	<b>1.368.143</b>
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(118.596)</b>	<b>(190.825)</b>	<b>(69.658)</b>	<b>256.538</b>	<b>218.550</b>	<b>96.009</b>

<b>FBBank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	344.076	36.282	212.596	302.130	233.561	1.128.645
<b>Σύνολο παθητικού</b>	691.746	232.359	94.263	16.920	3.131	1.038.419
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(347.670)</b>	<b>(196.077)</b>	<b>118.333</b>	<b>285.210</b>	<b>230.430</b>	<b>90.226</b>

<b>FBBank</b>						
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005</b>						
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	246.503	31.833	37.961	511.869	266.429	1.094.595
<b>Σύνολο παθητικού</b>	579.342	171.164	28.759	225.113	3.219	1.007.597
<b>Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(332.839)</b>	<b>(139.331)</b>	<b>9.202</b>	<b>286.756</b>	<b>263.210</b>	<b>86.998</b>

<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>							
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007</b>							
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 12 μήνες	Από 1 έτος έως 2 έτη	Από 2 έτη έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	0	0	0	0	0	0
Απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα	4.244	0	0	0	0	0	4.244
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	170.994	3.505	0	0	0	0	174.499
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	24.055	0	0	0	0	32.666	56.721
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	197.832	36	217.954	33.982	32.706	135.842	618.352
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	<b>397.511</b>	<b>6.290</b>	<b>223.140</b>	<b>36.162</b>	<b>32.706</b>	<b>174.392</b>	<b>870.201</b>
<b>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</b>							
Υποχρεώσεις προς την Κεντρική Τράπεζα	5.335	0	0	0	0	0	5.335
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	303.283	6.710	2.810	0	0	0	312.803
Καταθέσεις και λοιπές υποχρεώσεις προς πελάτες	248.803	88.880	71.384	53.554	0	0	462.621
Λοιπά στοιχεία παθητικού	4.437	393	3.497	0	0	0	8.327
<b>Σύνολο παθητικού</b>	<b>561.858</b>	<b>95.983</b>	<b>77.691</b>	<b>53.554</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>789.086</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(164.347)</b>	<b>(89.693)</b>	<b>145.449</b>	<b>(17.392)</b>	<b>32.706</b>	<b>174.392</b>	<b>81.115</b>

<b>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ</b>							
<b>Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006</b>							
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 12 μήνες	Από 1 έτος έως 2 έτη	Από 2 έτη έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	313.529	9.390	152.971	15.172	10.125	123.185	624.372
<b>Σύνολο παθητικού</b>	104.620	323.041	86.038	58.203	0	0	571.902
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>208.909</b>	<b>(313.651)</b>	<b>66.933</b>	<b>(43.031)</b>	<b>10.125</b>	<b>123.185</b>	<b>52.470</b>

**PROBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>1.934.791.518</b>	<b>135.333.389</b>	<b>164.936.869</b>	<b>577.993.304</b>	<b>715.989.977</b>	<b>3.529.045.050</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	90.005.729	0	0	0	0	90.005.729
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.698.283.559	822.052.902	220.954.674	410.806	0	2.741.701.941
Λοιπές υποχρεώσεις	36.346.094	3414.058	11.024.775	314.264	4.667.692	55.766.883
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>1.824.635.382</b>	<b>825.466.960</b>	<b>231.979.449</b>	<b>725.069</b>	<b>4.667.692</b>	<b>3.887.474.553</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>110.156.136</b>	<b>(690.133.571)</b>	<b>(67.042.580)</b>	<b>577.268.235</b>	<b>711.322.285</b>	<b>(358.429.503)</b>

**PROBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	196.001.797	1.600.000	81.907	0	0	197.683.704
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	490.485.772	0	3.396.508	0	1.407.897	495.290.177
Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών	53.320	0	0	6.187.522	0	6.240.842
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.059.802.000	69.786.000	67.592.000	275.199.000	382.384.271	1.854.763.271
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	157.500	0	157.500	8.231.706	0	8.546.706
Επενδύσεις σε θυγατρικές	0	0	0	0	19.212.117	19.212.117
Ενσώματα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	20.948.874	20.948.874
Άυλα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	5.181.765	5.181.765
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0	0	0	1.723.076	1.723.076
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	5.823.757	1.306.116	4.924.204	5.361.477	1.043.954	18.459.507
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>1.752.324.146</b>	<b>72.692.116</b>	<b>76.152.119</b>	<b>294.979.705</b>	<b>431.901.954</b>	<b>2.628.050.040</b>
<b>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	0	0	0	0	0	0
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.608.504.483	557.891.930	147.539.430	2.170	0	2.313.938.013
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Υποχρεώσεις	290.613	0	0	0	0	290.613
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	0	0	0	0	2.222.951	2.222.951
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	0	0	0	415.132	1.508.234	1.923.367
Λοιπά στοιχεία παθητικού	47.097.759	4.392.609	1.950.285	5.768.137	0	59.208.791
Ίδια κεφάλαια	0	0	0	0	250.466.304	250.466.304
<b>Σύνολο Παθητικού</b>	<b>1.655.892.856</b>	<b>562.284.539</b>	<b>149.489.715</b>	<b>6.185.440</b>	<b>254.197.490</b>	<b>2.628.050.040</b>
<b>ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ</b>						
Αχρησιμοποίητα υπόλοιπα από συμβατικώς δοθέντα σε πελάτες εγκεκριμένα όρια δανείων	893.535.372	0	0	0	0	893.535.372
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>2.549.428.228</b>	<b>562.284.539</b>	<b>149.489.715</b>	<b>6.185.440</b>	<b>254.197.490</b>	<b>3.521.585.412</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(797.104.081)</b>	<b>(489.592.423)</b>	<b>(73.337.597)</b>	<b>288.794.265</b>	<b>428.170.768</b>	<b>(643.069.068)</b>

**PROBANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	120.518.573	544.459	0	0	0	121.063.032
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	539.926.661	33.796.507	0	0	967.165	574.690.333
Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών	0	0	0	6.584.853	0	6.584.853
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	932.695.000	40.779.000	36.792.000	109.463.000	212.808.750	1.332.537.750
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	117.500	0	117.500	7.149.059	0	7.384.059
Επενδύσεις σε θυγατρικές	0	0	0	0	18.892.437	18.892.437
Ενσώματα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	18.947.057	18.947.057
Άυλα πάγια στοιχεία	0	0	0	0	4.964.587	4.964.587
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	484.625	251.737	60.182	56.877	751.454	1.604.875
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	4.034.749	4.710.418	4.474.874	2.221.277	1.132.035	16.573.353
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>1.597.777.108</b>	<b>80.082.121</b>	<b>41.444.556</b>	<b>125.475.066</b>	<b>258.463.484</b>	<b>2.103.242.335</b>
<b>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	45.000.000	0	0	0	0	45.000.000
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.375.941.981	249.541.380	108.273.830	100.370	0	1.733.857.561
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - Υποχρεώσεις	960.598	0	0	0	0	960.598
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	0	0	0	0	1.762.743	1.762.743
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	0	0	0	310.024	501.100	811.124
Λοιπά στοιχεία παθητικού	70.278.654	3.014.702	7.008.339	3.885.921	0	84.187.616
Ίδια κεφάλαια	0	0	0	0	236.662.693	236.662.693
<b>Σύνολο Παθητικού</b>	<b>1.492.181.232</b>	<b>252.556.082</b>	<b>115.282.169</b>	<b>4.296.315</b>	<b>238.926.536</b>	<b>2.103.242.335</b>
<b>ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ</b>						
Αχρησιμοποίητα υπόλοιπα από συμβατικώς δοθέντα σε πελάτες εγκεκριμένα όρια δανείων	700.112.724	0	0	0	0	700.112.724
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>2.192.293.957</b>	<b>252.556.082</b>	<b>115.282.169</b>	<b>4.296.315</b>	<b>238.926.536</b>	<b>2.803.355.059</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(594.516.848)</b>	<b>(172.473.961)</b>	<b>(73.837.614)</b>	<b>121.178.751</b>	<b>256.199.641</b>	<b>(463.450.031)</b>

**HELLENIC POSTBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξεως)</b>	<b>1.867.952.641</b>	<b>1.357.245.623</b>	<b>1.313.702.072</b>	<b>6.558.235.047</b>	<b>8.522.278.431</b>	<b>19.619.413.815</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	2.043.493.179	618.489.933	151.814.583	0	0	2.813.797.695
Υποχρεώσεις προς πελάτες	9.094.929.019	1.316.245.974	1.328.773.035	0	0	11.739.948.029
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	68.609	138.492	649.029	4.195.743	33.894.379	38.946.252
Λοιπές υποχρεώσεις	177.348.388	4.997.725	36.004.851	236.112	0	218.587.076
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων (συμβατικές ημερομηνίες λήξεως)</b>	<b>11.315.839.195</b>	<b>1.939.872.124</b>	<b>1.517.241.498</b>	<b>4.431.855</b>	<b>33.894.379</b>	<b>14.811.279.052</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(9.447.886.554)</b>	<b>(582.626.501)</b>	<b>(203.539.426)</b>	<b>6.553.803.192</b>	<b>8.488.384.052</b>	<b>4.808.134.763</b>

**HELLENIC POSTBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξεως)</b>	<b>1.141.335.897</b>	<b>1.958.172.483</b>	<b>902.513.058</b>	<b>6.041.927.927</b>	<b>7.605.365.945</b>	<b>17.649.315.309</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	500.190.889	543.063.233	0	0	0	1.043.254.122
Υποχρεώσεις προς πελάτες	8.718.554.325	1.448.851.933	2.336.676.031	0	0	12.504.082.289
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	40.073	80.785	376.466	2.375.661	44.490.658	47.363.643
Λοιπές υποχρεώσεις	153.690.810	5.508.428	39.809.443	270.371	0	199.279.053
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων (συμβατικές ημερομηνίες λήξεως)</b>	<b>9.372.476.098</b>	<b>1.997.504.380</b>	<b>2.376.861.940</b>	<b>2.646.033</b>	<b>44.490.658</b>	<b>13.793.979.108</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(8.231.140.201)</b>	<b>(39.331.897)</b>	<b>(1.474.348.882)</b>	<b>6.039.281.895</b>	<b>7.560.875.287</b>	<b>3.855.336.202</b>

**HELLENIC POSTBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>1.067.528.549</b>	<b>368.115.081</b>	<b>1.213.581.299</b>	<b>4.088.470.529</b>	<b>5.571.413.984</b>	<b>12.309.109.442</b>
<b>Σύνολο Παθητικού</b>	<b>8.787.281.138</b>	<b>343.060.549</b>	<b>2.246.079.783</b>	<b>28.241.919</b>	<b>34.981.461</b>	<b>11.439.644.851</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(7.719.752.589)</b>	<b>25.054.532</b>	<b>(1.032.498.484)</b>	<b>4.060.228.610</b>	<b>5.536.432.522</b>	<b>869.464.591</b>

**HELLENIC POSTBANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>1.140.516.006</b>	<b>577.069.555</b>	<b>1.082.846.667</b>	<b>4.280.031.662</b>	<b>4.484.643.415</b>	<b>11.565.107.304</b>
<b>Σύνολο Παθητικού</b>	<b>8.236.849.677</b>	<b>327.385.496</b>	<b>1.985.257.617</b>	<b>72.556.202</b>	<b>77.618.820</b>	<b>10.699.667.811</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(7.096.333.671)</b>	<b>249.684.059</b>	<b>(902.410.950)</b>	<b>4.207.475.460</b>	<b>4.407.024.595</b>	<b>865.439.493</b>

**MARFIN EGNATIA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>6.515.402</b>	<b>432.076</b>	<b>973.303</b>	<b>4.907.863</b>	<b>6.128.206</b>	<b>18.956.852</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.048.092	1.062.209	354.996	296.651	3	5.761.951
Υποχρεώσεις προς πελάτες	6.032.193	3.006.824	2.328.610	53.207	19.513	11.440.347
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	2.230	4.244	19.781	412.977	318.261	757.493
Λοιπές υποχρεώσεις	559.065	0	0	0	0	559.065
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>10.641.580</b>	<b>4.073.277</b>	<b>2.703.387</b>	<b>762.835</b>	<b>337.777</b>	<b>18.518.856</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(4.126.178)</b>	<b>(3.641.201)</b>	<b>(1.730.084)</b>	<b>4.145.028</b>	<b>5.790.429</b>	<b>437.996</b>

**MARFIN EGNATIA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>5.293.287</b>	<b>306.428</b>	<b>791.630</b>	<b>3.172.384</b>	<b>3.361.700</b>	<b>12.925.428</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.753.843	431.934	0	294.348	2	2.480.127
Υποχρεώσεις προς πελάτες	6.023.663	1.424.883	1.205.804	167.065	0	8.821.415
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	2.504	6.977	217.521	122.125	362.017	711.144
Λοιπές υποχρεώσεις	287.860	0	0	0	0	287.860
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>8.067.869</b>	<b>1.863.794</b>	<b>1.423.326</b>	<b>583.538</b>	<b>362.019</b>	<b>12.300.547</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(2.774.582)</b>	<b>(1.557.366)</b>	<b>(631.696)</b>	<b>3.171.800</b>	<b>3.361.338</b>	<b>624.881</b>

**MARFIN EGNATIA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>2.240.984</b>	<b>1.506.151</b>	<b>1.260.100</b>	<b>1.654.307</b>	<b>2.174.986</b>	<b>8.836.528</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	274.454	458.288	0	2	2	732.746
Υποχρεώσεις προς πελάτες	3.324.076	2.246.020	608.745	690.288	38.129	6.907.259
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	1.075	3.885	14.307	307.230	46.909	373.406
Λοιπές υποχρεώσεις	86.807	0	0	0	0	86.807
<b>Σύνολο Υποχρεώσεων</b>	<b>3.686.412</b>	<b>2.708.193</b>	<b>623.052</b>	<b>997.521</b>	<b>85.040</b>	<b>8.100.218</b>
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(1.445.428)</b>	<b>(1.202.042)</b>	<b>1.259.477</b>	<b>1.653.309</b>	<b>2.174.901</b>	<b>736.310</b>

**EGNATIA BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Σύνολο ενεργητικού</b>	1.347.661	85.391	592.085	147.595	717.246	394.169	3.284.147
<b>Σύνολο παθητικού</b>	1.295.752	492.600	207.822	72.877	918.006	47.431	3.034.488
<b>Άνοιγμα Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>51.909</b>	<b>(407.209)</b>	<b>384.263</b>	<b>74.718</b>	<b>(200.760)</b>	<b>346.738</b>	<b>249.659</b>

**PIRAEUS BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2008**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερ. λήξης)</b>	<b>16.828.418</b>	<b>2.566.347</b>	<b>5.305.758</b>	<b>14.824.308</b>	<b>19.685.739</b>	<b>59.210.568</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.478.489	886.341	623.766	536.622	45.688	14.570.906
Υποχρεώσεις προς πελάτες	15.750.529	6.036.063	2.501.389	79.880	0	24.367.862
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	630.251	1.436.474	2.437.226	2.585.442	1.005.210	8.094.603
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	5.803	3.726	21.962	122.533	826.900	980.925
Υβριδικά κεφάλαια	3.154	0	6.505	36.102	211.829	257.590
Λοιπές υποχρεώσεις	0	0	0	0	633.526	633.526
<b>Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερ. λήξης)</b>	<b>28.868.226</b>	<b>8.362.605</b>	<b>5.590.847</b>	<b>3.360.580</b>	<b>2.723.151</b>	<b>48.905.410</b>
<b>Άνοια Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(12.039.808)</b>	<b>(5.796.258)</b>	<b>(285.089)</b>	<b>11.463.728</b>	<b>16.962.588</b>	<b>10.305.158</b>

**PIRAEUS BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2007**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</b>						
<b>Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερ. λήξης)</b>	<b>17.892.798</b>	<b>3.123.832</b>	<b>1.876.461</b>	<b>11.274.487</b>	<b>14.685.159</b>	<b>48.852.737</b>
<b>ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ</b>						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	7.603.247	2.924.758	514.982	552.642	0	11.595.628
Υποχρεώσεις προς πελάτες	14.762.219	2.652.479	935.080	39.899	0	18.389.677
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.640.254	1.086.021	1.146.097	3.317.397	1.688.123	8.877.892
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	5.448	5.485	32.008	159.975	908.370	1.111.286
Υβριδικά κεφάλαια	2.997	0	9.080	45.615	217.357	275.048
Λοιπές υποχρεώσεις	0	0	0	0	592.274	592.274
<b>Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερ. λήξης)</b>	<b>24.014.164</b>	<b>6.668.743</b>	<b>2.637.247</b>	<b>4.115.528</b>	<b>3.406.123</b>	<b>40.841.805</b>
<b>Άνοια Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(6.121.366)</b>	<b>(3.544.911)</b>	<b>(760.786)</b>	<b>7.158.959</b>	<b>11.279.036</b>	<b>8.010.932</b>

**PIRAEUS BANK**

**Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2006**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερ. λήξης)</b>	<b>15.413.114</b>	<b>3.527.465</b>	<b>2.646.084</b>	<b>3.753.212</b>	<b>1.799.483</b>	<b>27.139.358</b>
<b>Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερ. λήξης)</b>	<b>10.088.598</b>	<b>1.873.556</b>	<b>2.824.584</b>	<b>7.286.691</b>	<b>9.715.229</b>	<b>31.788.658</b>
<b>Άνοια Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(5.324.516)</b>	<b>(1.653.909)</b>	<b>178.500</b>	<b>3.533.479</b>	<b>7.915.746</b>	<b>4.649.300</b>

**PIRAEUS BANK****Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity gap analysis) της 31.12.2005**

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
<b>Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερ. λήξης)</b>	7.713.634	1.606.132	1.823.940	4.192.538	5.817.857	21.154.101
<b>Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερ. λήξης)</b>	12.839.201	2.221.840	1.347.388	2.162.181	1.124.492	19.695.102
<b>Άνοια Ρευστότητας (liquidity gap)</b>	<b>(5.125.567)</b>	<b>(615.708)</b>	<b>476.552</b>	<b>2.030.357</b>	<b>4.693.365</b>	<b>1.458.999</b>

Οι παραπάνω πίνακες φανερώνουν ότι η πλειονότητα των ελληνικών τραπεζών παρουσιάζει συνολικά θετικά ανοίγματα ρευστότητας τόσο κατά τη διάρκεια της κρίση όσο και πριν. Εξαιρεση αποτελούν μόνο οι τράπεζες Probank και Εμπορική, οι οποίες παρουσιάζουν αρνητικά συνολικά ανοίγματα και τα δύο τελευταία χρόνια, γεγονός που τις καθιστά πιο εκτεθειμένες στον κίνδυνο ρευστότητας σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες.

Ένα ακόμα στοιχείο που προκύπτει από τους πίνακες ανοίγματος ρευστότητας είναι το γεγονός ότι σχεδόν όλες οι τράπεζες και για όλα τα εξεταζόμενα έτη εμφανίζουν αρνητικά ανοίγματα σε βραχυχρόνιο επίπεδο - διαστήματα "έως 1 μήνα" και "από 1 μήνα έως 3 μήνες" -.

Αυτό σημαίνει ότι σε κάποιο ακραίο σενάριο άμεσης ανάγκης σε ρευστά διαθέσιμα οι ελληνικές τράπεζες ίσως βρεθούν εκτεθειμένες στον κίνδυνο ρευστότητας, μιας και θα αναγκαστούν να ρευστοποιήσουν κάποια από τα στοιχεία τους σε χαμηλότερες τιμές από τις πραγματικές, γεγονός που συνεπάγεται κόστος για αυτές.



## **7. Σύγκριση του Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις της Ελλάδας με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες**

Στο παρόν τμήμα γίνεται σύγκριση της ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών με τις λοιπές τράπεζες των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών μέσω της χρησιμοποίησης του Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις.

Οι πίνακες που ακολουθούν παραθέτουν τις χορηγήσεις της κάθε χώρας καθώς και τις καταθέσεις τους. Στο πίνακα δε XIX παρουσιάζεται ο Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις ενώ ακολουθεί και διάγραμμα μέσω του οποίου μπορούν να βγουν εύκολα συμπεράσματα για την κατάσταση ρευστότητας των τραπεζών της Ευρωζώνης.

Πίνακας XIII: Δάνεια σε κατοίκους της ζώνης του ευρώ από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός του Ευρωσυστήματος <sup>1)</sup> (ποσά σε δισεκατομμύρια ευρώ)																	
Ημερομηνία	Χώρες της Ευρωζώνης																
	Euro area <sup>2)</sup>	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
<u>2004-01</u>	12.120,70	393,90	4.137,10	269,10	139,80	1.093,50	2.505,40	1.505,40	·	360,60	·	999,90	365,90	239,90	15,40	·	110,20
<u>2004-02</u>	12.135,30	388,10	4.137,00	278,80	140,80	1.097,60	2.517,40	1.495,00	·	358,30	·	1.002,10	368,90	240,80	15,60	·	110,40
<u>2004-03</u>	12.216,70	397,00	4.146,50	287,80	142,10	1.112,50	2.500,00	1.511,70	·	366,60	·	1.017,60	374,70	246,90	15,80	·	113,20
<u>2004-04</u>	12.384,00	392,30	4.159,80	291,00	143,00	1.129,60	2.617,40	1.508,70	·	377,80	·	1.029,80	375,70	245,80	15,90	·	113,20
<u>2004-05</u>	12.345,80	386,60	4.169,80	298,70	141,80	1.138,10	2.548,10	1.507,00	·	372,50	·	1.048,00	375,60	245,90	16,10	·	113,60
<u>2004-06</u>	12.431,40	404,60	4.160,00	304,50	145,80	1.170,70	2.566,40	1.512,90	·	374,10	·	1.047,70	378,60	249,90	16,50	·	116,40
<u>2004-07</u>	12.539,20	409,80	4.187,20	322,40	148,40	1.198,90	2.563,20	1.537,00	·	367,60	·	1.060,10	377,70	251,20	16,60	·	115,70
<u>2004-08</u>	12.509,90	405,70	4.171,00	323,60	145,60	1.183,90	2.564,50	1.535,50	·	364,60	·	1.067,10	379,60	251,20	16,90	·	117,70
<u>2004-09</u>	12.568,30	408,70	4.166,10	330,80	148,60	1.203,80	2.574,30	1.536,80	·	373,10	·	1.072,40	384,90	252,50	17,20	·	116,30
<u>2004-10</u>	12.674,90	417,70	4.182,70	337,20	146,70	1.225,60	2.598,30	1.548,90	·	382,40	·	1.081,80	383,10	253,80	17,20	·	116,60
<u>2004-11</u>	12.717,60	425,30	4.201,80	341,80	152,00	1.229,30	2.568,30	1.565,00	·	386,10	·	1.087,60	386,90	254,90	17,40	·	118,50
<u>2004-12</u>	12.825,30	423,20	4.163,60	347,50	150,20	1.253,10	2.658,80	1.607,30	·	386,80	·	1.089,90	383,20	241,30	18,90	·	120,40
<u>2005-01</u>	12.908,20	441,40	4.173,60	361,70	155,50	1.261,60	2.656,40	1.604,50	·	392,70	7,20	1.116,30	385,50	239,60	19,00	·	119,50
<u>2005-02</u>	12.966,20	434,80	4.199,20	365,30	155,30	1.281,50	2.670,80	1.599,60	·	397,50	7,20	1.111,40	388,90	240,40	19,10	·	121,60
<u>2005-03</u>	13.050,20	461,20	4.175,80	372,00	154,10	1.312,30	2.686,00	1.615,40	·	391,00	7,20	1.124,30	391,70	243,10	18,00	·	123,20
<u>2005-04</u>	13.230,10	464,80	4.237,30	376,40	157,10	1.339,00	2.724,10	1.626,80	·	400,30	7,10	1.140,60	394,40	243,90	18,10	·	125,20
<u>2005-05</u>	13.328,50	465,60	4.244,80	388,60	158,10	1.340,00	2.757,70	1.657,70	·	397,90	7,20	1.151,70	397,30	241,90	18,20	·	127,30
<u>2005-06</u>	13.261,50	468,60	4.228,40	394,60	159,50	1.425,70	2.759,40	1.681,70	·	404,20	7,20	955,00	411,60	244,60	18,20	·	128,30
<u>2005-07</u>	13.331,80	469,50	4.232,50	400,40	159,90	1.445,40	2.803,50	1.673,00	·	395,40	7,10	967,50	411,70	245,80	18,50	·	127,10
<u>2005-08</u>	13.305,30	466,10	4.218,60	408,40	162,30	1.425,30	2.776,10	1.680,40	·	404,40	7,20	973,00	412,10	248,80	18,90	·	130,00
<u>2005-09</u>	13.431,10	477,30	4.230,50	417,30	164,70	1.464,00	2.786,00	1.690,80	·	397,60	7,60	999,20	419,90	252,70	19,20	·	130,90
<u>2005-10</u>	13.596,00	486,60	4.248,70	428,30	163,00	1.494,40	2.844,10	1.708,30	·	413,30	7,70	1.008,00	416,00	251,80	19,30	·	133,40
<u>2005-11</u>	13.702,60	499,10	4.252,10	436,10	163,90	1.514,20	2.885,30	1.720,70	36,20	409,30	7,60	1.015,90	418,70	256,40	19,50	·	130,90
<u>2005-12</u>	13.670,30	488,00	4.235,40	455,60	165,10	1.552,80	2.829,10	1.736,80	37,90	413,30	7,70	983,50	422,70	253,70	20,10	·	134,40
<u>2006-01</u>	13.787,30	507,50	4.265,10	456,70	166,80	1.557,50	2.865,80	1.753,30	37,80	411,50	7,90	987,50	427,60	254,40	20,40	34,20	133,60
<u>2006-02</u>	13.870,90	509,20	4.270,80	483,40	167,50	1.591,20	2.894,70	1.733,40	38,10	417,60	7,90	986,70	430,20	254,50	20,90	32,90	131,70
<u>2006-03</u>	14.001,10	511,80	4.282,60	485,30	169,30	1.619,90	2.890,70	1.772,80	38,20	414,90	8,00	1.020,70	432,30	263,30	21,20	34,90	137,60
<u>2006-04</u>	14.201,60	518,00	4.318,30	490,50	169,80	1.660,20	2.965,90	1.794,70	39,00	426,90	8,10	1.024,10	433,80	262,20	21,30	35,40	137,10
<u>2006-05</u>	14.342,90	520,10	4.324,00	504,80	171,40	1.675,60	3.016,80	1.817,20	39,30	433,10	8,10	1.040,40	434,90	266,30	21,70	35,70	138,40
<u>2006-06</u>	14.303,60	520,90	4.292,10	515,50	172,30	1.719,30	2.981,00	1.822,40	40,60	413,50	8,60	1.019,10	438,70	266,70	22,20	35,90	142,00
<u>2006-07</u>	14.416,80	524,50	4.278,20	514,00	175,10	1.761,80	3.027,00	1.851,40	41,80	412,90	8,50	1.027,80	436,60	266,20	22,00	32,20	141,20

<u>2006-08</u>	14.424,70	526,20	4.277,40	524,70	176,30	1.755,50	3.031,40	1.851,10	42,10	412,60	8,70	1.021,00	435,10	269,00	22,40	33,80	144,40
<u>2006-09</u>	14.558,70	524,00	4.270,00	538,90	180,40	1.800,80	3.050,40	1.889,40	42,80	418,00	8,70	1.025,60	443,20	272,50	22,90	33,80	145,50
<u>2006-10</u>	14.643,40	526,60	4.264,60	546,20	179,20	1.826,00	3.069,00	1.893,30	43,20	425,70	8,70	1.044,80	447,40	274,90	23,20	34,30	145,70
<u>2006-11</u>	14.746,40	523,30	4.268,60	562,30	178,00	1.851,30	3.077,30	1.942,70	43,70	407,60	8,80	1.062,50	449,70	273,90	23,50	34,20	149,10
<u>2006-12</u>	14.881,70	548,10	4.259,00	574,30	183,90	1.884,50	3.109,50	1.964,70	43,60	405,50	8,90	1.070,40	451,40	282,40	24,20	32,90	148,00
<u>2007-01</u>	15.053,30	559,10	4.274,60	565,00	186,50	1.885,40	3.192,20	1.949,20	44,20	424,90	9,00	1.100,10	464,70	279,30	24,60	33,70	147,80
<u>2007-02</u>	15.139,80	566,80	4.293,50	567,50	189,80	1.914,20	3.216,30	1.956,70	43,90	418,80	9,00	1.093,60	470,40	277,50	24,50	34,10	150,10
<u>2007-03</u>	15.317,90	570,20	4.319,90	577,50	196,20	1.935,90	3.255,80	1.990,90	44,20	430,10	9,00	1.109,10	471,30	283,40	24,40	37,10	153,10
<u>2007-04</u>	15.473,70	586,80	4.332,00	581,40	198,20	1.963,90	3.312,00	2.000,70	44,60	433,50	9,30	1.113,90	473,70	298,10	25,40	38,70	154,30
<u>2007-05</u>	15.590,60	597,00	4.336,90	587,10	201,80	1.985,80	3.340,30	2.024,80	46,50	439,00	9,50	1.129,30	475,70	290,20	25,90	37,60	156,90
<u>2007-06</u>	15.750,70	594,00	4.342,60	594,80	208,30	2.042,00	3.370,10	2.060,00	49,00	439,70	9,30	1.132,00	485,10	297,90	26,40	37,40	157,90
<u>2007-07</u>	15.861,80	592,20	4.330,50	593,30	207,20	2.055,50	3.442,20	2.077,10	49,70	450,00	9,60	1.144,10	484,40	300,80	27,10	37,30	157,40
<u>2007-08</u>	15.945,50	609,00	4.378,30	576,80	207,60	2.062,10	3.450,40	2.072,30	49,80	441,50	9,70	1.167,80	489,40	303,50	28,10	38,00	158,50
<u>2007-09</u>	16.155,70	605,40	4.417,00	592,80	214,60	2.105,60	3.515,60	2.096,20	50,00	463,30	10,00	1.153,20	496,20	307,70	28,70	37,90	159,30
<u>2007-10</u>	16.539,40	634,20	4.428,10	605,70	214,80	2.119,80	3.588,30	2.288,60	51,10	488,10	9,70	1.175,00	496,50	309,80	29,30	39,30	161,20
<u>2007-11</u>	16.705,60	647,10	4.460,50	613,80	216,20	2.153,70	3.625,80	2.314,40	50,90	491,30	10,10	1.175,80	502,00	310,90	30,50	39,80	163,50
<u>2007-12</u>	16.894,20	658,40	4.512,50	630,30	231,90	2.183,70	3.671,70	2.332,70	52,40	477,10	10,30	1.174,50	506,10	317,20	30,60	39,90	167,50
<u>2008-01</u>	17.113,80	695,30	4.515,90	634,30	233,30	2.185,30	3.731,60	2.323,00	53,20	508,60	9,40	1.188,50	527,10	313,90	31,00	40,10	163,30
<u>2008-02</u>	17.154,70	672,80	4.522,20	642,20	236,00	2.204,90	3.706,60	2.350,10	51,60	510,70	9,70	1.203,50	529,70	317,50	31,80	40,10	165,50
<u>2008-03</u>	17.240,90	680,10	4.539,00	643,70	242,60	2.200,00	3.746,10	2.356,20	53,30	508,20	9,90	1.206,80	536,40	318,10	32,30	41,00	168,30
<u>2008-04</u>	17.425,80	700,50	4.558,30	652,60	240,10	2.226,60	3.768,60	2.374,70	55,10	521,10	10,10	1.250,30	539,90	323,00	32,80	41,40	172,20
<u>2008-05</u>	17.606,10	706,40	4.560,50	669,40	246,10	2.244,60	3.808,00	2.421,10	54,40	527,10	10,20	1.281,00	543,30	326,30	33,10	41,90	174,60
<u>2008-06</u>	17.626,00	678,60	4.586,10	655,60	247,90	2.282,80	3.777,90	2.429,20	54,80	528,00	10,40	1.284,20	555,30	326,70	34,20	43,10	174,30
<u>2008-07</u>	17.685,70	696,20	4.572,80	659,40	250,20	2.290,80	3.831,70	2.417,90	58,00	522,70	10,80	1.283,80	550,20	330,80	34,50	44,70	175,90
<u>2008-08</u>	17.730,60	713,70	4.598,80	651,70	257,20	2.304,30	3.801,90	2.418,40	58,60	524,30	11,10	1.285,30	562,90	331,20	34,80	44,30	176,40
<u>2008-09</u>	18.134,40	733,80	4.686,40	679,30	259,40	2.312,50	3.853,00	2.453,90	60,50	556,90	11,60	1.338,30	639,80	331,50	35,30	45,10	182,20
<u>2008-10</u>	18.431,90	631,20	4.767,90	682,80	261,10	2.338,00	3.959,70	2.676,50	61,50	546,60	11,80	1.314,80	631,90	329,10	36,30	45,10	182,80
<u>2008-11</u>	18.275,50	633,10	4.792,60	688,60	260,30	2.330,40	3.951,70	2.520,30	60,70	539,60	11,80	1.307,30	628,30	330,00	35,80	45,10	185,20
<u>2008-12</u>	18.053,50	591,50	4.757,00	677,20	268,50	2.338,80	3.946,20	2.482,70	65,70	525,40	11,20	1.202,40	628,00	332,80	36,10	47,60	189,80
<u>2009-01</u>	18.204,80	591,40	4.775,70	689,90	268,80	2.323,00	3.979,50	2.498,60	67,80	507,30	12,20	1.258,90	637,60	330,00	36,30	38,40	189,40
<u>2009-02</u>	18.074,60	574,50	4.735,50	674,00	269,30	2.296,20	3.957,40	2.499,30	68,00	506,30	12,10	1.253,00	634,00	331,40	36,70	36,60	190,30
<u>2009-03</u>	17.905,00	560,90	4.691,00	661,80	273,10	2.299,20	3.909,60	2.490,80	72,20	502,40	11,20	1.213,30	629,20	330,10	36,50	36,50	187,30
<u>2009-04</u>	17.900,80	551,70	4.672,50	659,40	272,80	2.290,60	3.946,00	2.483,50	71,20	501,90	11,50	1.222,90	629,50	328,80	36,80	36,20	185,70

Πηγή : European Central Bank

<sup>1)</sup> Το Eurosystem περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών που έχουν υιοθετήσει το € ως νόμισμα.

<sup>2)</sup> Η Euro area περιλαμβάνει όλες τις χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως νόμισμα

Πίνακας XIX: Καταθέσεις κατοίκων της ζώνης του ευρώ στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός του Ευρωσυστήματος <sup>1)</sup> (ποσά σε δισεκατομμύρια ευρώ)																	
Ημερομηνία	Χώρες της Ευρωζώνης																
	Euro area <sup>2)</sup>	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
<u>2004-01</u>	10.765,60	436,50	3.687,10	275,80	157,90	992,10	2.265,10	1.148,50	·	368,50	·	814,20	334,40	194,80	16,80	·	90,80
<u>2004-02</u>	10.806,60	443,60	3.684,20	281,40	161,10	1.007,00	2.281,60	1.146,80	·	367,80	·	810,00	337,70	194,50	17,00	·	90,70
<u>2004-03</u>	10.863,50	455,40	3.692,50	281,40	158,80	1.012,20	2.273,80	1.161,10	·	383,20	·	817,60	339,40	197,70	17,30	·	90,60
<u>2004-04</u>	11.015,50	449,90	3.718,30	286,10	160,90	1.034,80	2.361,60	1.160,70	·	386,40	·	827,70	340,20	196,40	17,40	·	92,40
<u>2004-05</u>	10.993,40	452,70	3.742,90	289,50	162,30	1.028,10	2.305,00	1.167,90	·	383,00	·	830,40	342,40	196,30	17,50	·	93,00
<u>2004-06</u>	11.087,00	467,10	3.746,40	291,20	165,40	1.060,10	2.326,60	1.161,20	·	390,70	·	838,90	343,30	202,40	17,80	·	93,80
<u>2004-07</u>	11.158,30	470,90	3.766,40	313,20	165,60	1.059,10	2.333,80	1.179,50	·	383,20	·	843,70	346,30	202,90	17,70	·	93,60
<u>2004-08</u>	11.113,10	476,90	3.756,20	313,90	162,00	1.049,70	2.324,80	1.172,30	·	376,90	·	843,10	345,70	197,90	17,80	·	93,70
<u>2004-09</u>	11.174,20	480,10	3.751,10	318,00	162,20	1.078,40	2.330,10	1.171,10	·	381,60	·	857,60	348,20	202,40	18,00	·	93,40
<u>2004-10</u>	11.292,30	485,10	3.793,10	327,40	160,30	1.088,60	2.350,90	1.190,70	·	392,70	·	864,30	349,00	199,00	18,00	·	91,20
<u>2004-11</u>	11.320,40	485,90	3.815,50	329,90	163,10	1.087,50	2.345,80	1.181,70	·	397,00	·	866,50	350,20	204,60	18,20	·	92,90
<u>2004-12</u>	11.487,50	503,50	3.807,40	336,90	163,10	1.120,70	2.418,80	1.215,10	·	398,70	·	876,40	352,60	195,90	18,70	·	98,50
<u>2005-01</u>	11.535,50	521,80	3.824,70	346,50	167,30	1.104,10	2.423,00	1.207,40	·	402,00	9,90	885,20	361,00	194,70	19,00	·	97,70
<u>2005-02</u>	11.603,20	513,40	3.858,20	347,30	168,60	1.117,00	2.437,70	1.209,50	·	408,40	10,00	887,90	361,80	195,30	19,20	·	98,00
<u>2005-03</u>	11.653,10	527,60	3.824,20	352,20	164,30	1.158,90	2.440,00	1.223,90	·	407,10	10,20	895,90	363,60	198,20	19,80	·	97,30
<u>2005-04</u>	11.841,30	529,50	3.937,80	355,40	167,20	1.172,50	2.466,40	1.239,70	·	410,70	10,10	901,50	366,20	197,80	19,70	·	96,60
<u>2005-05</u>	11.895,10	526,70	3.907,50	365,60	170,90	1.181,00	2.480,90	1.277,80	·	411,30	10,20	912,50	367,20	197,30	20,10	·	96,40
<u>2005-06</u>	11.853,70	543,70	3.893,80	378,10	172,50	1.270,00	2.493,20	1.289,60	·	423,90	10,20	719,20	372,20	201,30	20,10	·	96,20
<u>2005-07</u>	11.900,60	542,80	3.896,40	383,90	171,30	1.288,70	2.511,20	1.280,90	·	415,00	10,30	736,20	374,40	202,60	20,40	·	97,30
<u>2005-08</u>	11.819,00	544,40	3.878,10	386,20	173,90	1.257,70	2.487,10	1.271,60	·	421,60	10,50	722,70	373,10	204,20	20,80	·	98,40
<u>2005-09</u>	11.910,90	550,10	3.877,80	392,70	177,50	1.290,00	2.467,50	1.286,70	·	418,10	11,50	762,80	380,30	208,60	21,20	·	98,70
<u>2005-10</u>	12.067,10	573,00	3.883,30	405,80	181,20	1.327,90	2.532,60	1.313,00	·	431,70	11,60	738,30	376,70	206,40	21,50	·	97,10
<u>2005-11</u>	12.135,90	569,90	3.894,40	402,00	181,30	1.355,20	2.576,40	1.295,60	32,80	439,20	11,80	736,60	378,40	211,50	22,30	·	95,60
<u>2005-12</u>	12.222,60	572,80	3.918,30	411,70	182,80	1.388,80	2.513,40	1.324,40	33,60	443,50	12,40	763,20	383,70	219,50	23,10	·	100,40
<u>2006-01</u>	12.235,80	573,60	3.951,10	415,20	184,20	1.364,20	2.500,70	1.334,70	33,60	448,10	13,30	758,20	388,90	217,70	23,70	35,70	99,20
<u>2006-02</u>	12.281,30	571,90	3.944,20	441,30	184,90	1.395,50	2.507,00	1.311,00	34,40	452,40	12,80	766,70	390,30	218,40	24,00	35,30	97,70
<u>2006-03</u>	12.423,60	593,50	3.958,80	444,80	185,60	1.419,00	2.508,50	1.333,70	34,40	457,10	12,90	802,20	395,60	224,60	24,30	37,10	100,30
<u>2006-04</u>	12.621,80	595,50	4.035,40	443,70	186,80	1.452,00	2.560,80	1.363,30	35,00	464,30	12,80	800,00	397,30	222,70	24,40	37,40	100,10
<u>2006-05</u>	12.715,80	593,20	4.042,10	449,30	193,10	1.448,90	2.596,90	1.388,20	35,70	466,70	13,90	817,50	396,70	224,60	25,40	38,70	98,60
<u>2006-06</u>	12.716,40	601,80	4.034,00	468,60	191,80	1.470,80	2.581,10	1.378,10	36,30	460,40	14,30	794,60	402,90	229,20	25,80	38,80	103,10
<u>2006-07</u>	12.756,90	593,10	4.012,50	467,10	195,20	1.506,20	2.594,30	1.403,00	36,90	463,10	14,60	792,50	401,20	225,00	25,30	36,00	103,70

<u>2006-08</u>	12.730,00	597,90	4.007,00	473,10	195,20	1.494,60	2.585,10	1.394,30	37,50	459,50	14,90	798,30	396,70	225,50	25,60	36,90	102,80
<u>2006-09</u>	12.862,80	593,90	4.013,60	477,70	194,50	1.537,20	2.595,60	1.433,90	38,10	473,30	14,90	809,30	405,00	222,20	26,10	36,30	106,70
<u>2006-10</u>	12.895,70	611,00	4.006,90	483,30	195,40	1.554,00	2.577,40	1.439,20	38,30	480,10	14,80	813,00	407,70	220,80	26,30	36,70	106,90
<u>2006-11</u>	13.024,90	617,20	4.069,30	487,30	195,20	1.585,50	2.578,50	1.455,60	38,30	465,50	14,80	839,30	406,30	222,00	26,50	36,10	103,20
<u>2006-12</u>	13.265,10	639,40	4.103,90	496,70	202,60	1.624,00	2.630,10	1.503,90	38,50	468,70	14,00	846,20	410,50	231,00	27,20	36,00	108,10
<u>2007-01</u>	13.309,80	640,90	4.089,50	491,60	202,40	1.603,90	2.668,20	1.494,20	39,30	485,30	14,30	864,00	410,80	225,40	27,60	36,60	106,00
<u>2007-02</u>	13.370,40	635,80	4.100,20	489,70	207,00	1.621,40	2.681,10	1.500,70	39,60	482,80	14,20	875,90	417,00	225,40	27,90	36,30	105,50
<u>2007-03</u>	13.606,60	636,80	4.138,10	489,40	212,50	1.666,40	2.744,70	1.531,50	41,20	492,40	14,40	909,20	419,80	228,90	27,70	37,40	109,30
<u>2007-04</u>	13.703,70	631,30	4.168,80	496,10	209,30	1.677,60	2.767,20	1.547,90	41,90	498,40	14,60	906,40	419,60	241,80	28,20	39,20	110,90
<u>2007-05</u>	13.861,30	660,40	4.177,60	501,30	213,80	1.697,10	2.775,70	1.593,70	43,10	499,00	14,70	948,20	426,00	231,40	28,50	39,50	108,70
<u>2007-06</u>	14.029,80	644,80	4.192,90	512,40	220,80	1.746,40	2.832,00	1.603,70	43,70	506,80	15,00	958,70	438,00	237,00	29,00	40,80	107,30
<u>2007-07</u>	14.054,10	639,40	4.184,00	505,50	222,30	1.745,10	2.863,20	1.611,90	44,20	512,80	15,30	959,80	435,40	240,00	29,40	40,80	105,30
<u>2007-08</u>	14.056,40	645,70	4.217,30	489,10	222,90	1.750,50	2.848,70	1.589,50	46,00	507,90	15,50	966,50	439,50	240,70	30,40	41,30	107,70
<u>2007-09</u>	14.265,90	638,10	4.286,30	489,20	226,50	1.795,80	2.917,30	1.602,40	47,20	522,30	15,70	957,50	446,10	243,70	31,00	40,70	109,80
<u>2007-10</u>	14.644,50	678,50	4.297,30	507,80	226,40	1.817,40	2.963,90	1.778,80	47,80	545,80	16,20	985,90	449,80	248,00	31,70	42,00	113,30
<u>2007-11</u>	14.821,50	675,30	4.350,80	530,50	231,20	1.860,80	3.013,40	1.773,20	47,50	545,30	16,00	988,70	454,90	250,10	32,50	42,00	114,70
<u>2007-12</u>	15.098,20	695,90	4.438,80	535,90	248,10	1.896,10	3.045,80	1.811,40	48,40	527,30	16,50	1.028,20	465,70	255,90	33,30	43,60	115,70
<u>2008-01</u>	15.206,20	720,30	4.404,50	533,50	245,30	1.857,30	3.122,80	1.799,00	49,00	538,80	16,70	1.034,10	477,30	252,50	33,50	42,10	121,50
<u>2008-02</u>	15.233,40	707,10	4.420,50	525,60	248,20	1.875,10	3.116,00	1.816,40	47,10	545,20	17,50	1.021,00	484,50	255,90	34,30	42,40	119,00
<u>2008-03</u>	15.318,80	704,40	4.450,70	529,10	255,50	1.867,20	3.152,10	1.812,20	48,00	562,70	17,40	1.014,30	489,30	257,20	34,90	41,90	123,90
<u>2008-04</u>	15.501,20	710,30	4.496,00	546,20	261,00	1.891,40	3.139,10	1.838,50	48,40	565,50	17,30	1.064,70	495,80	261,30	35,10	42,90	130,70
<u>2008-05</u>	15.677,60	726,50	4.511,80	563,20	267,90	1.904,50	3.154,50	1.911,40	48,60	570,80	17,60	1.080,60	495,80	262,00	35,30	42,60	127,10
<u>2008-06</u>	15.683,30	710,60	4.498,80	563,40	275,80	1.949,60	3.152,60	1.884,70	49,80	562,50	19,00	1.075,60	512,30	263,60	36,90	44,00	128,10
<u>2008-07</u>	15.676,00	722,20	4.483,70	570,60	274,70	1.954,30	3.159,90	1.873,80	57,20	555,20	19,70	1.065,60	504,00	269,70	37,00	44,40	128,40
<u>2008-08</u>	15.750,90	734,20	4.504,50	573,40	279,10	1.975,40	3.135,40	1.885,40	58,90	552,60	20,30	1.079,70	517,80	270,50	37,40	44,20	126,20
<u>2008-09</u>	16.234,40	788,10	4.601,60	613,40	287,80	1.994,10	3.214,80	1.920,50	61,40	582,50	20,90	1.112,80	590,40	273,60	37,60	45,10	134,90
<u>2008-10</u>	16.835,10	730,10	4.718,40	657,40	303,10	2.027,00	3.388,40	2.163,30	64,80	592,20	20,20	1.121,80	601,40	275,70	38,10	45,50	133,10
<u>2008-11</u>	16.707,50	737,60	4.690,60	684,60	311,00	2.035,90	3.415,10	2.015,70	65,70	575,30	19,90	1.107,20	596,10	283,90	37,60	45,80	131,40
<u>2008-12</u>	16.759,80	686,80	4.686,90	693,90	324,00	2.212,80	3.421,20	1.988,30	74,90	559,20	18,70	1.042,10	588,60	288,80	38,40	48,90	135,30
<u>2009-01</u>	16.816,20	690,10	4.678,90	715,80	323,60	2.193,70	3.423,80	1.992,60	78,40	537,50	18,40	1.078,10	589,20	284,60	38,70	41,30	131,50
<u>2009-02</u>	16.706,60	677,50	4.655,70	724,90	327,40	2.188,10	3.384,00	1.982,40	84,50	524,20	17,70	1.058,60	586,40	285,90	39,20	40,00	130,10
<u>2009-03</u>	16.605,80	671,80	4.587,10	740,60	341,30	2.201,00	3.345,70	1.989,90	89,60	513,90	17,70	1.025,30	583,90	287,50	38,80	40,40	131,20
<u>2009-04</u>	16.638,80	660,10	4.617,60	753,60	343,00	2.199,50	3.365,50	1.975,00	88,80	515,60	16,60	1.022,80	582,40	288,00	39,80	39,40	131,00

Πηγή : European Central Bank

<sup>1)</sup> Το Eurosystem περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών που έχουν υιοθετήσει το € ως νόμισμα.

<sup>2)</sup> Η Euro area περιλαμβάνει όλες τις χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως νόμισμα

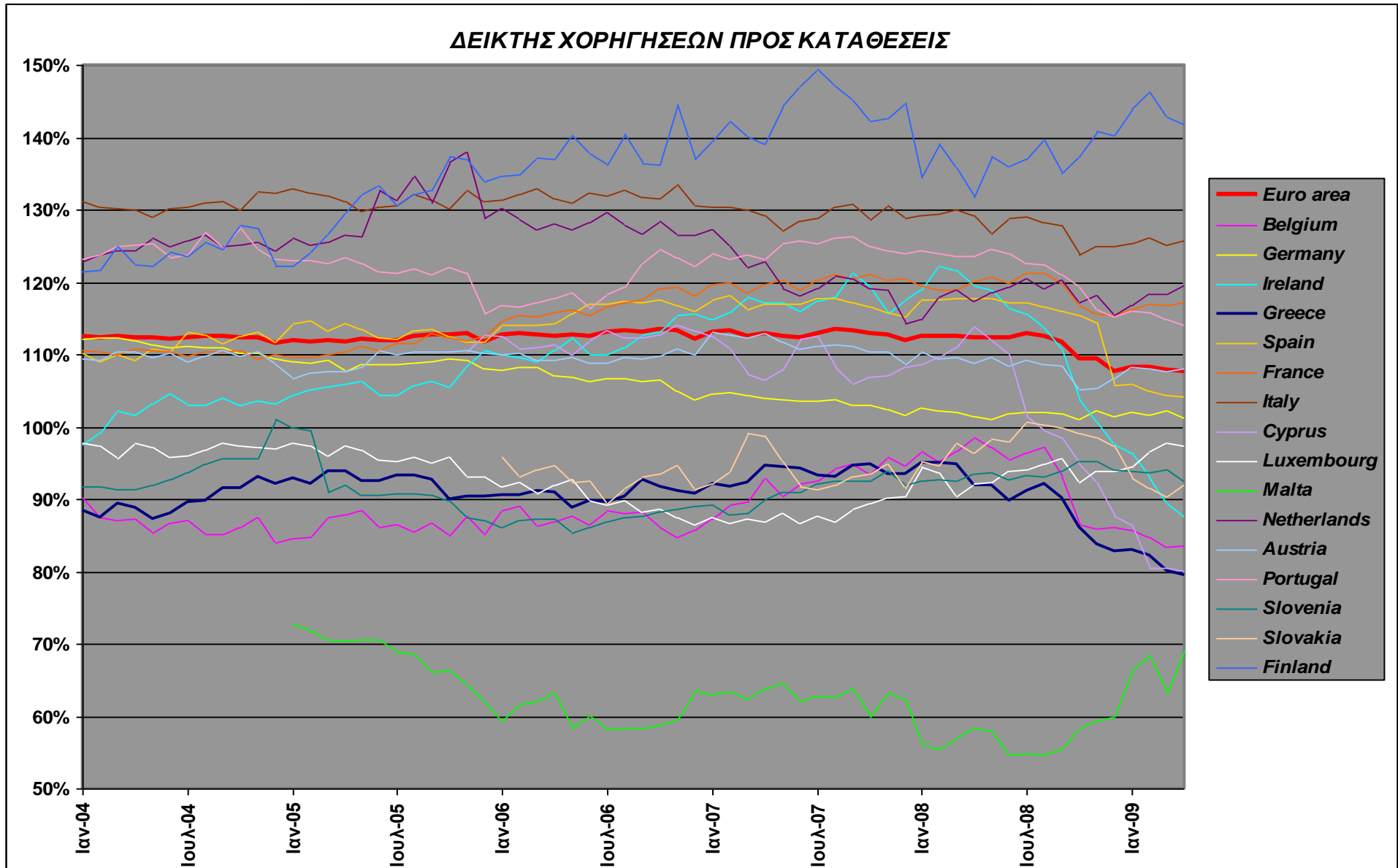
**Πίνακας XX: ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ**

Ημερομηνία	Χώρες της Ευρωζώνης																
	Euro area	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
<u>2004-01</u>	113%	90%	112%	98%	89%	110%	111%	131%	·	98%	·	123%	109%	123%	92%	·	121%
<u>2004-02</u>	112%	87%	112%	99%	87%	109%	110%	130%	·	97%	·	124%	109%	124%	92%	·	122%
<u>2004-03</u>	112%	87%	112%	102%	89%	110%	110%	130%	·	96%	·	124%	110%	125%	91%	·	125%
<u>2004-04</u>	112%	87%	112%	102%	89%	109%	111%	130%	·	98%	·	124%	110%	125%	91%	·	123%
<u>2004-05</u>	112%	85%	111%	103%	87%	111%	111%	129%	·	97%	·	126%	110%	125%	92%	·	122%
<u>2004-06</u>	112%	87%	111%	105%	88%	110%	110%	130%	·	96%	·	125%	110%	123%	93%	·	124%
<u>2004-07</u>	112%	87%	111%	103%	90%	113%	110%	130%	·	96%	·	126%	109%	124%	94%	·	124%
<u>2004-08</u>	113%	85%	111%	103%	90%	113%	110%	131%	·	97%	·	127%	110%	127%	95%	·	126%
<u>2004-09</u>	112%	85%	111%	104%	92%	112%	110%	131%	·	98%	·	125%	111%	125%	96%	·	125%
<u>2004-10</u>	112%	86%	110%	103%	92%	113%	111%	130%	·	97%	·	125%	110%	128%	96%	·	128%
<u>2004-11</u>	112%	88%	110%	104%	93%	113%	109%	132%	·	97%	·	126%	110%	125%	96%	·	128%
<u>2004-12</u>	112%	84%	109%	103%	92%	112%	110%	132%	·	97%	·	124%	109%	123%	101%	·	122%
<u>2005-01</u>	112%	85%	109%	104%	93%	114%	110%	133%	·	98%	73%	126%	107%	123%	100%	·	122%
<u>2005-02</u>	112%	85%	109%	105%	92%	115%	110%	132%	·	97%	72%	125%	107%	123%	99%	·	124%
<u>2005-03</u>	112%	87%	109%	106%	94%	113%	110%	132%	·	96%	71%	125%	108%	123%	91%	·	127%
<u>2005-04</u>	112%	88%	108%	106%	94%	114%	110%	131%	·	97%	70%	127%	108%	123%	92%	·	130%
<u>2005-05</u>	112%	88%	109%	106%	93%	113%	111%	130%	·	97%	71%	126%	108%	123%	91%	·	132%
<u>2005-06</u>	112%	86%	109%	104%	92%	112%	111%	130%	·	95%	71%	133%	111%	122%	91%	·	133%
<u>2005-07</u>	112%	86%	109%	104%	93%	112%	112%	131%	·	95%	69%	131%	110%	121%	91%	·	131%
<u>2005-08</u>	113%	86%	109%	106%	93%	113%	112%	132%	·	96%	69%	135%	110%	122%	91%	·	132%
<u>2005-09</u>	113%	87%	109%	106%	93%	113%	113%	131%	·	95%	66%	131%	110%	121%	91%	·	133%
<u>2005-10</u>	113%	85%	109%	106%	90%	113%	112%	130%	·	96%	66%	137%	110%	122%	90%	·	137%
<u>2005-11</u>	113%	88%	109%	108%	90%	112%	112%	133%	110%	93%	64%	138%	111%	121%	87%	·	137%
<u>2005-12</u>	112%	85%	108%	111%	90%	112%	113%	131%	113%	93%	62%	129%	110%	116%	87%	·	134%
<u>2006-01</u>	113%	88%	108%	110%	91%	114%	115%	131%	113%	92%	59%	130%	110%	117%	86%	96%	135%
<u>2006-02</u>	113%	89%	108%	110%	91%	114%	115%	132%	111%	92%	62%	129%	110%	117%	87%	93%	135%
<u>2006-03</u>	113%	86%	108%	109%	91%	114%	115%	133%	111%	91%	62%	127%	109%	117%	87%	94%	137%
<u>2006-04</u>	113%	87%	107%	111%	91%	114%	116%	132%	111%	92%	63%	128%	109%	118%	87%	95%	137%
<u>2006-05</u>	113%	88%	107%	112%	89%	116%	116%	131%	110%	93%	58%	127%	110%	119%	85%	92%	140%
<u>2006-06</u>	112%	87%	106%	110%	90%	117%	115%	132%	112%	90%	60%	128%	109%	116%	86%	93%	138%

<u>2006-07</u>	113%	88%	107%	110%	90%	117%	117%	132%	113%	89%	58%	130%	109%	118%	87%	89%	136%
<u>2006-08</u>	113%	88%	107%	111%	90%	117%	117%	133%	112%	90%	58%	128%	110%	119%	88%	92%	140%
<u>2006-09</u>	113%	88%	106%	113%	93%	117%	118%	132%	112%	88%	58%	127%	109%	123%	88%	93%	136%
<u>2006-10</u>	114%	86%	106%	113%	92%	118%	119%	132%	113%	89%	59%	129%	110%	125%	88%	93%	136%
<u>2006-11</u>	113%	85%	105%	115%	91%	117%	119%	133%	114%	88%	59%	127%	111%	123%	89%	95%	144%
<u>2006-12</u>	112%	86%	104%	116%	91%	116%	118%	131%	113%	87%	64%	126%	110%	122%	89%	91%	137%
<u>2007-01</u>	113%	87%	105%	115%	92%	118%	120%	130%	112%	88%	63%	127%	113%	124%	89%	92%	139%
<u>2007-02</u>	113%	89%	105%	116%	92%	118%	120%	130%	111%	87%	63%	125%	113%	123%	88%	94%	142%
<u>2007-03</u>	113%	90%	104%	118%	92%	116%	119%	130%	107%	87%	63%	122%	112%	124%	88%	99%	140%
<u>2007-04</u>	113%	93%	104%	117%	95%	117%	120%	129%	106%	87%	64%	123%	113%	123%	90%	99%	139%
<u>2007-05</u>	112%	90%	104%	117%	94%	117%	120%	127%	108%	88%	65%	119%	112%	125%	91%	95%	144%
<u>2007-06</u>	112%	92%	104%	116%	94%	117%	119%	128%	112%	87%	62%	118%	111%	126%	91%	92%	147%
<u>2007-07</u>	113%	93%	104%	117%	93%	118%	120%	129%	112%	88%	63%	119%	111%	125%	92%	91%	149%
<u>2007-08</u>	113%	94%	104%	118%	93%	118%	121%	130%	108%	87%	63%	121%	111%	126%	92%	92%	147%
<u>2007-09</u>	113%	95%	103%	121%	95%	117%	121%	131%	106%	89%	64%	120%	111%	126%	93%	93%	145%
<u>2007-10</u>	113%	93%	103%	119%	95%	117%	121%	129%	107%	89%	60%	119%	110%	125%	92%	94%	142%
<u>2007-11</u>	113%	96%	103%	116%	94%	116%	120%	131%	107%	90%	63%	119%	110%	124%	94%	95%	143%
<u>2007-12</u>	112%	95%	102%	118%	93%	115%	121%	129%	108%	90%	62%	114%	109%	124%	92%	92%	145%
<u>2008-01</u>	113%	97%	103%	119%	95%	118%	119%	129%	109%	94%	56%	115%	110%	124%	93%	95%	134%
<u>2008-02</u>	113%	95%	102%	122%	95%	118%	119%	129%	110%	94%	55%	118%	109%	124%	93%	95%	139%
<u>2008-03</u>	113%	97%	102%	122%	95%	118%	119%	130%	111%	90%	57%	119%	110%	124%	93%	98%	136%
<u>2008-04</u>	112%	99%	101%	119%	92%	118%	120%	129%	114%	92%	58%	117%	109%	124%	93%	97%	132%
<u>2008-05</u>	112%	97%	101%	119%	92%	118%	121%	127%	112%	92%	58%	119%	110%	125%	94%	98%	137%
<u>2008-06</u>	112%	95%	102%	116%	90%	117%	120%	129%	110%	94%	55%	119%	108%	124%	93%	98%	136%
<u>2008-07</u>	113%	96%	102%	116%	91%	117%	121%	129%	101%	94%	55%	120%	109%	123%	93%	101%	137%
<u>2008-08</u>	113%	97%	102%	114%	92%	117%	121%	128%	99%	95%	55%	119%	109%	122%	93%	100%	140%
<u>2008-09</u>	112%	93%	102%	111%	90%	116%	120%	128%	99%	96%	56%	120%	108%	121%	94%	100%	135%
<u>2008-10</u>	109%	86%	101%	104%	86%	115%	117%	124%	95%	92%	58%	117%	105%	119%	95%	99%	137%
<u>2008-11</u>	109%	86%	102%	101%	84%	114%	116%	125%	92%	94%	59%	118%	105%	116%	95%	98%	141%
<u>2008-12</u>	108%	86%	101%	98%	83%	106%	115%	125%	88%	94%	60%	115%	107%	115%	94%	97%	140%
<u>2009-01</u>	108%	86%	102%	96%	83%	106%	116%	125%	86%	94%	66%	117%	108%	116%	94%	93%	144%
<u>2009-02</u>	108%	85%	102%	93%	82%	105%	117%	126%	80%	97%	68%	118%	108%	116%	94%	92%	146%
<u>2009-03</u>	108%	83%	102%	89%	80%	104%	117%	125%	81%	98%	63%	118%	108%	115%	94%	90%	143%
<u>2009-04</u>	108%	84%	101%	88%	80%	104%	117%	126%	80%	97%	69%	120%	108%	114%	92%	92%	142%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

## ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΙΙ





Συγκεκριμένα, με τη βοήθεια του παραπάνω διαγράμματος XII, όπου απεικονίζονται οι Δείκτες Χορηγήσεων προς Καταθέσεις των ευρωπαϊκών χωρών, παρατηρείται ότι η ρευστότητα στο σύνολο των ελληνικών τραπεζών βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα σε σχέση με τα ευρωπαϊκά τραπεζικά δεδομένα, καθώς ο δείκτης αυτός για την Ελλάδα διαχρονικά είναι πολύ κοντά στο 90%, ενώ ο μέσος όρος της Ευρωζώνης είναι πλησίον του 110%.

Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι ο Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις της Ελλάδας είναι πολύ χαμηλότερος σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα μαζί με αυτούς των χωρών, Βελγίου και Μάλτας.

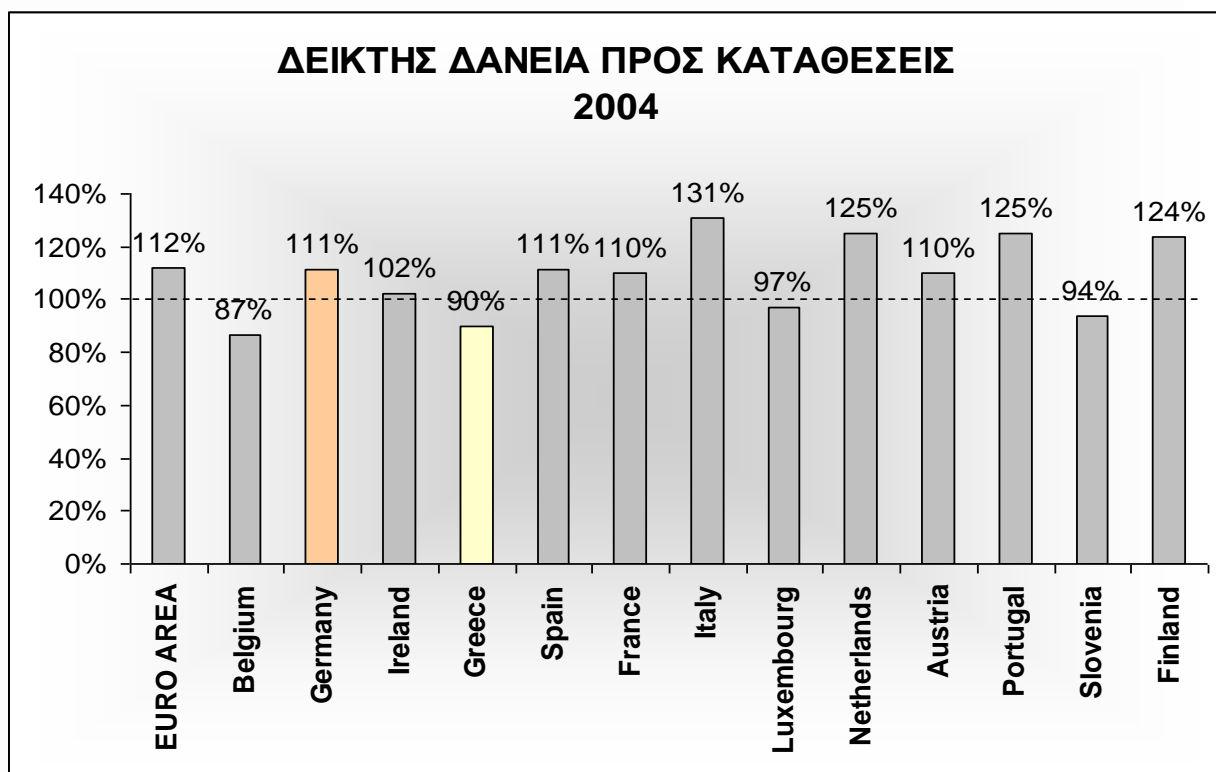
Παρακάτω παρατίθενται ένας συγκεντρωτικός πίνακας με τον Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεις ανά έτος για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες ούτως ώστε να γίνεται πιο εύκολη η διαχρονική σύγκριση των επιπέδων του δείκτη των χωρών.

Όπως διαπιστώνεται και από τον πίνακα XXI και τα διαγράμματα XIII ο Δείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις των ελληνικών τραπεζών καθ' όλη τη διάρκεια των ετών 2004-2009 δεν έχει ξεπεράσει τον αντίστοιχο δείκτη της Ευρωζώνης αντικατοπτρίζοντας έτσι την ικανοποιητική ρευστότητα που διαθέτουν οι ελληνικές τράπεζες σε σχέση με τις υπόλοιπες των ευρωπαϊκών χωρών ακόμα και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

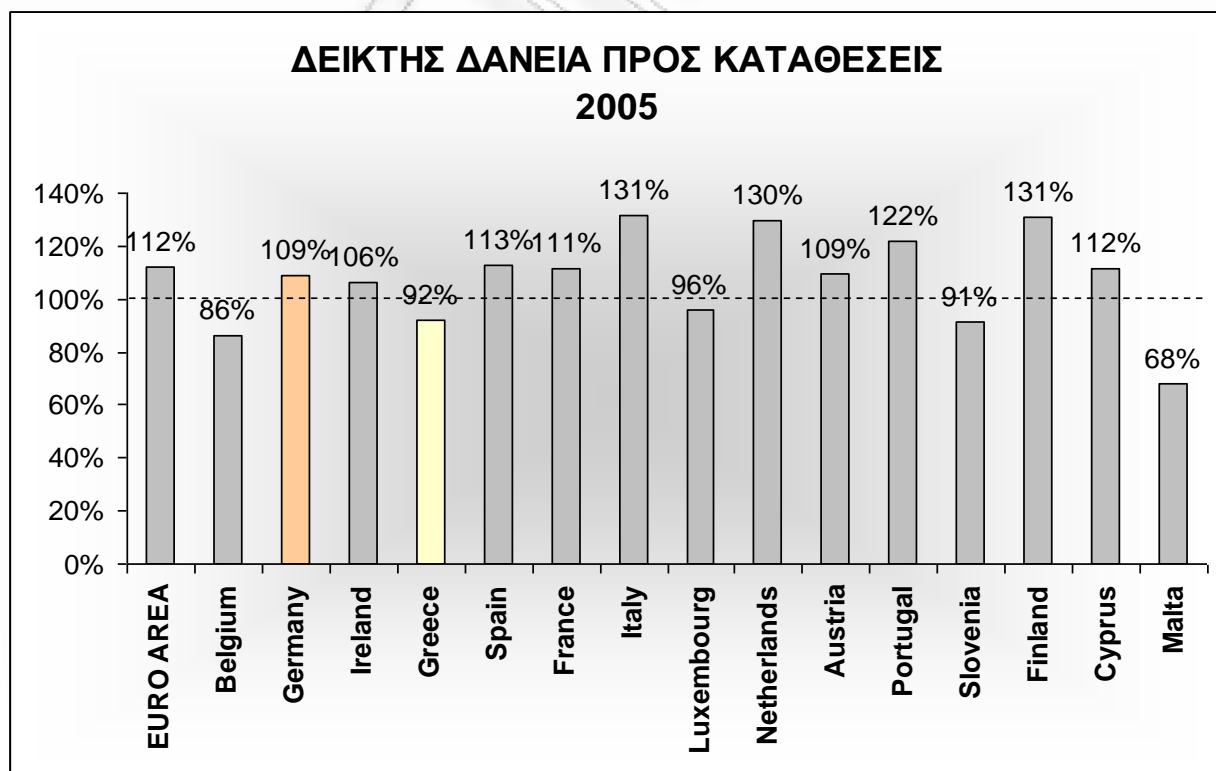
**Πίνακας XXI: ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ**

Έτος	Χώρες της Ευρωζώνης																
	Euro area	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
2004	112%	87%	111%	102%	90%	111%	110%	131%	97%	125%	110%	125%	94%	124%	-	-	-
2005	112%	86%	109%	106%	92%	113%	111%	131%	96%	130%	109%	122%	91%	131%	112%	68%	-
2006	113%	87%	107%	112%	91%	116%	117%	132%	90%	128%	110%	119%	87%	138%	112%	60%	93%
2007	113%	92%	104%	117%	94%	117%	120%	129%	88%	120%	111%	125%	91%	144%	109%	63%	94%
2008	111%	94%	102%	113%	90%	116%	119%	128%	93%	118%	108%	122%	94%	137%	102%	57%	98%
2009	108%	84%	102%	91%	81%	105%	117%	126%	96%	118%	108%	115%	93%	144%	82%	67%	92%

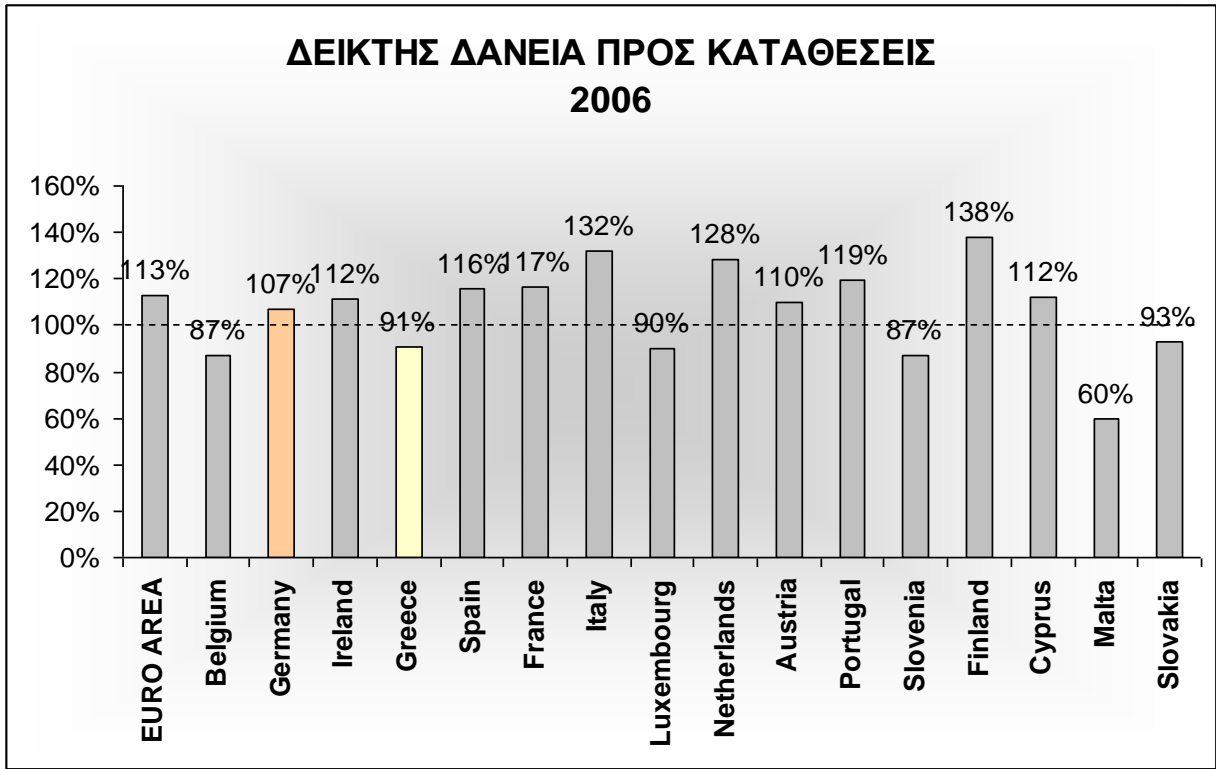
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIii**



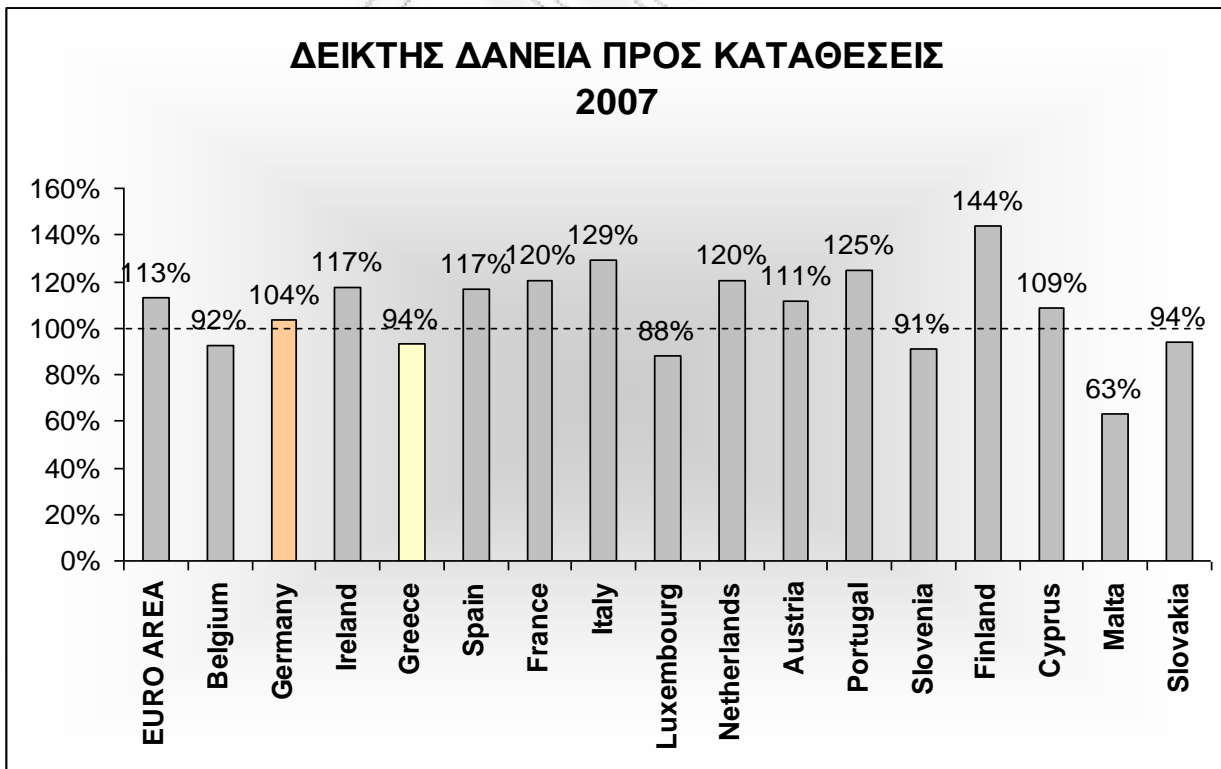
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIii**



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIiii**



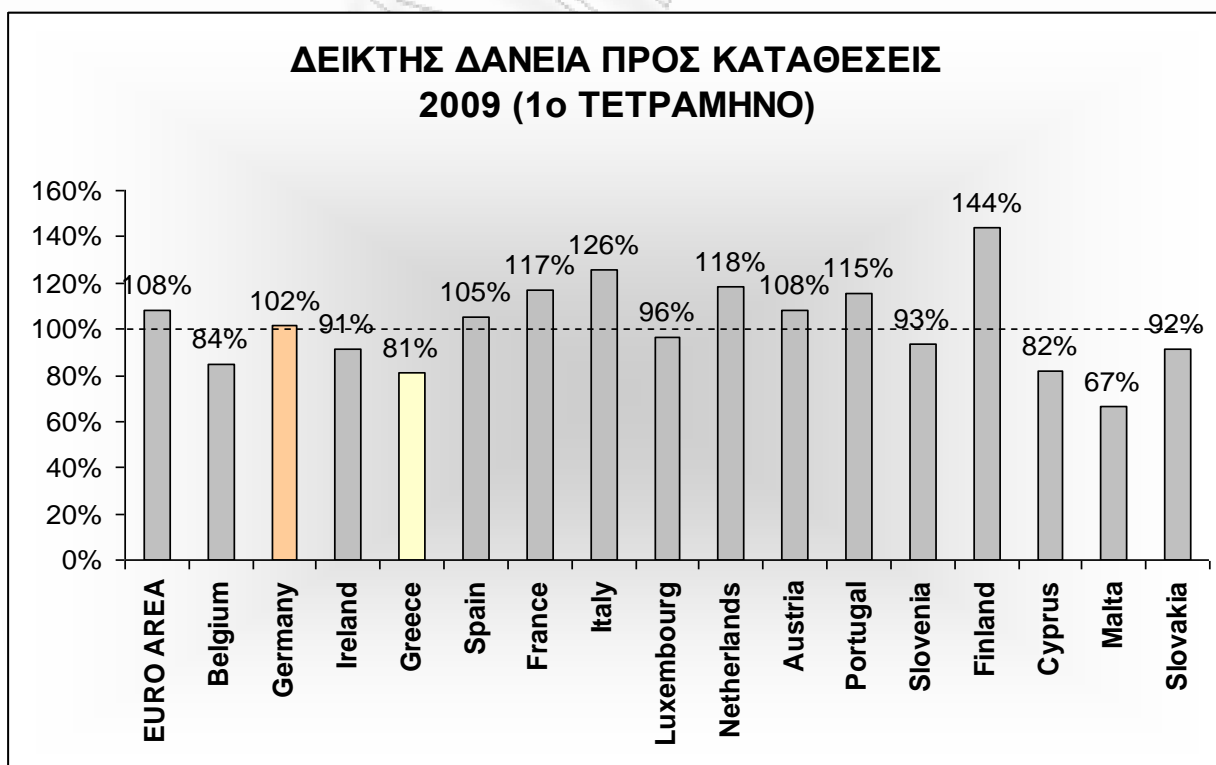
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIiv**



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIv**



**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XIIIvi**



## Επίλογος - Συμπεράσματα

Με την εμφάνιση των επιπτώσεων της κρίσης σε όλο το τραπεζικό σύστημα, είναι φανερό ότι οι ελληνικές τράπεζες επηρεάστηκαν από αυτή την κρίση αλλά παρόλα αυτά παραμένουν σχεδόν αλώβητες καθώς παρουσιάζουν μεγάλη αντοχή.

Η επιρροή των τραπεζών από την κρίση γίνεται αντιληπτή κυρίως από τη μείωση της ρευστότητας του ελληνικού τραπεζικού τομέα. Η μείωση αυτή εμφανίζεται τόσο με τη χειροτέρευση των τριών αριθμοδεικτών - Δείκτη Χορηγήσεων προς Καταθέσεων, Δείκτη Καταθέσεων προς Σύνολο Ενεργητικού και Άνοιγμα στη διατραπεζική αγορά - όσο και με την αύξηση των επιτοκίων των τραπεζικών καταθέσεων, τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι τράπεζες προκειμένου να αντλήσουν ρευστότητα καθώς η έλλειψη εμπιστοσύνης στη διατραπεζική αγορά δυσκόλευε τις συνθήκες δανεισμού τους.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να επισημανθεί ότι το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα φαίνεται πιο θωρακισμένο ως προς τον κίνδυνο ρευστότητας σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες καθώς κατέχει από τους χαμηλότερους δείκτες Χορηγήσεων προς Καταθέσεις τόσο κατά τη διάρκεια της κρίσης όσο και πριν την εκδήλωσή της. Ο χαμηλός αυτός δείκτης καθιστά το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα πιο στέρεο και ασφαλή στις διεθνείς κρίσεις.

Στην αντοχή αυτή του τραπεζικού συστήματος βοήθησε και το απόθεμα ρευστών διαθεσίμων που υποχρεούνται να διακρατούν τα πιστωτικά ιδρύματα στο πλαίσιο της συμμόρφωσης τους προς τα ελάχιστα απαιτούμενα όρια των εποπτικών δεικτών ρευστότητας, που έχει ορίσει η Τράπεζα της Ελλάδος. Παρότι η πρακτική αυτή έχει κάποιο κόστος για τις τράπεζες, επιβαρύνοντας την κερδοφορία τους, συνέβαλε καθοριστικά στην απορρόφηση των κλυδωνισμών που προήλθαν από τις διαταραχές στην αγορά χρήματος.

Η θωράκιση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος αντικατοπτρίζεται και από το γεγονός ότι καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης δε χρειάστηκε να παρέμβει ο κρατικός μηχανισμός ούτως ώστε να διασώσει ή να κρατικοποιήσει κάποια ελληνική τράπεζα. Όσον αφορά δε το πακέτο των 28 δις ευρώ, που μπορεί να θεωρηθεί ως σημάδι αδυναμίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, πρέπει να τονιστεί ότι δε δόθηκε στις ελληνικές τράπεζες λόγω του ότι αντιμετώπιζαν πρόβλημα ρευστότητας όσο ούτως ώστε να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στον ευρωπαϊκό χώρο.

Ένα ακόμα γεγονός που καταδεικνύει αυτή την ανθεκτικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι τα πρόσφατα αποτελέσματα των σεναρίων προσομοίωση ακραίων καταστάσεων για τον κίνδυνο ρευστότητας που διεξήγαγε η Τράπεζα της Ελλάδος, βάσει υποθετικών παραδοχών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), που προβλέπουν απόσυρση του 10% των καταθέσεων

και μη ανανέωση του 50% των χρηματοδοτήσεων χονδρικής τραπεζικής. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι καμία τράπεζα του δείγματος δεν θα αντιμετώπιζε προβλήματα στην αποπληρωμή των υποχρεώσεών της.

Κάποιες προτάσεις που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη βελτίωση της μέτρησης του κίνδυνου ρευστότητας των τραπεζών διεθνώς καθώς και στην αποκατάσταση της «χαμένης» εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων συγκεντρώνονται στα παρακάτω:

- Θέσπιση ενός ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου για τη μέτρηση του κίνδυνου ρευστότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων διεθνώς,
- Αποτελεσματικότερη εποπτεία από τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες καθώς και από τις ίδιες τις τράπεζες,
- Πληρέστερη και έγκυρη δημοσιοποίηση των στοιχείων των τραπεζών ούτως ώστε να είναι σε θέση οι άμεσα εμπλεκόμενοι να έχουν ανά πάσα στιγμή πλήρη εικόνα της ρευστότητας των τραπεζών.

Στην παρούσα χρονική περίοδο εκείνο που θα πρέπει να ανησυχεί την ελληνική οικονομία δεν θα πρέπει να είναι τόσο το χρηματοπιστωτικό της σύστημα, όντας στέρεο και θωρακισμένο από την τρέχουσα κρίση, όσο η ικανότητά της να ανταπεξέλθει στο δημόσιο χρέος της, το οποίο αυξάνεται όλο και περισσότερο το τελευταίο διάστημα λόγω του μεγάλου περιθωρίου των επιτοκίων των 10ετών ομολόγων της, καθώς και η έλλειψη εμπιστοσύνης που δείχνουν οι επενδυτές κυρίως λόγω του εκτεταμένου φόβου της επέλευσης μιας μακροχρόνιας περιόδου στασιμότητας στην ανάπτυξη.

## Βιβλιογραφία

### ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- 📖 Basel Committee on Banking Supervision, (September 2008), “Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision”.
- 📖 Committee of European Banking Supervisors, (18 September 2008), “Second Part of CEBS’S Technical Advice to the European Commission on Liquidity Risk Management”.
- 📖 European Central Bank Working Paper Series, (February 2009), “Liquidity (Risk) Concepts: Definitions and interactions”, by Kleopatra Nikolaou.
- 📖 Saunders A & M. M. Cornett, 6<sup>th</sup> edition (2008), “Financial Institutions Management :A Risk Management Approach”.

### ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- 📖 Μελάς Κ., (2002), “Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική”, Τόμος Α΄.
- 📖 Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (2007), “Εισαγωγή στις Τραπεζικές Σπουδές: Το Νομισματικό και Χρηματοπιστωτικό περιβάλλον”, Τόμος Α΄.
- 📖 Προβόπουλος Α., Καπόπουλος Π. (2001) “Η Δυναμική του Χρηματοοικονομικού Συστήματος”.
- 📖 Αγγελόπουλος Π., (2008) “ Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα: Αγορές, Προϊόντα, Κίνδυνοι”.
- 📖 Χαρδούβελης Γκίκας “Eurobank Research: Annual Report on the Greek Banking Review, 2006”
- 📖 Πλάτων Μονοκρούσης, “Eurobank Research:Πρόσφατες Εξελίξεις και Προοπτικές στις αγορές Κυβερνητικών Ομολόγων, Τόμος IV, Τεύχος 2, Μάρτιος 2009”
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας” (Απρίλιος - Μάρτιος 2009).
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα ” ( Ιούνιος 2009)
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2008”.
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2007”.
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2006”.
- 📖 Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2005”.
- 📖 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2560/1.4.2005 “ Πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων ”.
- 📖 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2614/7.4.2009 “ Πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων ”.

- 📖 Επιστημονικό Marketing, (Ενθετο Ιούλιος-Αύγουστος 2007) “Κίνδυνος Ρευστότητας Τραπεζών και Διαχείρισης Ενεργητικού Παθητικού”, Στέλλα Σταματάκη-Σμυρνάμη.
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Τράπεζας Αττικής 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Τράπεζας Πειραιώς 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Marfin Egnatia Bank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Εμπορικής Τράπεζας 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Γενικής Τράπεζας 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Εθνικής Τράπεζας 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Αγροτικής Τράπεζας 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Millennium Bank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Πανελλήνια Τράπεζα 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Alpha Bank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Aspis Bank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Proton Bank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Eurobank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις Probank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Οικονομικές Καταστάσεις FBBank 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Τράπεζας Αττικής 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Τράπεζας Πειραιώς 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Marfin Egnatia Bank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Εμπορικής Τράπεζας 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Γενικής Τράπεζας 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Εθνικής Τράπεζας 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Αγροτικής Τράπεζας 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008



- 📖 Ισολογισμοί Millennium Bank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Πανελλήνια Τράπεζα 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Alpha Bank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Aspis Bank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Proton Bank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Eurobank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008
- 📖 Ισολογισμοί Probank 31/12/2004, 31/12/2005, 31/12/2006, 31/12/2007, 31/12/2008

### **ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

- @ [www.euro2day.gr](http://www.euro2day.gr)
- @ [www.express.gr](http://www.express.gr)
- @ [www.euribor.org](http://www.euribor.org)
- @ [www.sofokleous10.gr](http://www.sofokleous10.gr)
- @ [www.e-tipos.com](http://www.e-tipos.com)
- @ [www.google.gr](http://www.google.gr)
- @ [www.bankofgreece.gr](http://www.bankofgreece.gr)
- @ [www.bis.org](http://www.bis.org)
- @ [www.kathinerini.gr](http://www.kathinerini.gr)
- @ [www.ase.gr](http://www.ase.gr)
- @ [www.ft.com](http://www.ft.com)
- @ [www.ecb.int](http://www.ecb.int)